

DZIEJE SAMORZĄDU I ADMINISTRACJI W GMINIE BEJSCE 1809-2010

LUBLIN 2010

Szanowni Państwo

Niniejszą publikacją mam przyjemność zwrócić Państwa uwagę na historię tą bliższą i tą dalszą Gminy Bejsce.

Niech ta publikacja będzie okazją do złożenia głębokiego hołdu uznania mieszkańcom Gminy Bejsce oraz stanie się okazją do refleksji na przyszłość i planami na przyszłość.

Na dorobek tej Gminy pracowało wiele pokoleń mieszkańców. Nie sposób wymienić wszystkich, którzy swoim wysiłkiem i poświęceniem przyczynili się do rozwoju kulturowego, intelektualnego i gospodarczego Gminy.

Wszystkich nas łączy piękna i bogata historia. Wspólnie nią połączeni, dzień po dniu, swoją obywatelską postawą i lokalnym patriotyzmem pracujemy na naszą Małą Ojczyznę, każdego dnia staramy się i tworzymy jej przyszłość. Składam serdeczne podziękowania i wyrazy szacunku wszystkim tym, którzy tworzą nowe warunki rozwoju Gminy.

Dziękuję dyrektorom szkół, nauczycielom, kierownikom z zakładów pracy i jednostek organizacyjnych, wszystkim członkom Rad Narodowych i samorządom poszczególnych kadencji, przewodniczącym rad, naczelnikom i wójtom.

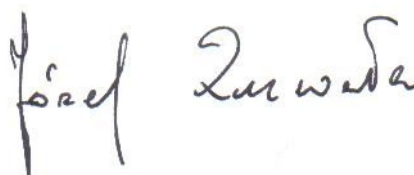
Wydając publikację Dzieje Samorządu i Administracji w Gminie Bejsce 1809-2010r. chcemy w ten sposób zachować pamięć o Gminie i jej mieszkańcach w sercach na czas dłuższy niż jeden dzień czy jedno spotkanie.

Pragniemy dziejami zainteresować każde pokolenie - od najstarszych pokoleń i młodzież. Życzę Mieszkańcom Gminy pomyślności w życiu osobistym, pracy i działalności na rzecz środowiska. Życzę spełnienia marzeń.

Dziękuję również reprezentantom za cenne uwagi o charakterze merytorycznym i formalnym oraz wyrazić wdzięczność autorom Panu Leszkowi Zugaj za wielką troskę o edytorską stronę publikacji.

Mam prawo przypuszczać że, ta publikacja przyniesie wiele radości i satysfakcji mieszkańcom Gminy jak również wszystkim osobom, które się z nią zapoznają.

Wójt Gminy Bejsce

Bejsce dnia 03.11.2010 roku

WSTĘP

W 2010 roku mija 20 lat od chwili utworzenia pierwszych wolnych wyborów do samorządu gminnego i ustanowienia w pełni samorządowych gmin w Polsce. Gmina Bejsce uzyskała samorząd. Jednak historia samorządu to nie tylko ostatnie lata, ale ponad dwieście lat, od chwili wprowadzenia załączków samorządu gminnego w czasach Księstwa Warszawskiego.

Niniejsza praca jest próbą przeglądu dziejów samorządu i administracji w okolicach Bejsce w latach 1809-2010. Opracowanie dotyczy głównie dziejów samorządowych i administracyjnych tego obszaru, dlatego czytelnik nie znajdzie tutaj opisów walk w czasie wojen światowych, walk partyzanckich, opisów dworów z tej okolicy i dziejów rodzin ziemiańskich. Skupiliśmy się na historii samorządu i społeczności lokalnych. Był to czas wprowadzania samorządu gminnego-wioskowego (1809-1863), czas ustanowienia gmin terytorialnych pod nadzorem urzędników carskich (1864-1915). W 1918 roku ustanowiono rady gminne, następnie przeprowadzono reformę samorządu gminnego (1933). W czasie I i II wojny światowej gminy wykonywały ściśle polecenia władz okupacyjnych. Po II wojnie światowej stopniowo ograniczano samorząd, aż do jego zniesienia 1950 roku. W czasach PRL przeprowadzono zupełnie nie udaną reformę podziału kraju na gromady (1954-1972). Dopiero od 1973 roku zaczęto naprawiać błędy i ustanowiono większe gminy w obecnym kształcie terytorialnym. Właśnie wtedy powstała gmina Bejsce. Od 1990 roku ta gmina działa na zupełnie nowych zasadach.

Praca niniejsza powstała głównie na podstawie nigdzie nie publikowanych archiwaliów gminnych i gromadzkich. Ma na celu ukazanie osiągnięć obecnej gminy ale też pokazanie ludzi i wydarzeń z poprzednich okresów.

W związku z tym, że dawne akta te nie są w najlepszym stanie i dotyczą długiego okresu, mogą powstać różnice w zapisach nazwisk niektórych osób, za co z góry przepraszamy.

LATA 1809-1864

W 1795 roku upadła I Rzeczpospolita. Bejsce i okolice zajęły wojska austriackie w ramach II zaboru. Ten region, w ramach Cesarstwa Austrii, nazwano Galicją Zachodnią.

W wyniku wojen napoleońskich, z początku XIX wieku, dawny podział administracyjny został zmieniony. Powstałe w 1807 roku Księstwo Warszawskie było namiastką państwa polskiego podległą całkowicie woli Napoleona i podporządkowaną jego polityce wojennej. Księstwo Warszawskie zostało zobowiązane do dostarczenia określonej liczby rekrutów do wojska i środków potrzebnych do prowadzenia wojny. Nie dało się tego wykonać bez sprawnej, nowoczesnej administracji, której w Polsce nigdy jeszcze nie było. Francuzi przeszczepili na nasz grunt swoje rozwiązania ustrojowe. Wprowadzono konstytucję (lipiec 1807), zniesiono formalnie poddaństwo chłopów, nadając im wolność osobistą, ale nie było jeszcze mowy o uwłaszczeniu. Wprowadzono Kodeks Napoleona - zbiór prawa cywilnego nieznanego wcześniej w Polsce.

W kwietniu 1810 roku obszar dawnego województwa sandomierskiego podzielono na nowe jednostki administracyjne; departamenty (na czele z prefektami), a te na powiaty (na czele z podprefektami).

Władze Księstwa Warszawskiego nie chciały odwoływać się do dawnych podziałów terytorialnych z czasów I Rzeczpospolitej, ani na podziałach z czasów zaboru austriackiego. Oparto się głównie na granicach naturalnych (np. rzeki). Okolice Bejsce włączono w skład powiatu skalbmierskiego o w departamencie krakowskim.¹

Nowy podział administracyjny nie wszystkim się podobał, ale *mimo początkowych oporów ze strony społeczeństwa (...) podział ten jest o wiele bardziej racjonalny i korzystny z*

---

¹ *Z dziejów ziemi kieleckiej*, Książka i Wiedza, 1970 (KW PZPR w Kielcach, WRN w Kielcach), s. 14.

*punktu widzenia interesów ludności aniżeli dotychczasowe podziału. Jest rzeczą godną podkreślenia, iż stał się on podstawą prawie wszystkich późniejszych podziałów tej części kraju w XIX i XX wieku.*²

W czasach Księstwa Warszawskiego po raz pierwszy wystąpił podział na gminy. Na mocy dekretu księcia warszawskiego z 23 lutego 1809 roku utworzono gminy wiejskie i miejskie. Obszar gminy wiejskiej łączył się z obszarem majątku dworskiego. Minimalny obszar gminy wynosił 10 dymów (10 domów). Funkcję wójta pełnił dziedzic majątku. Oficjalnie był mianowany przez prefekta z *pośród obywateli gminy czytać i pisać umiejących*. Funkcję wójta mogła pełnić jedna osoba na obszarze kilku gmin wiejskich. W każdej gromadzie wiejskiej wójt wyznaczał swoich zastępców - sołtysów. Wójt mógł też wyznaczyć swojego zastępcę za zgodą podprefekta. Wójt miał zadania: *„rozsylać i podawać do publicznej wiadomości rozkazy i zarządzenia rządowe, administrować majątkiem gminy, wypłacać pieniądze dla pracowników gminy, kierować robotami publicznymi”*³. Wójt prowadził księgi ludności, wyznaczał podwozy i kwatery dla wojska. Pełnił on swoją funkcję bezpłatnie. Wójtami często byli też dzierżawcy, księża, a nawet czasem kobiety.

Wójtowie mieli prawo sądenia ludności na swoim terenie. Podlegali jego władzy sądowniczej mieszkańcy gminy oraz obcy złapani na gorącym uczynku.

Organem doradczym i nadzorującym wójta była rada gminna. Składała się z członków mianowanych przez prefekta z listy kandydatów przedstawionych przez wieś. Gmina licząca do 100 mieszkańców miała trzech, a od 100 mieszkańców pięciu radnych. Zapisano w dekrete, że *„radni powinni umieć czytać i pisać”*. Z tym ostatnim było najgorzej. Nie dało się szybko nadrobić wiekowego opóźnienia w dziedzinie szkolnictwa. Wybierano, więc radnych niepiśmiennych, bo innych nie było. Do obowiązków rady gminnej należało:

- *czynić wnioski do rady powiatowej mogące mieć wpływ na oznaczenie kwoty, którą gmina wykonać może z nałożonych na powiat ciężarów publicznych,*
- *naradzać się nad potrzebami gminy i czynić starania w kierunku ulepszania miejscowej administracji,*
- *układać dochody i wydatki gminy oraz proponować składki.*

Rada bez wezwania zbierała się 1 grudnia w celu *układania dochodów, jakie z właściwości gminnej uzyskać można*. Dnia 1 kwietnia i 1 października zbierała się dla celów omówienia robót publicznych. Miała bowiem obowiązek rozłożenia prac szarwarkowych między mieszkańców. Urząd wójta sprawowała osoba wyznaczona przez dziedzica. W każdej wsi w okolicach Strzyżewic ustanowiono sołtysa.

W 1815 roku, wraz z upadkiem Napoleona Bonaparte, upadło również Księstwo Warszawskie. Na gruzach tego państwa powstało Królestwo Polskie pod berłem cara Rosji. Rosjanie przejęli system administracyjny dawnego państwa.

Nowe przepisy o podziale administracyjnym weszły w życie 16 stycznia 1816 roku. Według nowych regulacji departamenty zostały nazwane województwami i nie zmieniły kształtu. Utrzymano też powiaty (w tym powiat lubelski), jednak powiaty miały być odtąd tylko okręgiem wyborczym. Rosjanie wprowadzili nowy podział na obwody skupiające po

---

² Tamże, s. 77.

³ Mencil T, *Gmina dominalna w Królestwie Polskim przed uwłaszczeniem*, [w:] *Gmina wiejska i jej samorząd*, pod red. H. Brodowskiej, Warszawa 1989, s. 107-108.

kilka powiatów w ramach województw.⁴ Dawny departament krakowski przemianowano na województwo krakowskie. Od tej chwili Bejsce weszły w skład województwa krakowskiego, obwodu miechowskiego⁵ i powiatu skalbmierskiego.⁶

Ukazem carskim z 8 marca 1837 roku województwa przemianowano na gubernie. Natomiast w 1842 roku obwody przemianowano na powiaty, dawne powiaty stały się okręgami niemającymi większego znaczenia.⁷ W ten sposób Bejsce stał się częścią guberni krakowskiej i powiatu miechowskiego. 15 czerwca 1841 roku gubernia krakowska została przemianowana na gubernię kielecką (Kraków należał bowiem do Austrii).

W Królestwie Polskim utrzymano Kodeks Napoleona, pozostały też z pewnymi modyfikacjami gminy wiejskie. Według Konstytucji Królestwa Polskiego wójt to było „ostatnie ogniwo administracji krajowej”. Do obowiązków wójta należało: *tamować rozpowszechnianie czynów obrażających moralność, prowadzić statystykę ludności, zasiewów zboża i bydła, rozkwaterować przyrzeczoną w przychodzie ilość wojska, wydawać zaświadczenia i paszporty, zapobiegać próżniactwu i żebractwu, zatrzymywać dezertów, przystawiać powołanych rekrutów do wojska, przestrzegać, aby osoby przybywające do gminy wykazywały się właściwymi zaświadczeniami, utrzymywać protokoły odebranych rozkazów rządowych i w ogóle czynić zadosyć wszystkim poleceniom władz*⁸.

Wójtem był z mocy prawa właściciel wsi. W swych czynnościach posługiwał się pieczęcią urzędową. Był odpowiedzialny za zastępcę i sołtysów powołanych przez siebie na wsiach. Każda wieś, osiedle i część wsi, jeżeli liczyło przynajmniej 10 dymów⁹, stanowiło odrębną gminę. Kilka lub kilkanaście wsi należących do jednego właściciela mogło stanowić jedną gminę. Wsie należące do różnych właścicieli i stanowiące odrębne gminy mogły być połączone w jedną gminę. Ówczesny wójt miał obowiązek prowadzenia aż 50 różnych ksiąg, od akt cudzoziemców po akta broni myśliwskiej. Często dziedzice majątków wyręczali się zastępcami. Aby być zastępcą wójta, należało przedstawić dokumenty: metrykę chrztu, świadectwo sądu poprawczego, deklaracje zrzeczenia się uczestnictwa w tajnych organizacjach, świadectwo zamieszkania na terenie kraju, życiorys. Wójtowie lub zastępcy w każdej wsi mieli do pomocy sołtysów¹⁰.

W 1859 roku władze przeprowadziły ważną reformę ustroju gminnego. Od tej pory gmina musiała składać się z przynajmniej 50 dymów pod zarządem jednego wójta. Jeżeli jeden właściciel ziemski miał co najmniej 50 dymów i posiadał kwalifikacje, to zostawał wójtem. Mniejsze majątki ziemskie mogły być połączone w jedną gminę. Właściciele ziemscy sami wybierali spośród siebie wójta i przedstawiali do zatwierdzenia przez Komisję Rządową do Spraw Wewnętrznych. Jeżeli przedstawiony kandydat nie miał kwalifikacji, właściciele musieli przedstawić inną osobę. W razie kłopotów ze znalezieniem kandydata, wójta wyznaczała Komisja Rządowa na koszt właścicieli. Do pomocy wójt miał radnych wybranych przez mieszkańców zatwierdzonych przez naczelnika powiatu. Od 1859 roku

⁴ Ćwik W, Reder J, *Lubelszczyzna, dzieje rozwoju terytorialnego, podziałów administracyjnych i ustroju władz*, Lublin 1977, s. 84.

⁵ Powiaty krakowski, skalbmierski i miechowski.

⁶ *Z dziejów ziemi kieleckiej...*, s. 15.

⁷ Tamże, s. 93.

⁸ Mencil T, *Gmina dominalna w ...*, s. 109.

⁹ Dymami dawniej określano jeden dom, jedno ognisko domowe, jeden dym - jedna rodzina.

¹⁰ Tamże, s. 118-119.

sołtysów wybierali już sami mieszkańcy.

Zatem początkowo każda wieś w rejonie Bejsc stanowiła oddzielną gminę wiejską z wójtem- dziedzicem na czele. Z czasem gminy zostały połączone w większe organizmy. Na ich czele stali dziedzice lub wyznaczeni przez nich wójtowie. Brak dokładniejszych danych o tym okresie, ponieważ nie zachowały się żadne akta gminne.

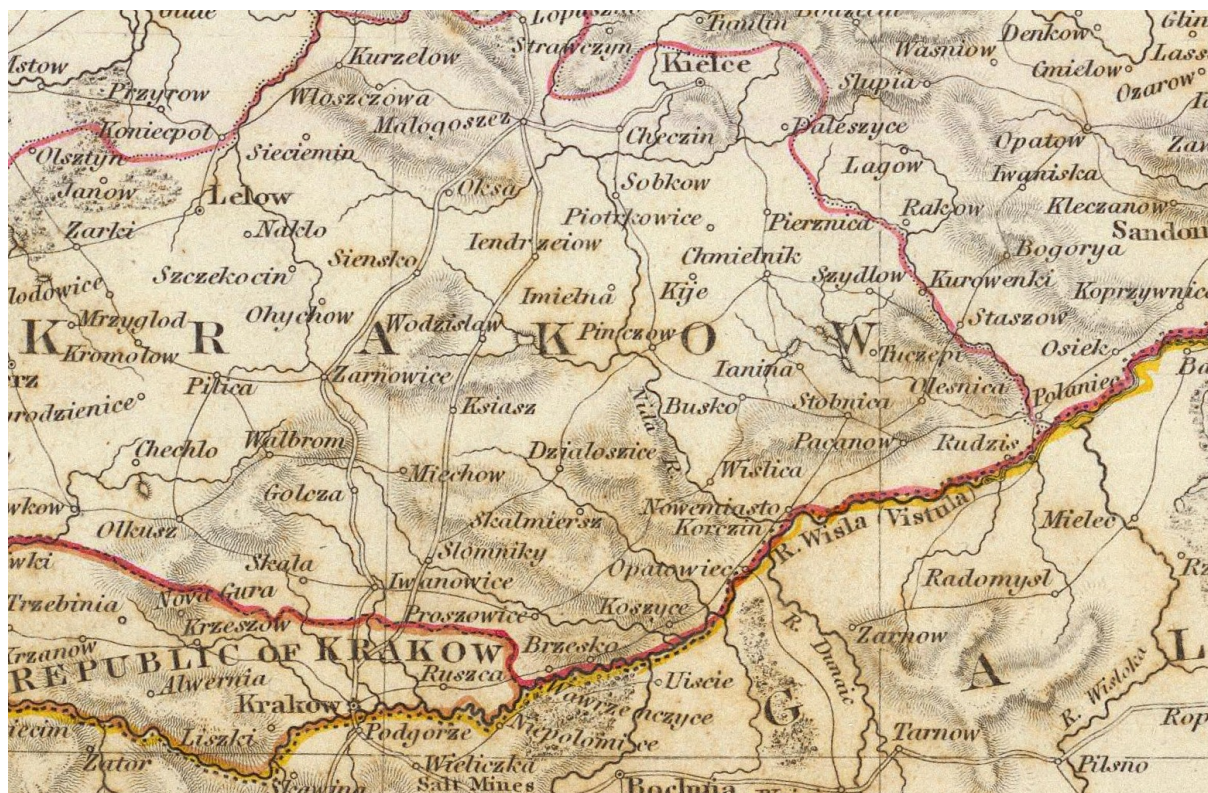
W 1845 roku gubernia kielecka została zlikwidowana i w jej miejsce powstała duża gubernia radomska obejmująca tereny od okolic Warszawy aż pod Kraków.¹¹

Z czasów XIX wieku zachowały się pewne informacje o lokalnej administracji. Z połowy XIX stulecia znane są nazwiska kilku chłopów zasiadających w lokalnej radzie parafialnej, zwanej też Dozorem: Szymon Gawlik — sołtys Bejsc, Antoni Wieczorek — zagrodnik, Tomasz Zuwała (bodaj pierwszy „piśmienny” chłop nie podpisujący się „krzyżkami”), a także Wawrzyniec Buczek. Kiedy decyzje, które podejmował Dozór dotyczyły ważniejszych spraw, np. poważnego remontu kościoła, czy poszerzenia terenu cmentarza, zapraszano do rady liczniejszą gromadę chłopów. Stąd np. w zebraniach Dozoru w roku 1869 obok wspomnianego Tomasza Zuwały i Wawrzyńca Buczka, uczestniczyli także Antoni Ginter, Wojciech Kurek, Jan Machnik, Antoni Śmiałek, Marcin Mistel, Piotr Nowak i Joachim Perek — zapewne najbardziej znaczeni i poważani gospodarze w parafii. Mimo, iż w zapiskach dotyczących Bejsc nie odnaleźliśmy wyraźniejszych i skrajnych przypadków ucisku i szykanowania chłopów, to stosunki z dworem nie zawsze układały się pomyślnie. Pod wpływem wydarzeń w pobliskiej Galicji w roku 1846 (słynna „rabacja”) doszło do wystąpień chłopskich także w tych stronach; opór przeciw pańszczyźnie stawiali m.in. chłopci w Ksanach i Winiarach, w Dobiesławicach zaś napadli na dworską kasę. Z wiosną 1847 roku nie wyszli „na pańszczyznę” chłopci w Bejscach, Dzierążni i Kazimierzy Małej. Do kolejnych buntów doszło w roku 1861, znowu w Kazimierzy Małej, Ksanach i Bejscach. Naczelnik ówczesnego powiatu miechowskiego wezwał na pomoc oddział 210 Kozaków. W Bejscach — Antoni Śmiałek (wspomniany wcześniej uczestnik narady Dozoru) otrzymał za udział w buncie karę chłosty, zaś Franciszek Gawlik i Kazimierz Miastka ukarani zostali chłostą i więzieniem. Franciszek Gawlik był zapewne synem wspomnianego wcześniej sołtysa Bejsc- Szymona. W trzy lata później grupa mieszkańców Bejsc i okolicznych wsi poszła do Powstania Styczniowego walczyć z Moskalami.

---

¹¹ *Z dziejów ziemi...*, s. 17.

Okolice Bejsce w latach dwudziestych XIX stulecia.

SAMORZĄD GMINNY 1864-1918

W 1863 roku wybuchło Powstanie Styczniowe. Władze carskie w rok po wybuchu powstania przystąpiły do uwłaszczenia ziemi dworskiej, aby w ten sposób odciągnąć chłopów od walki. Ziemia dworska użytkowana przez chłopów stała się ich własnością. W każdej wsi przystąpiono do wymierzania gruntów. Powstały *Tabele Likwidacyjne* dla poszczególnych miejscowości osobne, w których dokładnie określono ilość gruntów każdego gospodarza. Powstały dokładne mapki gruntów. Chłopi musieli spłacić otrzymaną ziemię, ale otrzymywali ją na własność. Zmieniło to zupełnie stosunki własnościowe na polskiej wsi.

W 1866 roku na podstawie ukazu carskiego o uwłaszczeniu, chłopci w gminie Bejsce otrzymali uzupełnienie gospodarstw ziemią dworską. Na terenie byłego powiatu pińczowskiego parcelacją objęto 12 % ziemi dworskiej. Wspomina się, że o zniesieniu pańszczyzny (fakt ten ukrywano przed chłopami), powiadomił mieszkańców gminy przed kościołem piśmienny wójt Tomasz Zuwała, za co skazano go na więzienie na Świętym Krzyżu. Nie siedział tam jednak zbyt długo, bowiem po roku jego nazwisko figuruje już w protokołach zebrań Dozoru Kościelnego w Bejscach.

Drugą reformą władz carskich było utworzenie gmin wiejskich. Ukaz carski z 1864 roku zupełnie zmienił ustrój gminny na polskiej wsi. Po raz pierwszy gmina miała charakter samorządowy i została oddzielona od władzy właścicieli ziemskich (dziedziców). Władze

preferowały na urzędach gminy ludzi chłopskiego pochodzenia.

Gminę tworzyły zarówno grunty włościańskie (chłopskie), jak i dworskie (folwarki). Wielkość gmin po raz pierwszy obejmowała duży obszar zbliżony do obecnych gmin.

Ukaz carski wprowadzający ustrój samorządu gminnego został podpisany w dniu 19 lutego (2 marca) 1864 roku. Od tej pory każda gmina składała się z wiosek, kolonii, folwarków i dworów, niezależnie od podziałów własności dworskiej. Utworzono gromady wiejskie na czele z zebraniem gromadzkim i sołtysem.

Organem uchwałodawczym gminy było zebranie gminne. Zebranie gminne składało się ze wszystkich pełnoletnich gospodarzy bez różnicy wyznania. Należało mieć na terenie gminy przynajmniej 3 morgi gruntu, aby uczestniczyć w obradach. W skład zebrania gminnego nie wchodziło: sędziowie pokoju, duchowni, urzędnicy policji powiatowej oraz osoby pozostające pod nadzorem policji. Zebrania gminne odbywały się raz na kwartał pod przewodnictwem wójta. Wójt mógł zwołać też nadzwyczajne zebrania. W przypadku, gdy wójt kandydował ponownie na urząd lub też składał sprawozdanie finansowe zebraniu przewodnił wybrany przez zebranych sołtys lub najstarszy wiekiem sołtys. Do uprawnień zebrania gminnego należało:

- wybór wójta gminy, ławników, pisarza i innych urzędników gminnych
- uchwały we wszelkich interesach gospodarczych i innych dotyczących całej gminy,
- przeznaczenie środków opiekuńczych i na urządzenie szkół gminnych
- ustanowienie działań i rachunków osób z wyboru w gminie pracujących
- rozporządzenie nieruchomością majątkiem całej gminy
- wybór pełnomocników do załatwienia spraw gminy
- wyrzeczenie we wszelkich takich przypadkach, w których na zasadzie ogólnego prawa lub innych postanowień zajdzie potrzeba wyrażenia zgody całej gminy lub wypowiedzenia się.

Do ważności uchwał zebrania gminnego potrzebna była obecność przynajmniej połowy uprawnionych. Uchwały zapadały jednomyślnie lub większością głosów, a w przypadku równości decydował głos wójta. Każdy uprawniony miał jeden głos.

W przypadku rozpatrywania spraw zamiany, sprzedaży czy regulacji gruntów gminnych potrzebna była zgoda przynajmniej dwóch trzecich wszystkich uprawnionych gospodarzy. Uchwały zapisywane były w specjalnej księdze.

Mogło się zdarzyć, że zebranie gminne nie dokonało rozkładu ciężarów (podatków) skarbowych (państwowych) lub gminnych. W takim przypadku wójt, uprzedziwszy ławników i sołtysów, taki rozkład sporządzał oraz zawiadamiał o tym naczelnika powiatu.

Uchwały zebrania gminnego nie wymagały zatwierdzenia przez naczelnika powiatu, jeśli podejmowane były w ramach kompetencji. W praktyce naczelnik powiatu osobiście lub poprzez swoich przedstawicieli kierował często obradami zebrania gminnego.

Według ukazu carskiego gmina dzieliła się na gromady. Gromada składała się z włościan jednej wsi lub kolonii posiadających w niej prawo własności lub jakąkolwiek nieruchomość. Takim gospodarzom przysługiwało prawo głosu na zebraniach gromadzkich. W zebraniach nie mogli uczestniczyć pracownicy folwarczni oraz robotnicy rolni. Zebranie gromadzkie zwoływał wójt lub sołtys. Mogli w nim uczestniczyć pełnoletni właściciele

nieruchomości na terenie gromady. Do 1880 roku mogły w nich także uczestniczyć kobiety-właścicielki gruntów.

Zebranie gminne wybierało sołtysa, rozporządzało mieniem wspólnym (gromadzkim), naradzało się też w sprawach całej gromady.

Wójt gminy. Władza wójta rozciągała się na wszystkich mieszkańców gminy. Był on zobowiązany:

- *donosić zwierzchności o samowolnie wydalających się z gminy i o popełnionych w gminie nieporządkach*

- *donosić zwierzchności policyjnej o wszelkich nadzwyczajnych w gminie wypadkach jak pożary, wylewy wód, choroby epidemiczne itp.*

- *zabezpieczać ślady przestępstw, dochodzić i zatrzymywać winowajców*

- *wykonywać wyroki sądów*

- *zwoływać i zamykać zebranie gminne*

- *wnosić sprawy pod jego obrady*

- *mieć nadzór na urzędnikami i sołtysami*

- *czuwać nad wypełnieniem rządowych i gminnych powinności oraz wojskowego zaciągu*

- *mieć dozór nad gruntami opuszczonymi w gminie*

- *przestrzegać rzetelności miar i wag w publicznych miejscach sprzedaży*

- *opiekować się ubogimi, sierotami i dotkniętymi kalectwem lub chorobą*

W ukazie carskim zapisano: *wójt winien się naradzać z ławnikami i sołtysami i wzywać ich do wspólnego z sobą działania, a w szczególności w tych sprawach, które dotyczą ogólnego zagospodarowania i dobra gminy.*

Wójt miał prawo ukarać każdego w swojej gminie za wykroczenia policyjne najwyżej dwudniowym aresztem lub karą pieniężną do wysokości 1 rubla z zamianą na dwudniową robotę publiczną. Wójt miał prawo też kontrolować świadectwa osób przejeżdżających przez gminę i czasowo na jej terenie przebywających. Miał nawet prawo przywoływać do urzędu każdą osobę oraz przeprowadzać rewizję prywatnych domów w obecności dwóch ławników lub sołtysów. Wójt był na terenie gminy przedstawicielem i wykonawcą władzy państwowej oraz wykonawcą uchwał zgromadzenia gminnego.

Urzędnicy gminni składali przysięgę przed naczelnikiem powiatu. Pobierali wynagrodzenie i byli wolni od świadczeń w naturze i służby wojskowej. Jeżeli wójt przez dwie kadencje sprawował „należycie” urząd, mógł zwolnić od służby wojskowej syna lub krewnego. Była to poważna zachęta dla wójtów. Wójt posługiwał się pieczęcią i podlegał naczelnikowi powiatu, przez którego mógł być ukarany.

Sołtys gminy był pomocnikiem wójta i wykonywał jego polecenia. Każda wieś lub kolonia stanowiła oddzielną gromadę wiejską z wybieranym z pośród mieszkańców sołtysem. Sołtys miał następujące uprawnienia:

- *zwoływać i zamykać zebranie gromadzkie oraz czuwać nad porządkiem na zebraniach*

- *wnosić pod obrady zebrania gromadzkiego sprawy dotyczące dobra gromady*

- *wykonywać uchwały zebrania gromady*

W gromadach, w których nie było osobnego poborcy podatkowego zbieraniem podatków zajmował się właśnie sołtys. Podobnie jak wójt w gminie, tak i sołtys w gromadzie mógł ukarać winnych.

Prowadzeniem ksiąg gminnych zajmował się pisarz gminny. Sprawował swoje obowiązki pod nadzorem wójta. Pisarz pociągany był do odpowiedzialności za brak dokładności w treści podjętych uchwał. Zdarzało się czasem, że nie stać było gminy na utrzymanie pisarza, wtedy obowiązki prowadzenia ksiąg spadały na wójta. Pisarz był przyjmowany do gminy na zasadzie najmu, kontraktu za zgodą wójta, ławników i sołtysów, lub też na zasadzie uchwały zebrania gminnego. Z natury rzeczy pisarz musiał być osobą wykształconą. Władze powiatowe, według ukazu, miały czuwać nad tym, aby pisarze nie przywłaszczyli sobie zbyt wielkiej władzy. W praktyce pisarze często stawali się faktycznymi kierownikami pracy w gminie.

Urzędów w gminie (wójt, pisarz, sołtys) nie mogły sprawować osoby poniżej 25 roku życia, niechrześcijanie, osoby bez stałego miejsca zamieszkania, skazani za przestępstwa oraz osoby pozostające pod dozorem policji lub sądu. Umiejętność czytania i pisania nie była konieczna, aby zostać urzędnikiem gminnym z wyjątkiem pisarza. Kadencja urzędowania wójta i sołtysów trwała trzy lata.

Na wójtów i sołtysów zebranie gminne lub gromadzkie wybierało dwóch kandydatów. Jednego z nich zatwierdzał naczelnik powiatu, drugi zostawał zastępcą (podwójcim, podsołtyssem). Naczelnik powiatu mógł nie dopuścić do urzędowania niewygodnych dla siebie osób i zarządzał ponowne wybory.

Wójt i sołtysi obejmowali urzędy po zaprzysiężeniu przez naczelnika powiatu. Wójta ze stanowiska mógł zwolnić gubernator, natomiast sołtysa - naczelnik powiatu.

Wójt miał do pomocy ławników wybieranych przez zebranie gminne. Od 1876 roku ławnicy byli tylko urzędnikami sądowymi, w gminie powoływano w ich miejsce pełnomocników gminnych bez potrzeby ich zatwierdzenia. Pełnili oni swe funkcje bezpłatnie.

Władze carskie generalnie chciały na urzędach wójtów widzieć chłopów, odsuwano szlachtę, ziemian. Wójt i sołtysi łączyli władzę samorządową oraz państwową. Wypełniali różne czynności zlecone przez władze powiatowe. Chodziło głównie o podatki i funkcje porządkowe. Nieraz zlecone zadania wypełniały cały czas wójtów czy sołtysów. Praktyka stale wskazywała, że rząd nad gminą sprawował naczelnik powiatu i starszy strażnik ziemski za pośrednictwem posłusznych sobie wójtów. Naczelnik dysponował prawnymi, jak i pozaprawnymi możliwościami, aby nieposłusznego wójta podporządkować *bądź usunąć z urzędu*.¹²

Gminy wiejskie początkowo były też po części organem sądowniczym dla miejscowej ludności, powstały sądy gminne na czele z wójtem i ławnikami. Od wyroków takiego sądu nie było odwołania.¹³

W 1876 roku zreformowano system sądownictwa podstawowego. Sądy oddzielono od gmin. Powstały okręgi sądowe złożone z dwóch lub więcej gmin na czele z sędziami pokoju oraz ławnikami. Sędzia oraz ławnicy byli wybierani na zebraniach gminnych. Sądy te zajmowały się cywilnymi sprawami mieszkańców.¹⁴

¹² Szumski J, *Chłopi a gmina w guberni łomżyńskiej* [w:] *Studia Łomżyńskie*, tom IV, s. 40.

¹³ Tamże, s. 41.

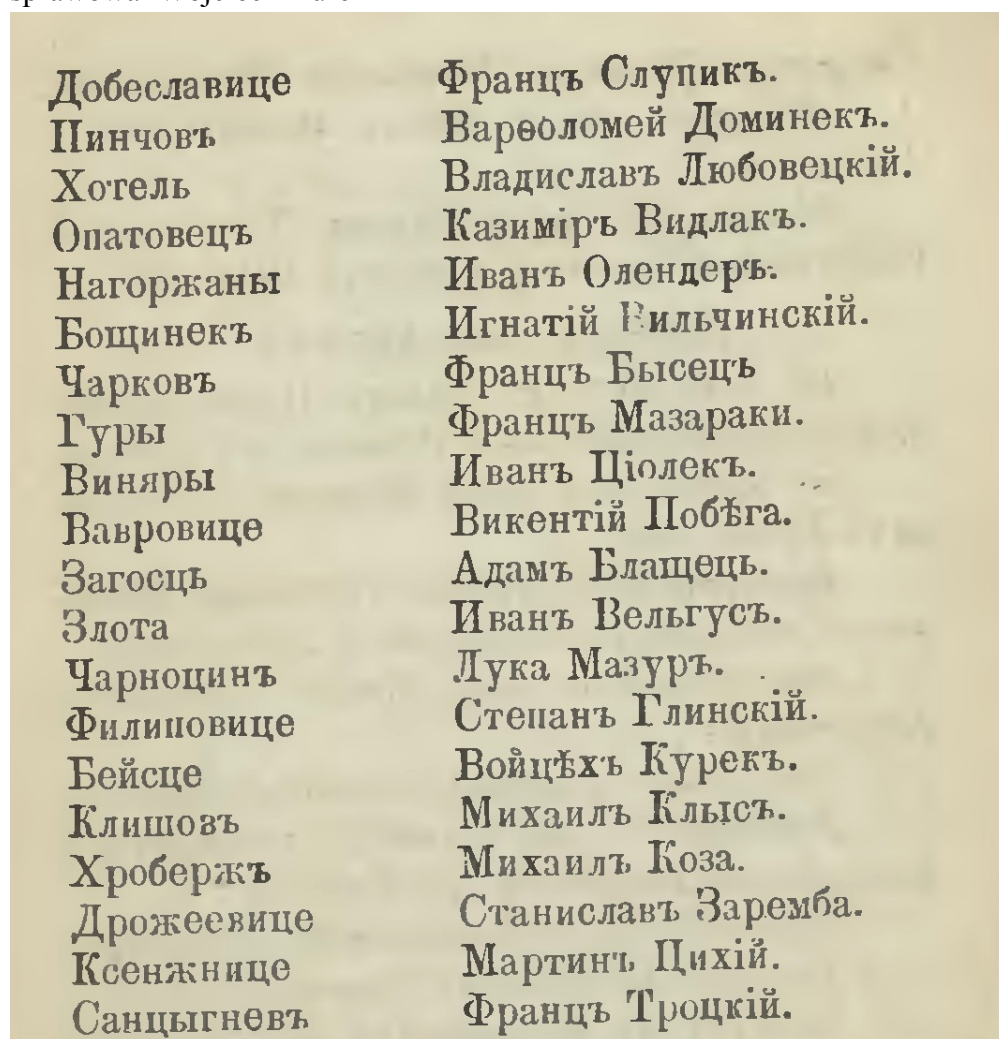
¹⁴ Tamże.

Gmina Bejsce została utworzona w 1864 roku na mocy ukazi carskiego o utworzeniu gmin w Królestwie Polskim.

Gmina początkowo funkcjonowała w ramach guberni radomskiej i powiatu miechowskiego. Wkrótce jednak nastąpiły zmiany. Od 1 stycznia 1867 roku utworzono na nowo gubernię kielecką, a w jej ramach powiat pińczowski z gminą Bejsce.¹⁵

W skład gminy Bejsce weszły następujące miejscowości: Bejsce, Charbinowice, Czyżowice, Grodowice (folwark), Królówice, Ławy, Łubinówka, Morawianki, Morawiany, Piotrkowice, Uściszowice i Zbilitowice.¹⁶

Akta gminy Bejsce z lat 1864-1918 nie zachowały się. Pisano je ówczesnie w języku rosyjskim. Dane na temat gminy można jednak odtworzyć na podstawie innych źródeł. Informuje o niej Pamjatnaja Knizna Guberni Kieleckiej z lat 1870-1914. Nie wszystkie egzemplarze zachowały się. Według danych z 1877 roku stanowisko wójta gminy Bejsce sprawował Wojciech Kurek¹

Добеславице	Франць Слупикъ.
Пинчовъ	Варѳоломей Доминекъ.
Хотель	Владиславъ Любовецкій.
Опатовецъ	Казиміръ Видлакъ.
Нагоржаны	Иванъ Олендеръ.
Боцинекъ	Игнатій Вильчинскій.
Чарковъ	Франць Бысець
Гуры	Франць Мазараки.
Виняры	Иванъ Ціолекъ.
Вавровице	Викентій Побѣга.
Загосць	Адамъ Блащець.
Злота	Иванъ Вельгусъ.
Чарноцинъ	Лука Мазуръ.
Филиповице	Степанъ Глинскій.
Бейсце	Войцѣхъ Курекъ.
Клишовъ	Михаиль Клысъ.
Хробержъ	Михаиль Коза.
Дрожеевице	Станиславъ Заремба.
Ксенжнице	Мартинъ Цихій.
Санцыгневъ	Франць Троцкій.

Spis wójtów powiatu pińczowskiego z 1877 roku. Wśród nich widnieje nazwisko Wójta Gminy Bejsce- Wojciech Kurka. (Pamjatnaja Knizka..., 1877, s. 27).

¹⁵ *Z dziejów ziemi kieleckiej...*, s. 19.

¹⁶ *Skorowidz...*, s. 100.

Brak niestety danych odnośnie kolejnych lat. Dopiero od 1888 roku posiadamy więcej informacji. Funkcję wójtów gminy pełnili: Paweł Gielaniak, Franciszek Wójcik, Jan Wójcik, Andrzej Banach, Michał Mazurek, Grzegorz Odoń i Michał Kuźma.

Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela:

Rok	Wójt	Sekretarz
1877	Wojciech Kurek	Brak danych
1884	Brak danych	Brak danych
1885	Brak danych	Brak danych
1886	Brak danych	Brak danych
1888	Paweł Gielaniak	Franciszek Widuliński
1889	Paweł Gielaniak	Ludwik Niezabitowski
1892	Franciszek Wójcik	Ludwik Niezabitowski
1894	Brak danych	Brak danych
1896	Jan Wójcik	Adolf Gądek
1902	Andrzej Banach	Jakub Marzec
1903	Michał Mazurek	Jakub Marzec
1904	Grzegorz Odoń	Walenty Kuroń
1906	Grzegorz Odoń	Walenty Kuroń
1907	Brak informacji	Brak informacji
1908	Grzegorz Odoń	Walenty Kuroń
1909	Michał Kuźma	Grzegorz Odoń
1911	Michał Kuźma	Henryk Nowakowski
1912	Michał Kuźma	Daniel Stokłosa
1913	Michał Kuźma	Henryk Nowakowski

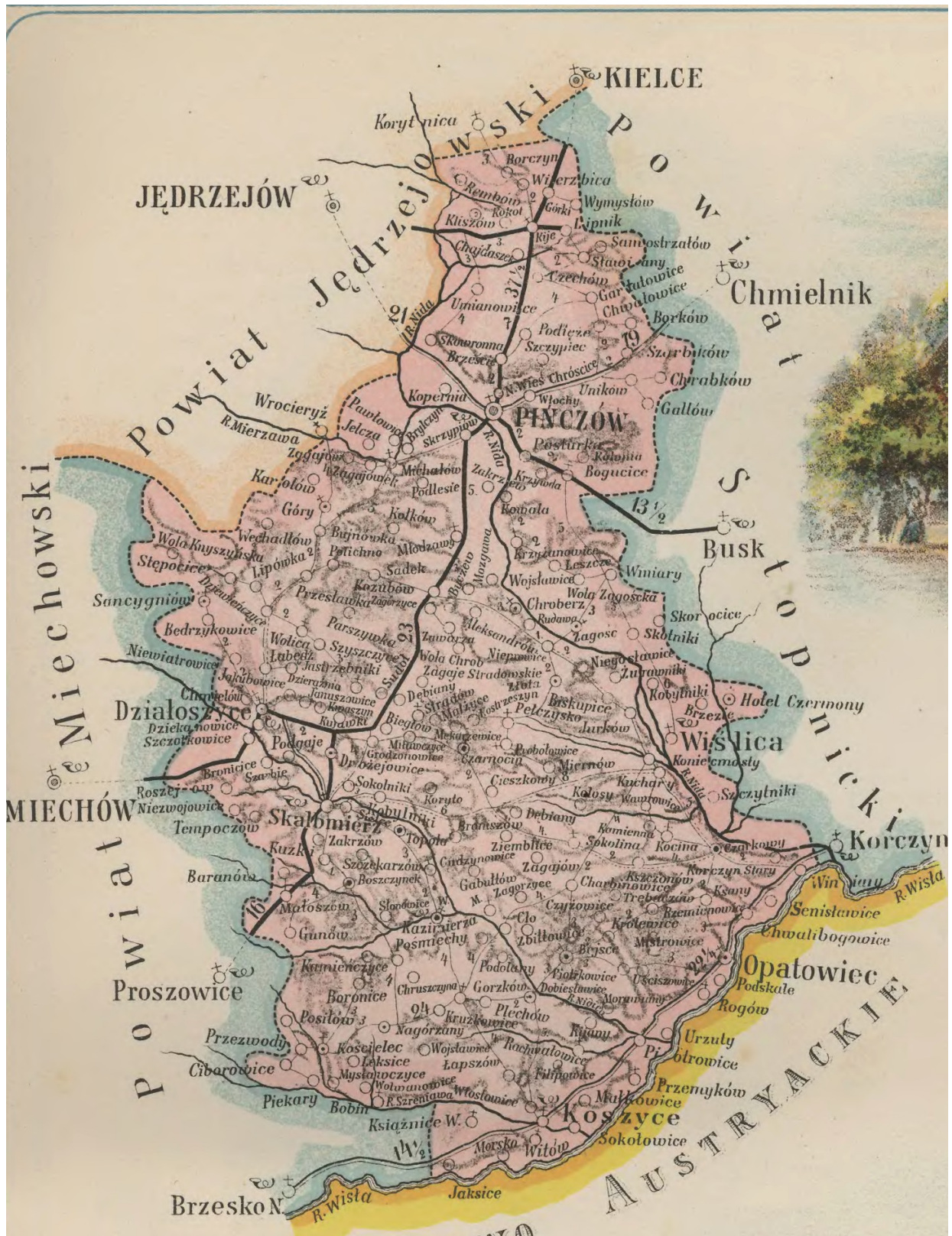
Do czasów I wojny światowej Gmina Bejsce wchodziła w skład powiatu pińczowskiego i guberni kieleckiej. Gmina należała do IV okręgu sądowego w Koszycach. Tam też funkcjonowała jedyna w okolicy poczta. Według danych z 1882 roku w gminie Bejsce było 3539 mieszkańców. Gmina zajmowała obszar 7538 mórg powierzchni. Do siedziby powiatu – Pińczowa- było 35 wiorst.¹⁷

Od 1903 roku poza wójtem i sekretarzem w *Pamiętnaj knizce keleckoj gubernii* można odnaleźć nazwiska pracowników instytucji finansowych gminy związanych z kasą oszczędnościowo- pożyczkową. Warto podkreślić, że większość z nich zajmowała też stanowisko wójta bądź sekretarza:

Lata	Kasjer
1903- 1906	Ignacy Lipiński
1906	Michał Kuźma
1907- 1913	Grzegorz Odoń

¹⁷ *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego...*, tom I, s. 125.

W 1905 roku, w czasie rewolucji, nie brakło także bejskich chłopów. Zaostrzyły się też stosunki między wsią a dworem. Chłopi zajmowali dworskie łąki i pastwiska. Chcieli także przywrócenia języka polskiego do szkół i urzędów. Wśród aresztowanych przez policję chłopów znaleźli się m.in. Kazimierz Malinowski i Józef Obora z Bejsc.

Powiat pińczowski na mapie z 1907 roku.

I WOJNA ŚWIATOWA

Latem 1914 roku wybuchła I wojna światowa. Wkrótce potem wkroczyły tu wojska austriackie. Rozpoczęła się okupacja austro-węgierska. Austriacy wprowadzili dla gmin zarządzenie, że o ile gminy nie wybrały języka niemieckiego jako urzędowego, urzędowym będzie język polski. W szkołach wprowadzono język polski. Był to ciężki czas dla ludności cywilnej. Zapanowała drożyzna. Produkty żywnościowe i przemysłowe były w sprzedaży na kartki. Po ostatecznym wyparciu Rosjan powiat pińczowski wszedł w skład okupacyjnego generał-gubernatorstwa austriackiego z siedzibą w Lublinie. Kraj podzielono na okręgi na czele z komisarzami. Urząd Gminy Lipnik został podporządkowany władzom austriackim. Jedyną dobrą stroną tego okresu był rozkwit polskiego szkolnictwa.

W listopadzie 1918 roku państwo austro-węgierskie rozpadło się. Wojska okupacyjne odeszły lub zostały rozbrojone przez Polską Organizację Wojskową. Polska odzyskała niepodległość.

GMINA BEJSCE W LATACH 1918-1939

Odrodzone państwo tworzone z czterech różnych jednostek państwowych (zabór rosyjski, pruski, austriacki i Królestwo Polskie) o różnych tradycjach, językach urzędowych i różnych ustrojach samorządu. Zewsząd zagrażali wrogowie. Początkowo władze w Warszawie utrzymały w mocy odrębne dla dawnych zaborów ustroje samorządu lokalnego. W dawnym Królestwie Polskim utrzymano w mocy ustawę o samorządzie gminnym z marca 1864 roku. Zmodyfikowano ją jednak dekretem Naczelnika Państwa z 27 listopada 1918 roku. Na mocy tych postanowień wójtowie i sołtysi byli jednocześnie funkcjonariuszami państwowymi i przedstawicielami władzy samorządowej. Wybierało ich Zgromadzenie Gminne. Nowym organem była Rada Gminy wybierana także przez Zgromadzenie Gminne na okres 3 lat. Rada przygotowywała wnioski i budżet, zawiadywała majątkiem i funduszami gminnymi, kontrolowała urzędników gminnych i wójta. Rada zbierała się przynajmniej raz w miesiącu lub częściej na żądanie co najmniej 5 członków. Uchwały podejmowano większością głosów. Raz w roku Rada Gminy przedstawiała wyniki swojej działalności na forum Zebrania Gminnego. Wójt reprezentował gminę. Zawierał umowy w jej imieniu gminy. Dokumenty takie musiały mieć podpis jego i dwóch radnych. Wójt miał do pomocy aparat urzędniczy z pisarzem gminnym (sekretarzem) na czele. Urząd gminy składał się z kilku urzędników: pomocników sekretarza, było ich zazwyczaj dwóch.

Nad działalnością gminy czuwał Wydział Powiatowy w Starostwie Powiatowym (Samorząd Powiatowy). Wybór wójta musiał być przez niego zatwierdzony, podobnie jak wybór sołtysa. Sołtys wykonywał zadania zlecone przez wójta gminy. Wybór sołtysa wymagał zgody Wydziału Powiatowego, ponieważ sołtys był także urzędnikiem państwowym. Ówczesne prawo pochodziło z czasów carskich i było dosyć restrykcyjne. Gdy na przykład sołtys chciał zrezygnować ze stanowiska, Wydział Powiatowy mógł nie wyrazić na to zgody i za uchylanie się od obowiązków oporny sołtys trafiał do więzienia.

W 1923 roku rozszerzono uprawnienia Wydziału Powiatowego nad gminą. W przypadku nieuchwalenia budżetu Wydział Powiatowy mógł zarządzić nowe wybory. Dodatkowo wszystkie podatki samoistne (gminne) musiały być zatwierdzane przez władze

powiatowe.

Gmina Bejsce w okresie dwudziestolecia międzywojennego znajdowała się na terenie województwa kieleckiego, powiatu pińczowskiego. Niestety do naszych czasów przetrwało niewiele materiałów archiwalnych mówiących o jej historii. Możemy jedynie bazować na aktach Urzędu Wojewódzkiego Kieleckiego, a konkretnie na Wydziale Samorządowym, choć i te źródła są dość ograniczone.

Pierwsze informacje na temat gminy Bejsce z czasów II RP są datowane na 1919 rok. Przeprowadzono wówczas pierwsze wybory samorządowe w gminie, tuż po odzyskaniu przez Polskę niepodległości. Niespełna rok wcześniej, zmarł wójt gminy Bejsce Franciszek Bacharz. Na jego miejsce powołano Jana Balickiego, który w lutym 1919 roku ponownie w wyniku wyborów uzyskał stanowisko wójta. W Radzie Gminy znalazły się wówczas następujące osoby:

- Franciszek Nawrot
- Stanisław Chabiński
- Wincenty Rusiecki
- Piotr Chabinka
- Andrzej Kociński
- Franciszek Więckowski
- Ignacy Krygler
- Jan Wilk
- Franciszek Marzec
- Izydor Kotarski
- Szczepan Spirytus
- Tomasz Bomba

Wybrano również zastępców radnych w osobach:

- Piotr Piłat
- Michał Kuźma
- Adam Sarna
- Jan Mróz
- Jan Gibuła
- Roman Mazurek¹⁸

W 1922 roku stanowisko wójta gminy piastował nadal Jan Balicki. Od 1921 roku pisarzem gminy Bejsce był Wacław Romański. Dodatkowo pomagało mu dwóch pomocników. Między innymi starszy pomocnik – Edward Syrkiewicz.¹⁹

Według pierwszego powszechnego spisu ludności, przeprowadzonego po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, gminę Bejsce zamieszkiwało 5200 osób.

Na jej terenie działało 7 szkół powszechnych, do których uczęszczało 850 dzieci. Podatkami objętych było 6972 mórg ziemi uprawnej.²⁰

Dzięki dokumentom opisującym budżet gminy Bejsce z 1922 roku wiemy, iż wówczas to rozpoczęto budowę „Domu Gminnego” (Urząd Gminy) w Bejskach, a także budowę

¹⁸ APWK, sygn. 3963, UWK I. Wykazy członków organów ustrojowych gmin wiejskich w powiecie pińczowskim 1926-1934, k. 1-2.

¹⁹ APWK, sygn. 7435, UWK I. Lustracja gmin i magistratów w powiecie pińczowskim 1924 r., k. 35.

²⁰ Tamże . sygn. 5080, Budżety gmin powiatu pińczowskiego 1922 r., k. 11-17.

nowych budynków szkolnych (koszt budowy szkół oszacowano na 6 450 marek). Całość inwestycji miała pochłonąć 837 600 marek. Ponadto gmina ponosiła szereg innych wydatków. Związane one były z utrzymaniem budynku Urzędu Gminy. Przykładowo w 1922 roku prace remontowe polegające na wymianie futryn okiennych, drzwiowych oraz podłóg wykonał stolarz Bolesław Rygler. Kosztowały one gminę 13 500 marek. Gmina opłacała sale szkolne znajdujące się w wynajętych od gospodarzy prywatnych budynkach, kupowała opał dla szkół i Urzędu gminy, prenumerowała pisma, kupowała księgi urzędowe dla biblioteki gminnej, wypłacała pensję członkom Dozoru Szkolnego oraz zapomogi nauczycielom, zakupiła pomoce naukowe dla szkół. Gmina doglądała remontów dróg, mostów i zajmowała się zakupem znaków drogowych, opłacała najbiedniejszym mieszkańcom koszty pobytu w szpitalach, wypłacała im zapomogi. Według danych z 1922 roku w Bejskach znajdował się posterunek Policji Państwowej, jednostka Ochotniczej Straży Ogniowej, areszt gminny. Gmina zobowiązana była opłacać kwatery policji, wypłacała także zasiłki dla strażaków. Jedynymi miejscami kultury w gminie Bejsce były dom ludowy oraz czytelnia. Budżet gminy Bejsce w 1922 roku opiewał na sumę 5641704 marek.²¹

Jedynym środkiem transportu na przedwojennej polskiej wsi były konne furmanki. Zapotrzebowanie było na nie wręcz niewyczerpalne. Z tego tytułu co roku gmina organizowała przetargi dla chłopów dysponujących odpowiednim zaprzęgiem konnym i wozem na świadczenie usług przewozowych. Z takowych usług korzystały straż pożarna, posterunek policji państwowej, pracownicy gminni, szkoły, lekarze. Furmanami tzw. podwód w gminie Bejsce wówczas byli Adam Byszewski i Władysław Gawlik.²²

Zachowały się także informacje na temat Gminnej Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej w Bejskach. Założono ją w 1907 roku. Przerwała ona swą działalność 14 września 1914 roku – na skutek wybuchu I wojny światowej – a wznowiła po niespełna 2 latach 1 czerwca 1916 roku. W 1922 roku GKPO w Bejskach dysponowała kapitałem zakładowym w wysokości 65268 marek i 48 fenigów. Jej prezesem był niejaki Mazurek (imię nieznane)²³.

W 1924 roku Starostwo Powiatowe pińczowskie przeprowadziło kontrolę Urzędu Gminy w Bejskach. Jak się później okazało wykryła ona wiele nieprawidłowości. Między innymi rachunkowość była prowadzona niedbale i nieterminowo. Brakowało Księgi Rozchodów i Przychodów. Wójt nie stosował się do instrukcji stemplowej, gdyż na rachunkach brakowało pieczęci gminy i podpisów.²⁴

W listopadzie 1924 roku Sąd Okręgowy w Kielcach wytoczył proces wójtowi gminy Bejsce Janowi Balickiemu. Głównym powodem procesu było oskarżenie wójta o przywłaszczenie sobie 100 dolarów w gotówce. Starostwo Powiatowe w Pińczowie zawiesiło wójta w pełnieniu obowiązków na okres kilku miesięcy – do pełnego wyjaśnienia sprawy. Zastąpił go wówczas tymczasowo sołtys wsi Zbełtowice – Błażej Wiktorowicz. Wójt Balicki spędził trzy dni w areszcie gminy (od 4 listopada do 7 listopada 1924 roku). Jednakże po odbyciu się rozprawy przywrócono go na dawne stanowisko. Sąd w wydanym wyroku

²¹ Tamże , k. 24.

²² Tamże , k. 28.

²³ Tamże , sygn. 6610, UWK I. Sprawozdania gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych powiatu pińczowskiego za 1922 r.. k. 11.

²⁴ Tamże , sygn. 5080, UWK I. Budżety gmin..., k. 36.

stwierdził, że wójt gminy Bejsce Jan Balicki przywłaszczył sobie pieniądze publiczne nieświadomie, z resztą kilka dni później je zwrócił. W związku z tym nie zaistniały żadne przeszkody, aby mógł w dalszym ciągu reprezentować gminę jako wójt.²⁵

W czasach II RP praca wójta gminy była swoistego rodzaju społeczną służbą. Wynagrodzenie wójta nie było zbyt wysokie. O wiele większą pensję pobierał sekretarz gminy (czyli pisarz). Przykładowo według danych z 1924 roku wójt gminy Bejsce pobierał miesięczne wynagrodzenie w wysokości 36000 marek, a sekretarz 92000 marek. Sekretarz Urzędu Gminy był obciążony największą ilością obowiązków i zadań. Ponadto musiał posiadać odpowiednie wykształcenie i kwalifikację. Jednakże nie tylko sekretarz gminy, ale i jego pomocnicy otrzymywali wyższe pensje od wójta. To właśnie niskie płace skłoniły w 1926 roku wójta gminy Bejsce Jana Balickiego do wysłania pisma skierowanego na ręce starosty pińczowskiego z prośbą o zwolnienie go z zajmowanego stanowiska. Wójt podkreślał, że płace są tak marne, że gdyby nie pracował dodatkowo na własnym gospodarstwie rolnym, to pewnie przyszedłoby mu zebrać i chodzi „po prośbie”. Starostwo zwróciło się do Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach z prośbą o podniesienie zarobków wójtowi gminy Bejsce, gdyż ten wykonywał swe obowiązki bez zarzutu (pomijając incydent sprzed dwóch lat). Prośba została pozytywnie rozpatrzona, a wójt Jan Balicki ostatecznie nie zrezygnował z pracy.²⁶

W 1927 roku nowym wójtem gminy Bejsce został Franciszek Paś – syn Józefa, urodzony w 1880 roku. Z kolei na jego zastępcę powołano Stanisława Walocha – liczącego sobie wówczas 36 lat, mieszkańca Charbinowic. W skład rady gminy weszły następujące osoby:

- Jan Łata z Charbinowic (cieśla, 30 l.),
- Józef Obara z Bejsc (rolnik, syn Wawrzyńca, 30 l.),
- Franciszek Buczek z Bejsc (rolnik, 55 l.),
- Stanisław Walocha z Charbinowic (kupiec, 36 l.),
- Wincenty Wiktorowicz z Grodowice (rolnik, 38 l.),
- Władysław Nowak z Czyżowic (rolnik, 41 l.),
- Jan Wiśniewski z Uściszowic (rolnik, 40 l.),
- Andrzej Warchoń z Ław (rolnik, l. 39.),
- Jan Halec,
- Antoni Walczak z Zbeltowic (rolnik, 50 l.),
- Wincenty Nowak z Czyżowic (39 l.),
- Stanisław Bochnik (43 l.),
- Jan Stankiewicz (51 l.),
- Franciszek Mazurek (37 l.),
- Piotr Kozioł z Piotrkowic (rolnik, 33 l.),
- Stanisław Jachna (rolnik, 43 l.),
- Jakub Chalec (rolnik, 40 l.).²⁷

²⁵ Tamże , sygn. 3964, UWK I. Wybór i rozwiązywanie organów ustrojowych gmin miejskich i wiejskich w powiecie pińczowskim (1921-1938), k. 120.

²⁶ Tamże , k. 123.

²⁷ Tamże , sygn. 3984, Wykazy członków organów ustrojowych gmin wiejskich w powiecie pińczowskim w 1927 r., k. 11.

W 1933 roku dokonano wielu zmian w funkcjonowaniu gmin wiejskich w Polsce. Według nowej ustawy gminnej²⁸ z 23 marca 1933 roku zniesiono Zebranie Gminne, czyli zgromadzenie ogółu gospodarzy z terenu gminy. Uprawnienia zniesionego organu przekazano Radzie Gminnej. Namiastką zniesionego Zebrania Gminnego było Zebranie Gromadzkie. Wprowadzono bowiem podział gmin na gromady wiejskie, które obejmowały jedną lub kilka wsi. Zebranie Gromadzkie zbierało się pod przewodnictwem sołtysa lub jego zastępcy (podsołtysa). Zebranie Gromadzkie podejmowało uchwały dotyczące danej gromady, wybierało sołtysa i jego zastępcę. Wybierało też radnych gromadzkich w liczbie od 12 do 30. Organem wykonawczym gromady był sołtys oraz jego zastępca.

Rada Gminy miała obecnie mniejsze uprawnienia. Wyboru radnych dokonywało kolegium złożone z delegatów rad gromadzkich, sołtysów i podsołtysów wszystkich gromad. Istniał cenzus wieku przy prawie wyborczym czynnym 25 lat (wcześniej 21) i w prawie wyborczym biernym wynoszącym 30 lat (wcześniej 25). Wprowadzono dokładnie linię podziału między uprawnieniami władzy uchwałodawczej i wykonawczej. W gminach do 5000 mieszkańców radnych było 12. Kadencja radnych wynosiła 5 lat. Warto wspomnieć, że w czasach II RP mandat radnego nie wiązał się z żadnym wynagrodzeniem. W nowym ustroju utworzono nieznanego wcześniej organ – zarząd gminy. Przejął on część uprawnień dawnej rady gminy. Zarząd gminy funkcjonował na czele z wójtem i podwójcem. W skład zarządu wchodziło też dwóch lub trzech ławników. Właśnie zarząd gminy na co dzień sprawował władzę w gminie. Zarząd gminy przygotowywał projekt budżetu, regulaminy, instrukcje urzędu, decydował o wydatkach. Kadencja członków zarządu wynosiła 5 lat. Wójta oraz członków zarządu wybierała Rada Gminy w głosowaniu tajnym. Nowa ustawa o samorządzie gminnym stworzyła bardziej rozbudowany aparat urzędniczy – urząd gminy. Poprzednio urząd składał się z kilku osób, sekretarza oraz dwóch – trzech pomocników. Teraz stworzono rozbudowany urząd podzielony na referaty. Na czele urzędu gminy stał sekretarz. Jako jedyny musiał mieć on odpowiednie kwalifikacje. Mianował go i zwalniał starosta powiatowy. Sekretarz protokołował posiedzenia Rady Gminy i miał głos doradczy na Radzie. Był on kierownikiem urzędu gminy, w którym powołano referaty: ogólno-organizacyjny, finansowo-budżetowy, gospodarki komunalnej, administracyjny (zajmujący się sprawami zleconymi przez administrację rządową).

Wójt był zwierzchnikiem całej gminy i aparatu urzędniczego. Miał prawa reprezentowania gminy i podpisywania umów w jej imieniu. Dokumenty, w których były zobowiązania finansowe gminy, należało opatrzyć podpisem jeszcze jednego członka zarządu gminy. (tzw. prawo kontrasygnaty) Wójt był także reprezentantem administracji rządowej w terenie, wykonywał także zadania zlecone przez rząd.

Wójt, jako organ samorządowy, działał jednoosobowo i pod osobistą odpowiedzialnością. Nadzór nad jego działalnością sprawował starosta. Starosta miał prawo zwolnić wójta lub rozwiązać Radę Gminy w przypadkach łamania prawa.

W 1933 roku nastąpiły duże zmiany w podziale administracyjnym polskiej wsi. Powstały tzw. gromady. Gromadę przeważnie tworzyło kilka wsi, kolonii lub innych

---

²⁸ Dziennik Ustaw nr 35, z dnia 13 maja 1933 roku, poz. 294.

miejsowości. Według decyzji władz wojewódzkich, a następnie centralnych w skład gminy Bejsce wchodziło 10 gromad:

- Bejsce (wieś Bejsce, folwark Bejsce z folwarku Łubniówka, osada młyńska Bejsce)
- Czyżowice (wieś Czyżowice)
- Charbinowice (wieś Charbinowice, folwark z osadą młyńską Charbinowice)
- Grodowice (wieś Grodowice, folwark Grodowice)
- Królewice (wieś Królewice)
- Morawiany (wieś Morawiany)
- Piotrkowice (wieś Piotrkowice)
- Uściszowice (wieś Uściszowice)
- Zbeltowice (wieś Zbeltowice)²⁹

Informacje na temat gminy Bejsce z lat trzydziestych ubiegłego wieku są niewielkie. Dzięki Księdze Adresowej z 1930 roku możemy zaczerpnąć kilku ciekawych informacji na temat życia gospodarczego gminy i wsi Bejsce. Tak więc najbliższy Sąd Pokoju dla mieszkańców gminy znajdował się również w Kazimierzy Wielkiej, a Sąd Okręgowy w Kielcach. Same Bejsce liczyły 872 mieszkańców, posiadały 9 km trakcji kolejowej. Najbliższy Urząd Pocztowy i telegraficzny znajdował się w Kazimierzy Wielkiej. Właścicielem ziemskim na terenie gminy Bejsce był Adam Byszewski – właściciel majątku w Charbinowicach

i Grodowicach. Do grona rzemieślników zaliczano: Z. Wileczka – cieśla, S. Chabinka – kołodziej, M. Dybałę, T. Oborę, W. Więcka – kowale, M. Kurka, T. Nowaka, B. Plutę – szewcy, J. Buczka – stolarza. Właścicielami młynów byli: A. Byszewski i J. Kutrybała. Młyny znajdowały się w Charbinowicach. Handel nabiałem prowadził M. Senderowicz, różnymi towarami handlowali: S. Jachna, D. Lindon i M. Walczak. Istniały także sklepy spożywcze, które prowadzili: Z. Bilski, A. Łanucha, J. Modła, J. Obora, F. Półtorak, F. Siemiński, M. Senderowicz i J. Skowron. Sklepy spożywcze znajdowały się wówczas między innymi w Czyżowicach i Grodowicach oraz w Bejskach³⁰.

W 1934 roku przeprowadzono kolejne wybory samorządowe w gminie Bejsce. Na wójta ponownie wybrano Franciszka Pasia z Bejsc. Podwójcim został wówczas Andrzej Magiera z Grodowic (ur. w 1890 roku). Ważną funkcję w samorządzie gminnym odgrywali także ławnicy: Jan Walkowicz z Czyżowic (ur. w 1893 roku) i Stanisław Marzec z Morawianki (ur. w 1895 roku). W skład Rady Gminy wchodziły następujące osoby:

- Franciszek Guca z Charbinowic (ur. w 1892 roku)
- Franciszek Marzec z Czyżowic (ur. w 1870 roku)
- Adam Byszewski z Bejsc (ur. w 1896 roku)
- Franciszek Jagielnik z Bejsc (ur. w 1902 roku)
- Wojciech Chmięła z Bejsc (ur. w 1893 roku)
- Jan Wiśniewski z Uściszowic (ur. w 1892 roku)

²⁹ Tamże, sygn. 4484, UWK I. Podział gmin na gromady w powiecie pińczowskim w latach 1921-1939 r., k. 100.

³⁰ Księga Adresowa Polski Wraz z W. M. Gdańskiem Dla Handlu, Przemysłu, Rzemiosła i Rolnictwa 1930. ANNUAIRE DE LA POLOGNE (Y COMPRIS LA V.L. DE DANTZIG), Warszawa 1930, ks. 169.

- Józef Siemieniec z Morawianek (ur. w 1883 roku)
- Andrzej Marzec z Zbeltowic (ur. w 1897 roku)
- Stanisław Orlak z Królewic (ur. w 1896 roku)
- Franciszek Rusek z Morawian (ur. w 1902 roku)
- Michał Nowak z Grodowic (ur. w 1882 roku)
- Stanisław Wiktorowicz z Zbeltowic (ur. w 1902 roku)
- Ludwik Obora z Bejsc (ur. w 1882 roku)
- Ludwik Mazurek z Piotrkowic (ur. w 1890 roku)
- Ksiądz Wojciech Zawadzki (ur. w 1882 roku)
- Józef Rusiecki z Morawian (ur. w 1881 roku)³¹

Niestety nie znamy nazwiska wójta gminy Bejsce oraz radnych wybranych podczas wyborów z 1939 roku. Natomiast ostatnim sekretarzem gminy Bejsce w okresie II RP był Stanisław Błaszczyk. 28 lutego 1938 roku zdał on egzamin praktyczny z przygotowania do zawodu przed Komisją Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach.³²

Północne krańce gminy Bejsce na mapie z 1931 roku (skala 1: 100 000)

³¹ Tamże , sygn. 3963, UWK I. Wykazy członków organów ustrojowych gmin wiejskich..., k. 45-46.

³² Tamże , sygn. 4064, UWK I. Egzaminacje praktyczne na sekretarza gmin w powiecie pińczowskim 1937-1938, k. (brak paginacji).

Południowe obszary gminy Bejsce na mapie z 1931 roku (skala 1:100 000)

W okresie międzywojennym rozwinęło się życie społeczne. W 1922 powstała Ochotnicza Straż Pożarna w Bejscach. Jej założycielami byli Maria Byszewska oraz ksiądz Wojciech Zawadzki. Pierwszym prezesem była Maria Byszewska, a naczelnikami- Piotr Smolarski i Bolesław Krygiel.

W 1924 r. założona została Ochotnicza Straż Pożarna w Sedziszowicach. Do inicjatorów powstania jednostki należeli: Wypych Jan (pełnił funkcję pierwszego prezesa), Ciepichał Franciszek, Chałon Stefan, Pietras Walenty, Gruca Jozef, Konieczny Piotr, Noga Piotr.

W 1938 r. powstała Ochotnicza Straż Pożarna w Piotrkowicach. Jej założycielami byli: Książek Jan(pierwszy naczelnik) oraz Lis Jan(pierwszy prezes)

Na koniec trzeba powiedzieć, że opłacalność produkcji rolnej na tym terenie — zarówno w majątku jak też w dużych gospodarstwach chłopskich, była zawsze dość wysoka. Kiedy w Kazimierzy Wielkiej powstała cukrownia „Lubna” (początki działalności —1845 rok), w gospodarstwach folwarcznych i chłopskich zaczęto uprawiać buraki cukrowe, z czasem sadzono ich coraz więcej. W okresie międzywojennym powiat pińczowski zajmował w województwie kieleckim drugie miejsce (po miechowskim) w uprawie pszenicy, buraka cukrowego, tytoniu i kukurydzy, pierwsze zaś — w produkcji pasz. Zarówno w majątkach szlacheckich, jak też w dużych gospodarstwach rolnych, pojawiły się nowoczesne (na ówczesne czasy) maszyny rolnicze. Bejsce i okolice należały do czołówki województwa, jeśli idzie o wielkość produkcji bydła i trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych.

II WOJNA ŚWIATOWA

1 września 1939 roku rozpoczęła się II wojna światowa. W kilkanaście dni potem rozpoczęła się okupacja niemiecka na terenie gminy Bejsce.

Okupant w dniu 28 listopada 1939 roku wydał zarządzenie „o zarządzie gmin polskich”. Gminy stały się odtąd narzędziem władz okupacyjnych. Według nowych zarządzeń wójt miał zwiększoną władzę, był przełożonym wszystkich urzędników. Miał do pomocy pięciu doradców, których sam powoływał. Wójta mianował starosta i zatwierdzał szef Okręgu. Starosta miał pełną władzę nad wójtem, kontrolował wójta i mógł uchylić każdą jego decyzję lub zmienić jego zarządzenie. *Wójtowie i sołtysi mieli obowiązek dokładnego wypełniania poleceń władz okupacyjnych, byli za to osobiście odpowiedzialni. W trudnych warunkach okupacyjnych ludzie ci przyjmowali różne postawy. Niektórzy spośród polskich wójtów i sołtysów starali się łagodzić los swych współrodaków z narażeniem własnego bezpieczeństwa; zdarzały się jednak wypadki kolaboracji*³³. W większości przedwojenni wójtowie i sołtysi pozostali na swoich stanowiskach. Zajmowali się głównie rozdziałem obciążeń kontyngentów na swoim terenie. Były to więc bardzo trudne zadania, łatwo można było się narazić zarówno Niemcom, jak i rodakom. Urząd Gminy bywał celem ataków partyzanckich. Być może taka akcja partyzantów spowodowała bezpowrotne zniszczenie akt gminy z poprzednich lat. Partyzanci palili wszystko, nie wnikając, czy są to dokumenty kontyngentowe czy archiwa.

Obok oficjalnych struktur władz gminnych wyznaczanych i kontrolowanych przez Niemców istniały też struktury polskiego państwa podziemnego. Każda gmina w ówczesnej Polsce miała podziemnego, konspiracyjnego wójta.

W czasie wojny rozbudowano urząd gminy, aby zapewnić sprawny pobór podatków i kontyngentów. Czas wojny charakteryzował się zmianami personalnymi. Wójtowie i sekretarze często byli zmieniani przez okupanta. Co tydzień każdy sołtys musiał stawić się w urzędzie gminy i wysłuchać kilkunastu zarządzeń w sprawie kontyngentów, podwód, podatków, bezpieczeństwa i wielu innych spraw. Zarządzenia były na przykład takie: *Zwracać uwagę, aby wałęsających się osobników zatrzymywać i meldować na posterunku, w rowach przydrożnych krów paść nie wolno, ogłoszono sołtysom, aby kontyngent jaj traktowali podobnie jak inne kontyngenty, zakaz korzystania z rozrywek i zabaw niebezpiecznych (huśtawki). Wszelkie tego rodzaju przyrzady należy natychmiast zlikwidować, w przeciwnym razie posiadania na swoim terenie huśtawek będą surowo karani*. Sołtysi musieli zwracać uwagę na zaciemnienie mieszkań każdej nocy oraz wyznaczać warty nocne.

Sołtysi przekazywali zarządzenia ludności i organizowali skup żywności. Prowadzili kartoteki kontyngentowe. Kontyngenty były bardzo rozmaite, objęto nimi prawie wszystkie rodzaje produkcji rolniczej. Władze niemieckie ściągały kontyngenty: zbożowy, drobiarski, mięsny, warzywny, mleczny, ziemniaczany, słomy, miodu, jaj, buraka cukrowego, lnu, konopi. Oprócz tego wszystkiego zbierano oczywiście także podatki.

Każde gospodarstwo było dokładnie wymierzone i oszacowane pod względem dochodów. Prowadzono mnóstwo kartotek kontyngentowych. We wsiach wyznaczono tak

---

³³ Ćwik W. Reder, *Lubelszczyzna – dzieje rozwoju terytorialnego, podziałów administracyjnych i ustroju władz*, Lublin 1977, s. 154.

zwanych „bańkowych” zbierających bańki z mlekiem od gospodarzy. Za niedostarczenie mleka na czas groziła grzywna 300 zł oraz rekwizycja krowy.

Jak można sobie wyobrazić, zorganizowanie poboru tyłu różnych produktów rolniczych nie było łatwe. Ludność miała poważne opóźnienia w oddawaniu kontyngentów. Sołtysi na każdej odprawie byli ponaglani do terminowego rozliczenia kontyngentów i podatków.

Dla tych, którzy opóźniali się w oddawaniu kontyngentów, powstał doraźny sąd gminny, ogłoszenia w tej sprawie rozklejano w gminie. Oprócz sądów były też inne sposoby dyscyplinowania opornych. Stosowano kary zbiorowe. Na przykład gromady wiejskie, które nie oddały 100% kontyngentów, nie miały prawa przemiału zboża w młynach.

Latem 1944 roku teren gminy objęły walki partyzanckie. W styczniu 1945 wkroczyły tutaj wojska Armii Czerwonej. Rozpoczął się kolejny etap w dziejach Gminy Bejsce.

GMINNA RADA NARODOWA 1945-1954

W pierwszym okresie po wyzwoleniu opierano się na przedwojennych rozwiązaniach ustrojowych. Ustanowiony przez sowietów PKWN w Lublinie wydawał dekrety w sprawach organizacji państwa po odejściu Niemców. Dnia 21 sierpnia 1944 dekret PKWN przywrócił przedwojenne podziały na województwa, powiaty, gminy i gromady.³⁴ Władze chciały jednak wprowadzić zupełnie nowe rozwiązania ustrojowe. Wprowadzono wzorem ZSRR rady narodowe. W dniu 11 września 1944 roku PKWN wydał dekret *o organizacji i zakresie działania Rad Narodowych*. System rad narodowych rozciągnięto na samorząd lokalny w dniu 23 listopada 1944 roku w dekreście *o organizacji i zakresie działania samorządu terytorialnego*.

W nowym ustroju gminnym wiele się zmieniło. Członkowie gminnych rad narodowych nie byli w całości wybierani przez ludność, tak jak poprzednio członkowie rady gminy. W skład gminnej rady narodowej wchodził odtąd: członkowie rady gminnej powołani przed uchwaleniem dekretu o radach narodowych, przedstawiciele organizacji politycznych, zrzeszeń społecznych, organizacji młodzieżowych, wybitni przedstawiciele wojskowości, nauki i pracy społecznej. Oczywiście te grupy radnych kreowali z czasem komuniści. W nowej radzie przedstawiciele wybrani przez ludność lokalną nie mogli stanowić więcej niż 1/6 radnych. Cała rada narodowa miała liczyć od 12 do 30 osób. Na czele gminnej rady narodowej (GRN) stało prezydium z przewodniczącym. Codzienny zarząd sprawował zarząd gminy z wójtem na czele. Wójt w obecnym systemie nie sprawował żadnych ważniejszych funkcji, był tylko urzędnikiem do wykonywania poleceń gminnej rady i prezydium. Gminę na zewnątrz reprezentowało właśnie prezydium.

Radnych gminnych delegowały organizacje polityczne i społeczne podporządkowane komunistom. W ten sposób władzę w gminach przejmowali ludzie nowej władzy. Nie wszędzie te zmiany weszły od razu. Zdarzało się, że przedwojenni działacze samorządowi zasiadali w radach gminnych aż do 1948 roku.

Gmina Bejsce została wyzwolona spod okupacji niemieckiej w styczniu 1945 roku.

³⁴ Ćwik W., Ruder, *Lubelszczyzna – dzieje rozwoju terytorialnego, podziałów administracyjnych i ustroju władz*, Lublin 1977, s. 159.

Pierwsze powojenne materiały archiwalne związane z jej działalnością pochodzą z kwietnia 1945 roku. Nowym wójtem gminy został wówczas Franciszek Marzec (uprzedni podwójci), zastąpił on na tym stanowisku Andrzeja Norka- „wojennego” wójta.

Na stanowisko sekretarza powołano Józefa Dudzińskiego (pracował on w samorządzie gminnym od 1924 roku, w okresie międzywojennym ukończył on 4 klasy gimnazjum starego typu, był on osobą odpowiedzialną za najważniejsze sprawy Urzędu Gminy). Z kolei podwójcim obwołano Stanisława Balickiego. Członkami Zarządu Gminy zostały w tym czasie takie osoby jak: Stanisław Perek, Mieczysław Radziszewski i Jan Kutrybała. Pracownikami Urzędu Gminy byli w tym czasie: Franciszek Korzęński (pracownik biurowy), Stefan Skotarczyk (przyjęto go do pracy 1 września 1942 roku, przed wojną ukończył 2 klasy gimnazjum, odpowiadał za sprawy aprowizacyjne i wojskowe), Józef Dąbrowski, Zygmunt Obora, Antoni Bacharz (woźny) i Stanisław Książek (agronom gromadzki).

Należy dodać, że do stycznia 1945 roku na stanowisku zastępcy sekretarza w gminie Bejsce pracował Walenty Lipa. Po wyzwoleniu gminy przez Armię Czerwoną Walenty Lipa został zwolniony. Klika miesięcy później podjął on starania o ponowne przyjęcie go do pracy w Zarządzie Gminy Bejsce. Jednak nie chciał przyjąć innej funkcji niż zastępcą sekretarza. Sprawa ta oparła się nawet o Starostwo Powiatowe w Pińczowie. Ostatecznie Walenty Lipa nie doszedł do porozumienia z władzami gminy Bejsce i nie powrócił do pracy³⁵.

Gminna Rada Narodowa w Bejskach zainaugurowała swą działalność w styczniu 1945 roku. Radnymi gminy zostali wówczas wybrani:

- Franciszek Mazurek (Bejsce)
- Stefan Krupa (Bejsce)
- Bolesław Szumilas (Bejsce)
- Józef Purchla (Bejsce)
- Stefan Nowiński (Charbinowice)
- Władysław Orlak (Czyżowice)
- Franciszek Jach (Czyżowice)
- Stanisław Wykurz (Grodowice)
- Jan Skowroń (Czyżowice)
- Jan Czosnek (Grodowice)
- Stanisław Marzec (Morawiany)
- Stanisław Rusiecki (Morawiany)
- Jan Rusiecki (Morawiany)
- Jan Kutrybała (Ławy)
- Adam Popiel (Morawianki)
- Roman Mróz (Ławy)
- Jan Stankiewicz (Piotrkowice)
- Andrzej Pietraszek (Piotrkowice)
- Antoni Sterna (Uściszowice)
- Józef Zuwała (Uściszowice)
- Mieczysław Radziszewski (Zbeltowice)

---

³⁵ APWK, Oddział w Pińczowie, sygn. 51, Akta gminy Bejsce 1928-1954. Sprawy osobowe członków organów gminy 1945 r., k. 1-10.

- Stefan Wilk (Zbeltowice)³⁶

Przewodniczącym Gminnej Rady Narodowej w Bejskach został Stefan Nowiński, a jego zastępcą Jan Czosnek. Na pierwszej sesji GRN wybrano także komendanta posterunku MO w Bejskach, został nim Antoni Śmiałek, a jego zastępcą Franciszek Krawczyk (mieszkaniec wsi Morawiany)³⁷.

Gmina Bejsce w pierwszych miesiącach swej działalności zajmowała się między innymi zasypywaniem rowów przeciwczołgowych, uporządkowywaniem mogił poległych żołnierzy Armii Czerwonej – powołano nawet Gminne Stowarzyszenie Opieki nad Grobami i Cmentarzami wojennymi, w skład którego weszli: Franciszek Marzec (wójt), doktor Tokarz, Stanisław Perek i Józef Koziół.

Gmina zajmowała się także pomocą dla inwalidów poszkodowanych podczas II wojny światowej, rejestracją rowerów, remontem dróg (ich stan był katastrofalny), zbiórką łóżek i pościeli dla rannych żołnierzy przebywających jeszcze na froncie. Rozpoczęto także budowę nowej szkoły powszechnej w Królewicach³⁸.

Mieszkańcy gminy Bejsce niemal natychmiast po ustaniu działań wojennych zostali obarczeni obowiązkiem dostaw żywca i płodów rolnych wobec Rządu PKWN, a następnie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej. Kontyngenty na produkty rolne, zwane potocznie obowiązkowymi dostawami funkcjonowały w okresie okupacji niemieckiej, a utrzymano je na mocy dekretów PKWN z 18 sierpnia i 22 sierpnia 1944 roku oraz późniejszych rozporządzeń. Zobowiązywały one chłopów do dostarczania państwu określonej ilości płodów rolnych po tzw. cenach urzędowych – znacznie niższych od wolnorynkowych. W zamian za terminowe dostawy chłopcy mogli liczyć na zakup pewnej ilości artykułów przemysłowych po niższej cenie. Na mocy rozporządzenia prezesa Rady Ministrów z 30 marca 1945 roku obowiązkowe świadczenia rzeczowe utrzymano na rok gospodarczy 1945/46, choć obniżono ich wysokość³⁹.

Ludność z terenów gminy Bejsce nie wywiązywała się z obowiązkowych dostaw. Nawet z dostaw mleka. Najsurowsze konsekwencje z tego tytułu poniósł wójt Andrzej Norek. 15 kwietnia 1945 roku został on aresztowany przez funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej z miejscowego posterunku w Bejskach i odesłany do Pińczowa. Oskarżono go o brak dobrej organizacji skupu. To wydarzenie spowodowało zwolnienie wójta Norka z zajmowanego stanowiska.

Władze gminy niejednokrotnie kierowały pisemne prośby do Starostwa Powiatowego o obniżenie kontyngentów, szczególnie mięsnych. Podkreślali, że żadna z gmin powiatu pińczowskiego nie została wyniszczona podczas II wojny światowej, tak jak gmina Bejsce. Tuż przed wyzwoleniem w grudniu 1944 roku Niemcy zarekwirowali od gospodarzy 430 sztuk bydła mlecznego. Tak więc według danych z drugiej połowy 1945 roku w gminie Bejsce nie było gospodarstwa, które posiadałoby więcej niż jedną krowę⁴⁰.

19 maja 1945 roku nastąpiło oficjalne przejście budynku Urzędu Gminy w Bejskach

³⁶ Tamże, sygn. 38, Akta gminy Bejsce 1945-1954. Protokoły z uchwał GRN w Bejskach 1945-1948, k. 1-4.

³⁷ Tamże, k. 5.

³⁸ Tamże, sygn. 51, Akta gminy Bejsce..., k. 162.

³⁹ Z. Zblewski, *Leksykon PRL-u*, Kraków 2001, s. 81-82.

⁴⁰ APWK, sygn. 51, Akta gminy Bejsce..., k. 178.

przez nowego wójta - Franciszka Marca. Odebrał on wówczas od poprzedniego wójta – Andrzeja Norka gotówkę znajdującą się w kasie gminnej, księgi kasowe, saldo kasowe w wysokości 1560 zł., książki kasowe za lata ubiegłe, pieczętki gminy, klucze od kasy gminy, dwie maszyny do pisania i inne sprzęty kancelaryjne, bilety banku emisyjnego w kwocie 5 598 zł i kwity premiowe za dostarczone świadczenia rzeczowe⁴¹.

Jesienią 1945 roku Starostwo Powiatowe w Pińczowie przeprowadziło inspekcję Zarządu Gminy Bejsce. Jej wyniki były niekorzystne dla władz gminy, gdyż z powodu braku wpływów podatkowych nie można było prowadzić i rozwinąć żadnej działalności gospodarczej: *Brak orientacji o możliwościach finansowych gminy, uniemożliwia opracowanie jakiegokolwiek planu gospodarczego. Bezczynność w dziale gospodarki z powyższych powodów jest tak dalece posunięta, że nawet nie naprawiono mostu na drodze traktowej Bejsce-Dobiesławice (...) Księga dziennik-główna jeszcze nie założona. Księgę kadrową prowadzi wójt. Dowody kasowe są przechowywane w asygnariuszu rozchodowym. Krótko mówiąc rachuba nie istnieje. Rozkładu podatku jeszcze nie dokonano. Obecnie ustala się obszar gruntów u poszczególnych właścicieli (...). Dotychczas żadnych wpływów podatkowych nie ma. Gmina żyje sumami obcymi i dotacjami. Z braku ksiąg kontrolnych trudno ustalić ile gmina zużyła sum obcych*⁴².

Według danych z jesieni 1945 roku Gminna Rada Narodowa w Bejscach nie powołała żadnych stałych komisji.

1 września 1945 roku działalność edukacyjną w gminie Bejsce rozpoczęło 6 szkół powszechnych: Czyżowice, Bejsce, Morawianki, Piotrkowice, Zbeltowice, Uściszowice. Tylko jedna szkoła w Piotrkowicach była nie czynna ze względu na brak nauczycieli. Kierownikiem szkoły w Bejscach był wówczas Jan Kaczmarczyk, a szkoły w Królewicach Waclaw Wąsal. Jan Kaczmarczyk był inicjatorem utworzenia szkolnej biblioteki.

Sołtysami gminy Bejsce, którzy zostali wybrani w styczniu 1945 roku byli:

- Stanisław Wierzba (Bejsce)
- Jakub Rumas (Charbinowice)
- Stanisław Balicki (Czyżowice)
- Jan Walczak (Grodowice)
- Wincenty Kawka (Królewice)
- Józef Miniór (Ławy)
- Stanisław Marzec (Morawiany)
- Michał Marzec (Morawianki)
- Andrzej Pietraszek (Piotrkowice)
- Antoni Sterna (Uściszowice)
- Stefan Wróbel (Zbeltowice)⁴³

Również w 1945 roku władze gminy rozpoczęły zachęcać miejscowych rolników do wyjazdów na tzw. Ziemie Odzyskane, a konkretnie na Dolny Śląsk. Powołano także w tym

---

⁴¹ Tamże , k. 153.

⁴² Tamże , k. 11.

⁴³ Tamże , k. 132.

celu Gminny Komitet przesiedleńczy, na czele którego stanął wójt, jako przewodniczący, a w jego skład weszli sołtysi jako członkowie⁴⁴.

28 września 1945 roku ze stanowiska przewodniczącego GRN w Bejskach zrezygnował Stefan Nowiński. Zaproponował on wówczas, aby jego miejsce zajął Stefan Wykusz. Spotkało się to z aprobatą wszystkich radnych.⁴⁵

Niespełna pół roku później, GRN w Bejskach postanowiła wybrać ze swego grona delegata do Powiatowej Rady Narodowej w Pińczowie. Został nim Stefan Nowiński. Za jego kandydaturą głosowało wówczas 15 radnych – czyli wszyscy, którzy byli wówczas obecni na sesji.⁴⁶

Organizowano także zbiórkę pieniędzy na tzw. „Daninę Narodową”, aby zagospodarować Ziemię Odzyskaną. O to fragment przemówienia przedstawiciela Powiatowej Rady Narodowej, który był obecny na jednej z sesji GRN w Bejskach oraz zachęcał wszystkich obecnych do przyłączenia się do tak szczytnego przedsięwzięcia: *Szybka spłata daniny to dowód wobec „Tych”, którzy Ziemię Zachodnią chcą nam wyrwać, że Ziemia Zachodnia to Staropolskie Ziemię, które musimy utrzymać – musimy zagospodarować, a ciężki przemysł jaki znajduje się na tych ziemiach musi być odbudowany. Ziemia Zachodnia to ziemia Polska, a zniszczone zostały przez cofające się wojska niemieckie muszą zostać odbudowane. Wobec tego nikt od daniny nie powinien się uchylać (...). Zbliżały się także wybory parlamentarne i trzeba było połączyć sprawę wpływu „Daniny Narodowej” na ich przebieg i wynik: (...) Przed 19 stycznia 1947 roku musimy spłacić Daninę Narodową, by w dniu tym – to jest w dniu wyborów z czystym sumieniem iść do urn wyborczych manifestacyjnie i oddać swe głosy na listę Bloku Demokratycznego, lista nr 3 przekonać wszystkich wielbicieli Niemiec – że do spraw Polskich nie wolno się nikomu wtrącać i że my Polacy jesteśmy zwarci po linii Bloku Demokratycznego. Lista Nr 3 – decydujemy sami o sobie! (...) Przemawiający kpt. Jan Zaręba podkreślił ważność dzisiejszego zebrania podkreślając, że dzień dzisiejszy to dzień historyczny, w którym to dniu chłop i robotnik mają podać sobie bratnią dłoń i wspólnie udadzą się do urn wyborczych i oddadzą swe głosy wspólnie z rodzinami na listy Bloku Demokratycznego. Na zakończenie wszyscy zebrani wzniesli okrzyk na cześć Rządu Jedności Narodowej i Bloku Demokratycznego „Niech Żyją!”⁴⁷*

W 1947 roku powołano w gminie pierwsze komisje gminne. W tymże roku Gminna Komisja Oświaty i Kultury gminy Bejsce zadecydowała, że na wiosnę ruszą prace przy budowie szkół w Bejskach, Czyżowicach, Piotrkowicach i Uściszowicach. Utworzono także Komitet Budowy Szkoły w Bejskach w osobach Franciszka Marca (wójta gminy), Bolesława Szumilasa, Stefana Karpia, Józefa Książkiewicza, Stanisława Balickiego i Bolesława Podkowy⁴⁸.

W marcu 1947 roku w Urzędzie gminy Bejsce zatrudniono nowego sekretarza Jana Witkowskiego – uprzedniego sekretarza gminy Boszczynek. Także w 1947 roku ze stanowiska wójta zrezygnował Franciszek Marzec. Wobec tego przeprowadzono nowe

⁴⁴ Tamże, sygn. 38, Akta gminy Bejsce 1928-1954. Protokoły z uchwał GRN w Bejskach 1945-1948, k. 45-47.

⁴⁵ Tamże, k. 54.

⁴⁶ Tamże, k. 78.

⁴⁷ Tamże, k. 120.

⁴⁸ Tamże, k. 124.

wybory, w których zwyciężył Jan Gąsłowski. Zmianom natomiast nie uległ skład osobowy członków Zarządu Gminy⁴⁹.

Sekretarz gminy Jan Witkowski nie pracował długo na swym stanowisku. Już w kwietniu 1947 roku, jego osoba stała się przyczyną skandalu jaki wybuchł na terenie gminy Bejsce. Warto w tym miejscu odwołać się bezpośrednio do cytatu: (...) *Sekretarz Witkowski Jan nie pracuje należycie, często upija się w godzinach urzędowych i zamiast pracować w biurze spoczywa w łóżku, gdyż w tym stanie nie jest zdolny do pracy. W tym stanie rzeczy praca dla gminy jest szkodliwa. Przez nienależyte informowanie ciał kolegialnych przez sekretarza Witkowskiego zapadają uchwały, które powinny wziąć inny obrót. Sekretarz Witkowski stracił u ludności autorytet, a nadto dopuszcza się czynów karygodnych, jak np. pobieranie z kasy gminy gotówki w wysokości 25 000 zł (...). Te i wiele innych pociągnięć sekretarza Witkowskiego powodują, że Zarząd Gminy nie może mieć zaufania do jego pracy (...).* Sekretarz Witkowski pożegnał się ze swym stanowiskiem definitywnie dopiero 1 maja 1948 roku. Co ciekawe Zarząd Gminy w Bejskach nie chciał wybrać nowego sekretarza ze swego środowiska. Wysłano w tej sprawie pismo do Starostwa Powiatowego w Pińczowie, aby: *przydzielono innego człowieka, cieszącego się dobrą opinią, prawego charakteru, by nie miał w przeszłości nieporozumień z Zarządem Gminy oraz z ludnością jak zdarzało się poprzednio (...)*⁵⁰. Jednak po dwumiesięcznym oczekiwaniu Zarząd Gminy Bejsce postanowił zatrudnić na własną rękę byłego sekretarza gminy Kościelec- Piotra Sobolewskiego.⁵¹

W 1947 roku gmina Bejsce rozwiązała sprawę lokali szkolnych w Uściszowicach. Szkołę umieszczono w domu pana Czajki, gdyż sala przeznaczona na zajęcia lekcyjne była utrzymana w *sposób schludny i czysty*, a wokół domu znajdował się ogród – zastępujący plac sportowy. Należy dodać, że w 1947 roku władze gminy Bejsce podjęły decyzję o budowie nowej szkoły w Uściszowicach⁵².

7 października 1947 roku na polecenie Powiatowej Rady Narodowej w Pińczowie doszło do reorganizacji GRN w Bejskach. Według opinii powiatu władze gminy Bejsce nie przejawiały aktywności społecznej i gospodarczej. Ponadto radni nie należeli do żadnej z partii wchodzących wówczas w skład „Bloku Demokratycznego”! Władze powiatowe uznały ten fakt za nie do przyjęcia, i nakazały, aby cała GRN w Bejskach podała się do dymisji, a przewodniczący GRN przekazał przedstawicielom Powiatowej Rady Narodowej pieczęć służbową. Po reorganizacji GRN w Bejskach jej przewodniczącym został Jan Cieśniarski, w składzie Prezydium znaleźli się: Stefan Karp, Józef Książkiewicz, Józef Koziół, Bolesław Podkowa oraz wójt gminy Jan Gąsłowski, a radnymi zostali:

- Stanisław Koziół
- Stanisław Klacza
- Szymon Stankiewicz
- Andrzej Marzec
- Stanisław Cabaj
- Franciszek Kwapiński

⁴⁹ Tamże , sygn. 62, Akta gminy Bejsce. Księga uchwał Zarządu Gminnego w Bejskach 1945-1949, k. 85.

⁵⁰ Tamże , k. 114.

⁵¹ Tamże , k. 118.

⁵² Tamże , k.

- Adam Sitko
- Feliks Cieciura
- Józef Zuwała
- Józef Kozak
- Jan Marzec (syn Izydora)
- Stanisław Bajka
- Jan Mystek
- Bronisław Modła
- Franciszek Marzec⁵³

Począwszy od 1948 roku gmina żyła takimi sprawami jak: melioracja łąk, powołaniem łączników w poszczególnych wsiach do najbliższych straży pożarnych: *Gminna Rada Narodowa gminy Bejsce, po wysłuchaniu treści pisma Zarządu Ochotniczej Straży Pożarnej w Bejskach z dnia 14 lutego jednogłośnie postanowiła powołać w każdej gromadzie specjalnego gońca, który będzie miał za zadanie natychmiast zawiadomić o wybuchu pożaru w tejsze gromadzie najbliższe straże pożarne. Gонец ten winien być w związku z powyższym zwolniony od szarwarku i stróży nocnej oraz innych powinności gromadzkich (...).* Władze gminy dodatkowo zajmowały się sprawą budowy nowej szkoły w Bejskach, budową i remontem dróg (do dróg gminnych zaliczano wówczas: drogę Ławy-Zbeltowice. Morawiany-Bejsce, Zbeltowice-Charbinowice, Grodowice- Zagorzyce, Charbinowice- Zagajów, Charbinowice-Trębaczów, Bejsce- Rzeminiowice, Czyżowice- Rzeminiowice, Morawiany-Rzeminiowice, biegnącą wówczas przez Piotrkowice), propagowaniem czytelnictwa wśród mieszkańców gminy – w tym celu powołano nawet Gminny Komitet Biblioteczny w składzie: Jan Kaczmarczyk (przewodniczący), Stanisław Perek z Morawian, Stefan Karp z Bejsce, Edward Żawiliński z Bejsce.⁵⁴

GRN w Bejskach wraz z nastaniem 1949 roku postawiła sobie szereg ambitnych zadań do wykonania. Należały między innymi do nich: zakończenie budowy szkoły w Bejskach – należy nadmienić, iż budową kierował architekt powiatowy Gacek, rozpoczęcie budowy łaźni ogólnej oraz piekarni, budowa Domu Ludowego z salą teatralną i salą posiedzeń, zmeliorowanie ulic, założenie chodników w Bejskach.

W związku z budową szkoły w Bejskach GRN opodatkowała rolników po 1200 zł z każdej posiadanej morgi ziemi. Z kolei Zarząd Gminy przeznaczył na budowę szkoły 1 200 000 zł w materiałach takich jak cegła i wapno. Ponadto wokół szkoły rozpoczęto sadzenie drzewek owocowych.⁵⁵

Niestety materiały archiwalne na temat gminy Bejsce z 1949 roku są bardzo szczupłe i nie możemy stwierdzić, czy wszystkie zamierzenia i plany gospodarcze zostały wówczas zrealizowane.

W końcu lat czterdziestych likwidowano prywatny handel. Rozpoczęto inwestycje planu 6-letniego. Na to wszystko potrzebne były pieniądze. Ustawą z czerwca 1950 roku podniesiono gwałtownie podatki gruntowe na wsi, głównie wobec bogatych gospodarstw. W

⁵³ Tamże , k. 132.

⁵⁴ Tamże , k. 159-161.

⁵⁵ Tamże , sygn. 39, Akta gminy Bejsce. Księga protokółów z posiedzeń GRN gminy Bejsce 1948-1949, k. 44-45.

1951 roku wprowadzono ponownie obowiązkowe dostawy produktów rolnych, najpierw zwierząt rzeźnych, potem mleka, zbóż i ziemniaków. Za przymusowe dostawy płacono rolnikom połowę stawek rynkowych. Miało to na celu zwiększenie obciążenia wsi i uzyskanie środków na industrializację i przy okazji pogłębienie „kułaków”. Według obliczeń w 1946 roku gospodarstwo rolne przeciętnie przekazywało prawie 10% dochodu na rzecz państwa, w 1952 roku już 23%. Im większe gospodarstwo, tym obciążenia były większe⁵⁶. Taka polityka rolna doprowadziła do spadku produkcji rolnej. Władze tłumaczyły to wszystko doktrynalnie. Nastawiono się na pogłębienie kolektywizacji, co miało poprawić sytuację⁵⁷.

Były to najgorsze lata stalinizmu (1950-1956), kiedy potępiano kułaków, jako „wrogów Polski Ludowej”. Trwała kampania *wypierania kułaka w oparciu o biedniaka i przy neutralizacji średniaka*. Miało na to celu pogłębienie nienawiści między chłopami. Spowodowało spadek inwestycji w gospodarstwach prywatnych, spadała wartość budynków, zmalało pogłowie zwierząt, które zabijano w obawie przed oddaniem do spółdzielni. Chłopi bronili się przed wstępowaniem do spółdzielni, jednak przywiązanie chłopów polskich do ziemi nie dało się wykorzeńić tak szybko, jak tego chciały władze. Mimo danych statystycznych, które informowały, że gospodarstwa indywidualne miały najlepsze rezultaty (produkcja globalna z 1 ha w 1950 roku z gospodarstw prywatnych wynosiła 621 zł, ze spółdzielni produkcyjnych 517, z PGR 394 zł), władze ignorowały te dane. Doprowadziło to do regresu i stagnacji rolnictwa w latach 1950-1956⁵⁸. Począwszy od 1950 roku na zebraniach radni wyczulali sołtysów, aby ci prowadzili akcje uświadamiające wśród mieszkańców wsi. Stosowano niejednokrotnie środki przymusu i szantażu. Akta gminy z lat pięćdziesiątych nie zachowały się w całości. Zachowała się natomiast bardzo ciekawa charakterystyka gminy Bejsce z 1951 roku. Według danych z tamtego okresu gmina Bejsce składała się z 8 sołectw: Bejsce, Czyżowice, Grodowice, Królewice, Morawiany, Piotrkowice, Uściszowice i Zbeltowice. Gmina zajmowała obszar o powierzchni 3 440,74 ha, zamieszkiwało ją 3 969 mieszkańców. Gmina Bejsce znajdowała się wówczas na terenie południowej części powiatu pińczowskiego. Przez jej centralną część przepływała rzeka Nidzica. Do siedziby powiatu w Pińczowie mieszkańcy mogli dojechać komunikacją PKS. Na terenie gminy znajdowały się lasy nadleśnictwa Teresów-Kazimierza Wielka (84,36 ha). W gminie nie istniały Spółdzielnie Produkcyjne, ani Państwowe Gospodarstwa Rolne (PGR). Rozwijał się za to – o dziwo tak tępony w owym czasie przez władze komunistyczne – przemysł prywatny. Funkcjonowały 2 młyny wodne, swe zakłady prowadziło czterech kowali, trzech krawców, czterech stolarzy, trzech szewców, jeden murarz i jeden rymarz. Działała także Spółdzielnia Spożywców, Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”, której podporządkowane były 4 sklepy spożywczo-przemysłowe. Na terenie gminy istniała Państwowa Szkoła Specjalistów Praktyków Rachunkowości. Dysponująca 2 salami szkolnymi, uczyło w niej 7 nauczycieli. W 1951 roku uczęszczało do niej 55 uczniów oraz 6 szkół podstawowych mieszczących się we własnych budynkach z 13 salami i 13 nauczycielami. Do szkół podstawowych uczęszczało 653 dzieci. Gmina Bejsce posiadała nowy budynek będący siedzibą GRN z mieszkaniami dla pracowników, Natomiast w przyszłości planowano wybudować nowe budynki dla posterunku MO i agencji pocztowej. Według danych z 1952 roku w skład Gminy Bejsce wchodziły

⁵⁶ Landau Z., Roszkowski W., *Polityka gospodarcza II RP i PRL*, Warszawa 1995, s. 267.

⁵⁷ Tamże.

⁵⁸ Tamże, s. 269.

następujące gromady wiejskie (ustanowiono na podstawie ustawy o samorządzie z 1933 roku):

Bejsce,
Charbinowice,
Czyżowice,
Grodowice,
Królewice,
Morawianki,
Morawiany,
Piotrkowice,
Uściszowice,
Zbeltowice⁵⁹

Pierwsza połowa lat pięćdziesiątych ubiegłego wieku nie przyniosła gminie Bejsce nic szczególnego. Nadal z mozołem budowano szkołę w Bejskach, remontowano drogi gminne – metodą szarwarkową – czyli wszystkie prace wykonywali mieszkańcy gminy. Zobowiązani byli oni do dostarczenia odpowiedniej ilości kamienia, piachu oraz podwód (konnych wozów) do transportu materiałów budowlanych. Przykładowo w 1951 roku czyny społeczne zostały mieszkańców gminy Bejsce zostały określone na wartość 152500 zł. do sukcesów należało wybudowanie Domu Ludowego w Piotrkowicach. Próbowano także zwalczać analfabetyzm poprzez organizowanie kursów w szkołach i Gminnej Bibliotece Publicznej⁶⁰.

Akta związane z GRN w Bejskach z lat 1951-1952 praktycznie nie zachowały się do naszych czasów. Na podstawie materiałów z 1953 roku wiemy, że przewodniczącym GRN był wówczas Mieczysław Mazur, jego zastępcą Andrzej Pietraszek. Warto w tym miejscu podkreślić fakt, iż w styczniu 1953 roku ze stanowiska przewodniczącego GRN zrezygnował dobrowolnie Jan Gasłowski. Stanowisko sekretarza Prezydium piastował nadal Konstanty Gioletucha. W skład rady gminy wchodziły takie osoby jak:

- Władysław Marzec
- Helena Derela
- Stanisław Bajka
- Jan Walczak
- Stefan Ziemiak
- Andrzej Pietraszek
- Stefan Idziak
- Stefan Krupa
- Stanisław Koziół
- Stanisław Klacza
- Stefan Gwiazdowicz
- Szymon Stankiewicz
- Tadeusz Zuwała
- Władysława Kowalska

---

⁵⁹ Wykaz gromad PRL według stanu z dnia 1 lipca 1952 roku, GUS Warszawa 1952, s. 124.

⁶⁰ Tamże, k. 2-4.

- Jan Styczeń
- Waclaw Grudzień
- Józef Stelmach
- Stanisław Boduch
- Józef Kozak
- Michał Marzec⁶¹

Gminna Rada Narodowa w Bejskach pod koniec swego istnienia zajmowała się głównie sprawami typowo rolniczymi. Czyli starano się o to, aby Gminny Ośrodek Maszynowy w Bejskach dysponował w miarę możliwości odpowiednim sprzętem, aby magazyny GS „Samopomoc Chłopska” były należycie zaopatrzone w artykuły spożywczo-przemysłowe, nawozy i narzędzia rolnicze, organizowano pomoc sąsiedzką podczas żniw, wiosennych i jesiennych siewów dla biednych gospodarzy oraz wdów i sierot, naciskano rolników, aby ci wywiązywali się z obowiązkowych dostaw płodów rolnych (w 1953 roku gmina Bejsce zajmowała przedostatnie miejsce w powiecie w zakresie obowiązkowych dostaw zboża). Wobec opornych stosowano „rozmowy uświadamiające”, a gdy i to nie pomagało rolnik stawał przed Kolegium do Spraw Wykroczeń. Prezydium GRN w Bejskach, w ramach „przebudowy ustroju rolnego” bezskutecznie próbowało założyć na terenie gminy Spółdzielnię Produkcyjną. Niektórzy radni próbowali za to obwiniać gminnego instruktora rolnego – Edwarda Myszkowskiego. Z wielkim pietyzmem podchodzono do świąt państwowych, takich jak 1 maj – święto pracy, 22 lipiec – święto PKWN. Z tej okazji odbywały się uroczyste akademie z udziałem uczniów szkół. Wygłaszano referaty podkreślające wspaniałość Polski Ludowej i nędze Polski Sanacyjnej. Wychwalano Józefa Stalina – „Największego Przywódcę w dziejach ludzkości”. Ogólnie władze gminy nie zajmowały się najistotniejszymi problemami mieszkańców. Realizowały natomiast politykę propagandy narzucaną im przez Powiatową i Wojewódzką Radę Narodową⁶².

Na koniec, godzi się też przypomnieć, że na początku lat pięćdziesiątych naszego wieku usiłowano założyć w Bejskach siłą spółdzielnię produkcyjną czyli tzw. kołchoz. Działania te, wspierane przez milicję i Urząd Bezpieczeństwa, spotkały się z czynnym oporem chłopów. Byli ranni i aresztowani, ale inicjatywa ówczesnych władz spaliła na panewce. Po tych czasach pozostała śpiewka, niezbyt lubiana przez ówczesnych funkcjonariuszy UB: *„becały, becały w Pacanowie kozy, że dzisiaj w Bejskach powstają kołchozy”*.⁶³

Gminna Rada Narodowa w Bejskach została rozwiązana w grudniu 1954 roku bowiem w życie wchodziła wówczas ustawa dotycząca likwidacji gmin i powołania w ich miejsce nowych organów samorządowych w postaci Gromadzkich Rad Narodowych – gromad, które miały zbliżyć mieszkańców wsi do władzy ludowej.

GROMADZKIE RADY NARODOWE

⁶¹ Tamże , sygn. 207, Akta gminy Bejsce 1928-1954. Protokoły z posiedzeń GRN w Bejskach 1953 r., k. 1.

⁶² Tamże , k. 80-83.

⁶³ Zbigniew Bajka, 1000 lat historii s. 53-54

W 1953 roku rozpoczęto przygotowania do zmian w podziale administracyjnym kraju najniższego szczebla. Dawne granice gmin, ustalone jeszcze w czasach carskich, funkcjonujące w latach II RP, wojny i czasów powojennych miały się zmienić. Gminy miały zastąpić mniejsze jednostki - gromady. Celem reformy miało być *włączenie coraz szerszych rzesz pracujących do udziału w rządzeniu państwem, rozwijaniu ich twórczej inicjatywy i aktywności dla pomnażania dobrobytu i kultury wsi*. Taka była oficjalna wersja. Zlikwidowano już samorząd gminny, teraz likwidacji miały ulec także gminy, zlikwidowano nawet stanowisko sołtysa istniejące w naszym kraju od czasów średniowiecza. Kraj miał ulec zupełnej przebudowie. Gromady miały stać załączkiem dużych, kolektywnych gospodarstw rolnych, coś na kształt radzieckich kołchozów.

Dnia 25 września 1954 roku weszła w życie ustawa o reformie podziału administracyjnego. W miejsce dotychczasowych gmin powstały nowe gromady położone na terenie jednej lub sąsiadujących ze sobą dawnych gmin. Nowe gromady miały mieć powiązania komunikacyjne, wspólne *urządzenia gospodarcze, kulturalne, zdrowotne*. Liczba mieszkańców miała się wahać od tysiąca do trzech tysięcy, powierzchnia od 15 do 50 kilometrów kwadratowych. Na czele całości stała Gromadzka Rada Narodowa z Prezydium (przewodniczący, zastępca, sekretarz prezydium i dwóch, trzech członków).

Początkowo Gromadzkie Rady Narodowe (GRN) miały bardzo wąskie kompetencje, w praktyce zostały głównie sprowadzone do wykonywania zarządzeń władz powiatowych. Gromada uchwalała budżet, zarządzała mieniem gromadzkim, prowadziła sprawy meldunkowe i rejestrację rowerów. Budżety gromadzkie powiązane były z budżetem powiatowym. Prezydium Powiatowej Rady Narodowej sprawowało szczegółową kontrolę nad działalnością władz gromadzkich.

Od stycznia 1958 roku weszła w życie nowa ustawa o radach narodowych dająca im większe uprawnienia. Sekretarz gromadzki został wyłączony z prezydium. Według ustawy o radach narodowych z 1958 roku na wsiach powołano sołtysów i zwoływano okresowo zebrania wiejskie. Artykuł 72, punkt 1 i 2 głosił: *Celem rozpatrywania spraw dotyczących poszczególnych wsi, wchodzących w skład gromady zwołuje się zebranie mieszkańców tych wsi (zebranie wiejskie). Dla zapewnienia stałej łączności między poszczególnymi wsiami a gromadzką radą narodową i jej prezydium mieszkańcy wsi wybierają sołtysa*.

Gromadzka Rada Narodowa zbierała się na sesjach. Wybierała ze swego grona komisje, doraźne i stałe. Na czele gromad stało Prezydium GRN (przewodniczący i kilku członków). Szefowie komisji gromadzkich nie wchodzili w skład prezydium. Działało biuro gromadzkie wykonujące czynności kancelaryjne pod kierunkiem sekretarza gromadzkiego. W biurze pracowało kilka osób (referenci).

Pierwsze wybory do rad gromadzkich przeprowadzono 5 grudnia 1954 roku. Pierwsze dwie kadencje były trzyletnie. Od 1961 roku kadencje rad narodowych były czteroletnie.

W 1954 roku utworzono gromady: Bejsce, Dobiesławice, Czyżowice i Piotrkowice. Powyższe gromady były niewielkie, brakowało środków na inwestycje. Większość budżetu pochłaniała kilkusobowa (i tak słabo płatna) administracja. Brakowało obiektów użyteczności wspólnej. Potrzeby były bardzo duże, brakowało bowiem dróg, elektryczności itp. Władze gromadzkie były słabo przygotowane do pracy. Urzędników z gminy Bejsce należało „podzielić” między kilka gromad. W efekcie w biurach gromadzkich pracowały początkowo osoby nawet bez średniego wykształcenia. Problemem była sprawa stołów czy

krzesel do siedzib gromadzkich. Biura gromadzkie były najczęściej wynajmowanymi mieszkaniami (dwa, czasem trzy pomieszczenia). W 1954 r. również założona została Ochotnicza Straż Pożarna w Czyżowicach. Jej założycielami byli: Stanisław Bajko, Furman Tomasz.

Po 1956 roku kraj objęła „odwilż”. Upadły sztucznie tworzone spółdzielnie produkcyjne. Władze przestały na siłę tworzyć spółdzielni i PGR-ów, co dało szybki efekt wzrostu produkcji rolniczej. Władze zmieniły wymiary przymusowych dostaw, podniesiono ceny skupu. Postawiono na spółdzielczość mleczarską, ogrodniczą i kredytową (Spółdzielnie Oszczędnościowo – Kredytowe). Utworzono Państwowe Ośrodki Maszynowe (POM), które świadczyły usługi maszynowe dla rolników i kółek rolniczych. Nastąpił wzrost zaopatrzenia w nawozy sztuczne i materiały budowlane⁶⁴. Jednak władze nie zrezygnowały całkiem z zamierzeń. Sztucznie podtrzymywano nierentowne działające jeszcze spółdzielnie produkcyjne. W PGR-ach nadal panował bałagan i marnotrawstwo. Od 1959 roku znowu zaczęto zachęcać chłopów do tworzenia spółdzielni. W 1962 PZPR uchwaliło plan pełnej kolektywizacji wsi do 1980 roku, czego nie ujawniono społeczeństwu⁶⁵. Mimo zachęt władz liczba spółdzielni nie wzrosła, ale zaczęła spadać, te, które istniały dotowano nieustannie. Zaproponowano też tworzenie kółek rolniczych, lecz były one słabe ekonomicznie i część istniała tylko na papierze⁶⁶. Nacisk na kolektywizację skończył się w 1964 roku, gdy podobna polityka załamała się w całym „obozie socjalistycznym” i doprowadziła do kryzysu zaopatrzenia w żywność⁶⁷. Nastawienie na produkcję spółdzielczą i państwową „nie dawało gwarancji wyżywienia ludności”⁶⁸. Dodatkowo w latach sześćdziesiątych następowały liczne klęski żywiołowe, które spowodowały spadki produkcji rolniczej.

Kolejne wybory do gromadzkich rad narodowych miały miejsce w następującym czasie: 2 lutego 1958, 16 kwietnia 1961, 30 maja 1965 i 1 czerwca 1969.

Pierwotnie gromady miały być ośrodkami większych, kolektywnych gospodarstw rolnych. Gdy te plany poszły w zapomnienie wraz z upadkiem stalinizmu małe, nieefektywne gromady stały się zbędne. Na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych rozpoczęto scalanie gromad w większe jednostki. W ten sposób zlikwidowano gromady Czyżowice i Piotrkowice.

GROMADA BEJSCE

Gromadzka Rada Narodowa w Bejskach została utworzona na podstawie artykułu 3 ustawy z dnia 25 września 1954 roku o reformie podziału administracyjnego wsi i powołaniu gromadzkich rad narodowych (Dz. U. Nr 43, poz. 191) przez Wojewódzką Radę Narodową w Kielcach. Jej siedziba mieściła się w Bejskach, a powstała ona na bazie takich

⁶⁴ Landau Z, Roszkowski W, *Polityka gospodarcza II...*, s. 270.

⁶⁵ Tamże, s. 271.

⁶⁶ Tamże, s. 271.

⁶⁷ Tamże.

⁶⁸ Tamże, s. 272.

miejsowości jak: Bejsce, Morawianki i Zbeltowice.⁶⁹

Pierwszymi radnymi gromady Bejsce (1954-1958) byli (wybrani 5 grudnia 1954):

- Stanisław Modła
- Daniela Jach
- Stanisława Nowak
- Eleonora Siemieniec
- Tomasz Słupik
- Stefan Gwiazdowicz
- Stefan Marzec
- Stefan Toboła
- Stanisław Kurek
- Józef Ścipiór
- Stanisław Anioł
- Stanisław Mucha
- Stefan Skotarczyk
- Maria Jagielnik
- Konstanty Gieletucha
- Szymon Stankiewicz
- Marian Kłapcia
- Zofia Sieja.⁷⁰

Gromadzka Rada Narodowa w Bejskach zainaugurowała swą działalność w styczniu 1955 roku. 21 grudnia 1954 roku odbyły się wybory Przewodniczącego Prezydium GRN oraz jego członków. Przeprowadzono wówczas tajne głosowanie, w jego wyniku Przewodniczącym został Szymon Stankiewicz. Otrzymał on 17 głosów poparcia. Z kolei jego zastępcą został Stanisław Anioł, sekretarzem Konstanty Gieletucha. Na członków Prezydium wybrano Zofię Sieję i Stefana Marca. Powołano także stałe komisje: rolną (przewodniczący Stanisław Mucha), finansowo-budżetową (przewodniczący Stefan Skotarczyk), oświaty, kultury i zdrowia (przewodniczący Stefan Marzec), drogową i urządzeń gromadzkich (przewodniczący Stanisław Anioł). Grudniowa sesja GRN w Bejskach miała bardzo uroczystą oprawę. Przemawiali między innymi Stefan Marzec – kierownik szkoły podstawowej w Bejskach, Maciej Zamojski – kierownik szkoły podstawowej w Zbeltowicach, który podkreślał nierozzerwalność sojuszu polsko-radzieckiego i apelował do krajów imperialistycznych o zakończenie wojny w Indochinach oraz Korei.⁷¹

W 1955 roku GRN w Bejskach stanęła przed wieloma wyzwaniami. Mieszkańcy wszystkich wsi postulowali o poprawienie warunków kulturalnych. Wyrażano nadzieje, że powstanie świetlica gromadzka mająca dostęp do światła elektrycznego. Pilną potrzebą było uruchomienie przedszkola ze względu na to, że sama wieś Bejsce liczyła ponad 1000 mieszkańców. Mieszkańcy Zbeltowic narzekali na to, że nie dociera do nich kino objazdowe.

⁶⁹ Biblioteka Wojewódzka w Kielcach, Dzienniki Urzędowe Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach 1954, s. 211.

⁷⁰ Tamże, k. 153.

⁷¹ APWK, sygn. 1, PGRN w Bejskach 1955-1971. Protokoły z sesji GRN 1956-1959, k. 1.

Najbardziej cierpiała na tym młodzież i dzieci. Wieś Zbeltowice domagała się elektryfikacji. Mieszkańcy byli tak zdeterminowani, że sami zakupili słupy niskiego napięcia. Brakowało także zbiornika wodnego we wsi Bejsce. Stwarzało to duże zagrożenie pożarowe. OSP apelowała o jego budowę. Stan dróg i mostów określano jako katastrofalny. Przymierzano się do budowy drogi na trasie Bejsce-Wiślica, gdyż połączyłaby ona gromadę Bejsce z Wiślicą oraz innymi miastami.⁷²

19 lutego 1955 roku przy GRN w Bejskach powołano Kolegium Orzekające – sąd I instancji dla mieszkańców gromady przy Przewodniczącym GRN w osobach: Szymona Stankiewicza, Stanisława Anioła, Józefa Ścipióra, Stefana Toboły, Mariana Kłapcia i Marii Jagielnik.

1 kwietnia 1955 roku członek Prezydium GRN w Bejskach Zofia Sieja zrezygnowała z pełnionej funkcji, gdyż przeszła do pracy w Prezydium GRN w Piotrkowicach. Na jej miejsce powołano Stanisława Muchę.⁷³ W początkowym okresie działalności władze gromady Bejsce, ze względu na zbyt małe kompetencje, zajmowały się jedynie sprawami obowiązkowych dostaw, akcjami żniwno-omłotowymi, siewnymi, zwalczaniem stonki ziemniaczanej (każda wieś posiadała pełnomocnika do zwalczania stonki), budową silosów. Za rozwój rolnictwa w gromadzie odpowiadał instruktor rolny – Stanisław Książkiewicz. Gromadzkim Ośrodkiem Maszynowym kierował w tym czasie Czesław Gomulski. W 1956 roku ze środków finansowych Funduszu Rozwoju Rolnictwa w gromadzie Bejsce powstały pierwsze Kółka Rolnicze. KR nie założono jedynie we wsiach Morawianki i Uściszowice. Poważnym problemem dla miejscowych władz były takie zjawiska jak alkoholizm wśród młodzieży, zakłócanie porządku publicznego, pobicia i wybryki chuligańskie. Z tej racji skierowano petycję do Powiatowej Rady Narodowej o wprowadzenie ograniczenia w sprzedaży napoi alkoholowych w barze GS „Samopomoc Chłopska” w Bejskach (jej prezesem był Jan Gąsłowski). Porządku publicznego w gromadzie Bejsce pilnował wówczas miejscowy posterunek MO z Marianem Woźniakiem jako komendantem. Z kolei kierownikiem OSP w Bejskach był Stefan Krupa. Niestety jednostka OSP nie była żywotna. W przeciągu 1956 roku na terenie gromady spłonęło wiele zabudowań i domostw gospodarczych. Straty wynikłe z pożarów sięgały wówczas 16 000 000 zł. Jedynymi zakładami przemysłowymi w gromadzie Bejsce były wówczas młyny uspołecznione w Bejskach i Morawianach⁷⁴.

W 1957 roku powiększył się obszar GRN w Bejskach, gdyż likwidacji uległa sąsiednia gromada Piotrkowice. Do GRN w Bejskach dołączono Piotrkowice, Uściszowice i Morawianki.⁷⁵

Pod koniec 1957 roku podsumowano mijającą kadencję GRN w Bejskach. Do jej największych osiągnięć należy zaliczyć: zbudowanie budynku gospodarczego we wsi Zbeltowice, zbudowanie dwóch mostów cementowych w Bejskach i Morawianach oraz reperacji mostów we wszystkich wsiach gromady, zelektryfikowanie 3 wiosek: Morawian, Morawianek i Bejsc. Prezydium GRN do 1956 roku realizowało systematycznie obowiązkowe dostawy płodów rolnych (dopiero przemiany październikowe spowodowały to, że chłopcy nie byli już tak sumienni w zakresie obowiązkowych dostaw, np. w gromadzie

---

⁷² Tamże , k. 288-290.

⁷³ Tamże , k. 273.

⁷⁴ Tamże , k. 229.

⁷⁵ Tamże , k. 234.

Bejsce kilka osób stanęło z tego tytułu przed Kolegium do Spraw Wykroczeń). W kolejnej kadencji rady (1958-1961) planowano wybudować świetlicę we wsi Morawiany. Sami mieszkańcy przygotowali na ten cel 15 000 zł. Ponadto środowiska młodzieżowe zadeklarowały chęć pomocy przy budowie świetlicy. Działalność handlową i usługową prowadziło 6 sklepów spożywczo-przemysłowych podporządkowanych GS „Samopomoc Chłopska”. Jednak ich zaopatrzenie nie było odpowiednie. Ludność po artykuły pierwszej potrzeby udawała się nawet do Kazimierzy Wielkiej i Koszyc odległych o 12 km. Działalność oświatową prowadziło 6 szkół podstawowych: 3 siedmioklasowe, 1 dwuklasowa, 2 jednoklasowe. We wszystkich szkołach uczyło się 670 dzieci pod opieką 16 nauczycieli. Działalność kulturalno-oświatową propagowała Gromadzka Biblioteka Publiczna i 5 punktów bibliotecznych. Biblioteka i jej punkty posiadały 3000 tomów książek. Jednak liczba czytelników nie przekraczała nawet 120 osób. Nie istniała żadna świetlica wiejska ani też żaden zespół artystyczny. Młodzież spędzała głównie wolny czas w parku lub na ławeczkach znajdujących się przed domami przy drogach. Niewątpliwym „oknem na świat” dla mieszkańców gromady Bejsce było radio. Władze gromadzkie w 1959 roku zarejestrowały na swym terenie 40 odbiorników radiowych i 180 sztuk głośników radiowych. Bejsce pozbawione były wówczas jakiegokolwiek opieki lekarskiej i stomatologicznej. Najbliższa przychodnia znajdowała się w Kazimierzy Wielkiej oraz Opatowcu. O bezpieczeństwo przeciwpożarowe dbały 3 jednostki OSP. OSP w Bejscach posiadała motopompę i 250 m węża strażackiego.⁷⁶

2 lutego 1958 roku odbyły się kolejne wybory do rad narodowych. Radnymi GRN w Bejscach na okres kadencji 1958-1961 zostali:

- Szymon Stankiewicz
- Władysław Małek
- Stanisław Mucha
- Józef Kozioł
- Władysław Sowa
- Stanisław Buczek
- Stefan Marzec
- Stefan Skotarczyk
- Jan Gąsłowski
- Władysław Stankiewicz
- Franciszek Marzec
- Bolesław Orłak
- Jan Łata
- Teofil Magiera
- Władysław Kaciński
- Stefan Gwiazdowicz
- Stefan Tobała
- Tadeusz Kotarski
- Stanisław Książek
- Stanisław Wędel

---

⁷⁶ Tamże , k. 156.

- Jan Chabinka
- Antoni Sterna
- Wacław Bomba
- Stefan Idziak
- Stefan Wilk
- Stanisław Anioł
- Stanisław Kowalski.⁷⁷

14 lutego 1958 roku przeprowadzono wybory do Prezydium GRN w Bejskach. O stanowisko przewodniczącego GRN ubiegali się wówczas Jan Gąsłowski (przedstawiciel PZPR) i Stanisław Mucha. Po przeprowadzeniu tajnego głosowania okazało się, iż zwyciężył Jan Gąsłowski otrzymując 17 głosów poparcia. Ponadto do Prezydium dostali się wówczas: Stanisław Mucha (zastępca przewodniczącego), członkowie: Antoni Sterna, Władysław Sowa i Franciszek Marzec. Po zakończonych wyborach nowy przewodniczący GRN w Bejskach Jan Gąsłowski podziękował zebrany za obdarzenie go zaufaniem i obiecał sumiennie wykonywać swe obowiązki. Ponadto nowym sekretarzem Prezydium został Stefan Skotarczyk.⁷⁸

Pod koniec lat pięćdziesiątych ubiegłego wieku elitę gromady Bejsce tworzyły takie osoby jak: Szymon Stankiewicz – sekretarz POP i I sekretarz KG PZPR, Stanisław Pas – prezes ZSL, Jan Drażkiewicz – kierownik Szkoły Podstawowej w Piotrkowicach, Stefan Marzec – kierownik szkoły podstawowej w Bejskach, Stanisław Książek – rejonowy instruktor Kółek Rolniczych, Katarzyna Bajka – kierowniczką szkoły podstawowej w Morawiankach, Stefan Krupa – komendant OSP Bejsce, Leon Pietraszewski – kierownik GS „Samopomoc Chłopska” Bejsce, Czesław Łuzanowicz – kierownik domu starców w Bejskach, Kazimiera Książek – kierowniczką Gromadzkiej Biblioteki Publicznej.⁷⁹

W 1960 roku stanowisko przewodniczącego GRN w Bejskach objął Szymon Stankiewicz. Jan Gąsłowski – ze względu na kłopoty zdrowotne – zrezygnował z tej funkcji.⁸⁰

Okres kadencji 1958-1961 GRN w Bejskach w charakteryzował się tym, że wzrosła liczba prywatnych domów mieszkalnych. W samych Bejskach wybudowano 54 budynki mieszkalne. Rolnicy nie mieli problemu z zakupem nawozów sztucznych i wapna. Liczba sklepów spożywczo-przemysłowych wzrosła do 11. Otworzono bar i masarnię. Przyczyniło się to do poprawy zaopatrzenia mieszkańców w wędliny i tłuszcz. Uruchomiono także punkty skupu żywca, ziemniaków, owoców i warzyw, punkty wypożyczania sprzętu domowego, takiego jak pralki, lodówki itp. Do najważniejszych inwestycji należało: wybudowanie mostu na rzece Nidzicy oraz 2 mostów betonowych na rowach melioracyjnych, wybudowano duży most żelbetonowy w Zbeltowicach, który przyczynił się do poprawienia komunikacji na odcinku drogowym Kazimierza Wielka-Opatowiec, zbudowano 2 mosty w Bejskach i Czyżowicach, wybudowano Dom Ludowy w Morawianach i Królewicach, powstała nowa remiza strażacka w Piotrkowicach, rozpoczęto budowę szkoły w Zbeltowicach, z kolei w Grodowicach i Morawiankach w 1960 roku oddano nowe szkoły do

⁷⁷ Biblioteka Wojewódzka w Kielcach, Dzienniki Urzędowe WRN w Kielcach 1958 r., s. 49.

⁷⁸ APWK, sygn. 1, PGRN w Bejskach..., k. 133.

⁷⁹ Tamże, k. 145.

⁸⁰ Tamże, sygn. 2, PGRN w Bejskach 1954-1971. Protokoły z sesji GRN 1959-1963, k. 50.

użytku, uruchomiono także przedszkole w Bejskach. GRN w Bejskach dużo uwagi poświęcała Szkole Przesposobienia Rolniczego w Czyżowicach. W 1960 roku uczęszczało tam 21 uczniów. Młodzież pobierała także naukę w szkole wieczorowej dla pracujących w zakresie 7 klas. W porównaniu do poprzednich lat Gromadzka Biblioteka Publiczna w Bejskach posiadała już 7 punktów filialnych w Czyżowicach, Grodowicach, Królewicach, Piotrkowicach, Morawianach, Morawiankach i Zbeltowicach.

W przeciągu czterech lat (1956-1960) w bibliotece gromadzkiej wzrosła liczba tomów książek o 1200. Wśród księgozbiorów przeważała literatura rolnicza i piękna. Mieszkańcy gromady czytali prasę: „Gromada”, „Rolnik Polski”, „Słowo Ludu”, „Chłopska Droga”. Wzrastało także „uświadczenie” mieszkańców poprzez szerszy dostęp do radia (w 1960 roku na terenie gromady Bejsce było zarejestrowanych 325 radiodbiorników) oraz telewizji (4 odbiorniki). Największym sukcesem GRN w Bejskach w okresie kadencji 1958-1961 było zorganizowanie Spółdzielni Zdrowia zrzeszających 500 członków. Spółdzielnia zatrudniała lekarza medycyny, dentystę, technika dentystycznego, pielęgniarkę i 3 pracowników biurowych. Spółdzielnia Zdrowia w Bejskach swym zasięgiem obejmowała gromady Bejsce, Krzczonowice i część Dobiesławic. Posiadała ona gabinet dentystyczny, gabinet ogólny i zabiegowy. GRN w Bejskach na rzecz Spółdzielni Zdrowia oddała cały budynek starej szkoły i część własnego budynku administracyjnego. Należy wspomnieć także o tym, iż w 1960 roku utworzono jednostkę OSP w Królewicach liczącą 21 strażaków. Inicjatorami tego przedsięwzięcia byli: Dudziński Władysław, Szabla Edward. W skład władz weszli: Naczelnik- Waclaw Grudzień, Prezes Wrobel Edward, z-ca Naczelnika Szabla Edward, Sekretarz- Dudziński Waclaw, skarbnik- Maj Stanisław

Poważne wsparcie ze strony władz gromady otrzymała OSP w Bejskach, dla której zakupiono samochód do akcji bojowych oraz OSP w Czyżowicach, której zakupiono nową motopompę. Prezydium GRN wyrażało zadowolenie wobec terminowych (obowiązkowych) dostaw płodów rolnych. W 1961 roku zrealizowano je w 92%. Podkreślano, że byłyby one jeszcze wyższe gdyby nie powódź, która nawiedziła wówczas Bejsce i Morawianki.⁸¹

W 1961 roku po zmianach administracyjnych GRN w Bejskach zajmowała obszar o powierzchni 3975 ha. Zamieszkiwało ją 4311 mieszkańców. W 1961 Wojewódzka Rada Narodowa w Kielcach zlikwidowała sąsiednią gromadę Czyżowice. Jej tereny zostały wówczas przyłączone do GRN w Bejskach. Były to Czyżowice, Grodowice i Królewice. Dokoptowano także do składu radnych GRN w Bejskach kilka osób po byłej gromadzie Czyżowice. Byli to Stanisław Bojko, Stanisław Marzec, Stanisław Maj, Stanisław Boduch, Władysław Makiela i Adam Sisko.⁸²

Wiosną 1961 roku odbyły się kolejne wybory do rad narodowych. Radnymi w gromadzie Bejsce zostali wówczas:

- Stefan Krupa
- Stefan Marzec
- Władysław Małek
- Irena Mazurek
- Szymon Stankiewicz

⁸¹ Tamże , sygn. 2, PGRN w Bejskach 1954-1972. Protokoły z sesji GRN 1959-1963, k. 123-145.

⁸² Tamże , k. 67.

- Jan Modła
- Bogdan Bilski
- Kazimiera Juszczyk
- Stanisław Nowak
- Bolesław Orłak
- Franciszek Marzec
- Zofia Banach
- Edward Myszkowski
- Stanisław Kurek
- Jan Salomon
- Balbina Dusza
- Andrzej Gibuła
- Stanisław Klacza
- Zdzisław Kania
- Irena Jach
- Julia Drażkiewicz
- Jan Skowron
- Antoni Sterna
- Stefan Idziak
- Helena Anioł
- Józef Wróbel
- Anna Jaros⁸³

Dokonano także wyboru przewodniczącego GRN. Został nim Franciszek Marzec. Ważną funkcję sekretarza powierzono Czesławowi Skowronowi. W skład Prezydium jako członkowie weszli: Irena Mazurek, Edward Myszkowski Sterna.⁸⁴

GRN w Bejskach w pierwszej połowie lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku dużo uwagi poświęcała rozwojowi rolnictwa. Począwszy od 1961 roku we wszystkich wsiach gromady istniały Kółka Rolnicze. Najaktywniejszymi były KR w Czyżowicach, Grodowicach i Bejskach, aczkolwiek w 1961 roku pogorszeniu uległa sytuacja w KR w Grodowicach. Brakowało tam księgowej i traktorzystów. Podczas zebrań i sesji GRN agronom gromadzki Bogdan Bilski postulował o stworzenie przy każdej szkole podstawowej szkół przysposobienia rolniczego. Jednak pomysł ten nie został nigdy wprowadzony w życie. Gromada Bejsce włączyła się w akcję budujemy „1000 szkół na tysiąclecie państwa polskiego”. W związku z tym powołano Społeczny Fundusz Budowy Szkół (SFBS). Mimo tak szczytnej inicjatywy początkowo zbiórka pieniędzy wśród okolicznej ludności szła dość opornie. Ponadto zajmowano się budową dróg na trasie Bejsce-Grodowice, Bejsce-Morawiany, remontowano mosty na trasie Bejsce-Dobiesławice.⁸⁵

Cztery lata później, tzn. w 1965 roku miały miejsce po raz kolejny wybory do rad narodowych. Radnymi GRN w Bejskach w kadencji 1965-1969 byli:

⁸³ Dziennik Urzędowy WRN w Kielcach 1961 r., s. 42.

⁸⁴ APWK, sygn. 2, PGRN w Bejskach..., k. 100.

⁸⁵ Tamże, k. 111.

- Stefan Marzec
- Władysław Małek
- Jan Gąsłowski
- Irena Mazurek
- Lucjan Kutrybała
- Emilia Bysińska
- Stefan Krupa
- Roman Mróz
- Stanisława Marzec
- Stanisław Kular
- Franciszek Rusiecki
- Antoni Banaś
- Stanisław Banaś
- Honorata Myszowska
- Irena Jach
- Stanisław Klacza
- Wanda Grudzień
- Franciszek Stanek
- Stanisław Jagielnik
- Andrzej Gibuła
- Stanisław Wendel
- Władysława Brandys
- Antoni Sterna
- Władysław Chajdys
- Józef Wróbel
- Stanisław Książek
- Czesław Bednarski⁸⁶

1 czerwca 1965 roku wybrano w tajnym głosowaniu na przewodniczącego GRN w Bejskach Stefana Krupę. Uzyskał on wówczas zdecydowaną większość głosów poparcia (25). Do Prezydium powołano: Franciszka Rusieckiego, Irenę Mazurek i Stanisława Bajkę. Powołano także stałe komisje: planu i budżetu gromadzkiego, rolnictwa, leśnictwa i zaopatrzenia ludności, oświaty, kultury i spraw socjalnych, dróg i mienia gromadzkiego, mandatową.⁸⁷

W 1965 roku KR⁸⁸ z Bejsc zakupiło dla miejscowej klubokawiarni telewizor. W drugiej połowie 1965 roku KR z Grodowic i Zbeltowic zostały rozwiązane. Głównym tego powodem była niegospodarność. Wszystkie maszyny rolnicze przejęły najlepiej prosperujące w gromadzie KR z Bejsc i Piotrkowic. Ponadto mieszkańcy najbardziej zaabsorbowani byli zaopatrywaniem sklepów spożywczych w niezbędne artykuły. Radni gromady szczególną dbałość w tym kierunku wykazywali podczas żniw. Wówczas to kontrolowano placówki

⁸⁶ Dziennik Urzędowy WRN w Kielcach 1965 r., s. 152.

⁸⁷ APWK, sygn. 3, PGRN w Bejskach 1954-1971. Protokoły z sesji GRN 1964-1967, k. 23.

⁸⁸ Kółka Rolnicze.

handlowe. Wykazywały one braki konserw, mięsa, kielbasy, drożdży, przecierów pomidorowych i napoi chłodzących: *Rzeczą znaną jest to, że w każdym roku mówi się o występowaniu braków w zaopatrywaniu sklepów w okresie żniw i błąd ten stale się powtarza. Dlatego należy zmobilizować pracowników GS w dopilnowaniu tych spraw.*⁸⁹

Największym sukcesem GRN w Bejskach w latach 1965-1969 było oddanie do użytku w 1968 roku Szkoły Podstawowej w Piotrkowicach i Czyżowicach, Morawiankach i Dobiesławicach. Niestety nie udało się zrealizować takiej inwestycji jak budowa piekarni i punktu usług elektrotechnicznych.⁹⁰ Pod koniec lat sześćdziesiątych nad bezpieczeństwem obywateli gromady Bejsce czuwali funkcjonariusze MO z miejscowego posterunku. Obsługiwał on 3 gromady: Bejsce, Dobiesławice, Denatkowice. Stan załogi tworzyli komendant posterunku i 3 funkcjonariuszy. Za patrolowanie gromady Bejsce odpowiedzialny był plutonowy Piotr Nowacki. Wśród przestępstw i wykroczeń dominowały bójki, nielegalny handel wódką i drobne kradzieże. Na usługi posterunku MO w Bejskach było także 83 funkcjonariuszy ORMÓ.⁹¹

Ostatnimi radnymi GRN w Bejskach wybranymi na okres kadencji 1969-1972 byli:

- Stefan Krupa
- Irena Mazurek
- Walentyna Kowalewska
- Stefan Marzec
- Adam Sawicki
- Maria Kochańczyk
- Tadeusz Cieciora
- Stanisław Kular
- Stanisława Marzec
- Jan Miarka
- Franciszek Rusiecki
- Adolf Konop
- Czesław Bednarz
- Julia Drażkiewicz
- Stanisław Książek
- Stanisław Klamka
- Edward Gajewski
- Janina Krypciak
- Stefan Zuwała
- Fryderyk Kawka
- Stanisław Bajka
- Władysław Hajdys
- Weronika Nowak
- Marian Opozda
- Leszek Makuch

---

⁸⁹ Tamże , k. 89.

⁹⁰ Tamże , sygn. 4, PGRN w Bejskach 1954-1971. Protokoły z sesji GRN 1968-1969, k. 15.

⁹¹ Tamże , k. 23.

- Mieczysław Grzesik
- Stanisław Jagielnik⁹²

3 czerwca 1969 roku w świetlicy Szkoły Podstawowej w Bejskach wybrano przewodniczącego GRN. Został nim Stefan Krupa, na sekretarza gromadzkiego wybrano Czesława Skowrona. Prezydium tworzyli: Stanisław Bajka, Czesław Bednarski, Franciszek Rusiecki i Irena Mazurek.⁹³

Wraz z początkiem lat siedemdziesiątych władze gromady Bejsce skupiały się na budowie dróg o nawierzchni twardej na trasach Bejsce-Zbeltowice, Bejsce-Królevice. Starano się poprawić wygląd estetyczny wsi poprzez systematyczne sprzątanie zagród wiejskich. Do miejsc rozrywkowych należały klubokawiarnie „Ruch” w Bejskach, Morawianach i Piotrkowicach. W kolejnych latach planowano stworzyć filię POM w Bejskach, piekarnię, magazyny na nawozy sztuczne i środki ochrony roślin, a także paliw. Trzeba w tym miejscu podkreślić, iż mieszkańcy wszystkich wiosek w okresie 1969-1971 aktywnie zaangażowali się w zbiórkę pieniędzy na budowę nowych szkół. Ponadto czyny społeczne ludności w 1970 roku wyniosły ponad 650 000 zł.⁹⁴

W 1971 roku przewodniczącym GRN w Bejskach był nadal Stefan Krupa. W tym czasie budowano 2 domy nauczyciela w Bejskach. Wybudowano bazę handlową GS w Bejskach oraz most konstrukcji żelaznej na rzece Nidzicy. Ożywioną działalność prowadził Bank Spółdzielczy oraz filie POM „Topola” w Bejskach. Dla pracowników POM wybudowano mieszkania o wartości 3 000 000 zł. Powstały także świetlice dla młodzieży w Uściszowicach, Zbeltowicach, Grodowicach i Morawianach.⁹⁵

Gromadzka Rada Narodowa w Bejskach została rozwiązana w grudniu 1972 roku. Bejsce od stycznia 1973 roku – w związku z nową ustawą samorządową – stały się siedzibą nowej gminy.

GROMADA DOBIESŁAWICE

Gromadzka Rada Narodowa w Dobiesławicach została utworzona na podstawie artykułu 3 ustawy z dnia 25 września 1954 roku o reformie podziału administracyjnego wsi i powołaniu gromadzkich rad narodowych (DZ. U. Nr 43, poz. 191) przez Wojewódzką Radę Narodową w Kielcach. Jej siedziba mieściła się w Bejskach, a powstała ona na bazie takich miejscowości jak: Brończyce, Dobiesławice, Kaczkowice, Pręcokice i Sędziszowice.⁹⁶

Niestety materiały archiwalne dotyczące GRN w Dobiesławicach są bardzo uszczuplone. Tylko dzięki Dziennikom Urzędowym Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach możemy poznać nazwiska radnych gromadzkich z okresu kadencji 1954-1957:

⁹² Tamże , k. 145.

⁹³ Tamże , k. 167.

⁹⁴ Tamże , sygn. 5, PGRN w Bejskach 1954-1971. Protokoły z sesji GRN 1970-1971, k. 78-84.

⁹⁵ Tamże , k. 99-103.

⁹⁶ Biblioteka Wojewódzka w Kielcach, Dzienniki Urzędowe Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach 1954, s. 211.

- Stanisław Mortka
- Stanisław Kuliś
- Maria Wróbel
- Bronisław Jabłoński
- Stefan Górecki
- Feliks Śmiałek
- Edward Chaduła
- Mieczysław Bąba
- Tadeusz Miarka
- Jan Tańculski
- Piotr Kijan
- Marian Natwora
- Franciszek Knyżewski
- Stanisław Dębski
- Wincenty Przybylski
- Władysław Nawrot
- Stanisław Skowron
- Stanisław Wieczorek
- Michalina Badoń⁹⁷

W okresie kadencji 1958-1961 w GRN Dobiesławice zasiadali:

- Stanisław Baran
- Stanisław Kuliś
- Stanisław Marzec
- Stanisław Badoń
- Jan Głowacz
- Józef Stojak
- Józef Podsiadło
- Stanisław Jaros
- Mieczysław Bąba
- Stanisław Trzaska
- Marian Noga
- Waclaw Czarnota
- Mieczysław Salomon
- Tomasz Ściupider
- Edward Oksiński
- Tadeusz Miarka
- Kazimierz Bartosik
- Piotr Harasiński
- Henryk Bodzioch⁹⁸

---

⁹⁷ Tamże , s. 155.

⁹⁸ Tamże , 1958 r., s. 49.

W okresie kadencji 1961-1965:

- Stanisław Trzaska
- Maria Marzec
- Waław Czarnota
- Zofia Konieczna
- Stanisław Badoń
- Mieczysław Bomba
- Stanisław Baran
- Edward Chałuda
- Franciszek Knyżewski
- Jan Głowacz
- Stanisław Kuliś
- Stanisław Łękas
- Józef Kański
- Matylda Kielian
- Tadeusz Miarka
- Edward Oksiński
- Tomasz Ściupider
- Mieczysław Grudzień
- Bolesław Maj⁹⁹

Pierwsze zachowane dokumenty związane z GRN w Dobiesławicach pochodzą dopiero z 1965 roku. Poprzednie nie dotrwały do naszych czasów. 30 maja 1965 roku miały miejscokolejne wybory do rad narodowych. Na radnych GRN w Dobiesławicach wybrano następujące osoby:

- Stanisław Trzaska
- Zdzisław Kolasa
- Maria Konieczna
- Józef Stojak
- Bronisław Jabłoński
- Julian Noga
- Mieczysław Bomba
- Stanisław Łękas
- Zofia Jasieniecka
- Władysława Zakrzewska
- Władysław Mucha
- Stanisław Ściupider
- Edward Oksiński
- Maria Czarnecka
- Tomasz Ściupider
- Zofia Rogala
- Tadeusz Wojtasik

---

⁹⁹ Tamże , 1961 r., s. 42.

- Marian Woźniak
- Stanisław Podsiadło
- Marian Sagan
- Władysław Rogala¹⁰⁰

13 czerwca 1965 roku odbyła się uroczysta, pierwsza w nowej kadencji sesja GRN w Dobiesławicach, na którą przybyli nowo wybrani radni oraz przewodniczący Prezydium, który pełnił tę funkcję w latach 1961-1965. Był nim Marian Sagan. Przybył także I sekretarz Komitetu Powiatowego PZPR Józef Darol. Po złożeniu uroczystego ślubowania przez radnych przystąpiono do wyborów przewodniczącego GRN oraz członków Prezydium. Po przeprowadzeniu tajnego głosowania okazało się, iż przewodniczącym gromady Bejsce na okres nowej kadencji został ponownie Marian Sagan. W skład Prezydium weszli: Władysław Mucha, Edward Oksiński i Stanisław Łękas.¹⁰¹

Nowo wybrane władze gromady Dobiesławice za główne cele swej działalności w latach 1965-1969 postawiły sobie: intensyfikować rolnictwo, poprawić zaopatrzenie ludności w towary codziennego użytku, wpłynąć na rozwój budownictwa gospodarczego i mieszkaniowego, prowadzić zdecydowanie lepszą budowę dróg na swym terenie, poprawić bazę kulturalno-oświatową.¹⁰²

Do jednych z najpoważniejszych problemów GRN w Bejskach należała niedokończona budowa świetlicy wiejskiej w Kaczkowicach. Ponadto zamierzano w przeciągu kilku miesięcy wyremontować budynek po szkole filialnej w Dobiesławicach i przeznaczyć go na świetlicę gromadzką. Za priorytet uważano także potrzebę elektryfikacji wsi Jankowice. Składała się ona wówczas z 37 gospodarstw i ich mieszkańcy domagali się realizacji tej inwestycji podobnie, jak mieszkańcy 29 gospodarstw ze wsi Stojanowice.¹⁰³

22 lipca 1965 roku w szkole podstawowej w Dobiesławicach odbyła się uroczysta sesja GRN poświęcona XXI rocznicy powstania Polskiego Komitetu Narodowego. Obecni na niej byli przedstawiciele władz powiatowych oraz gromadzkich. Między innymi przewodniczący Gromadzkiego Komitetu Frontu Jedności Narodu – Jan Grudzień. W części głównej uroczystości Franciszek Korzeński, oddelegowany przez Powiatową Radę Narodową w Kazimierzy Wielkiej, wręczył Mieczysławowi Bombie – długoletniemu pracownikowi GRN w Bejskach „Odznakę 1000-lecia Państwa Polskiego”. Odczytano także uroczysty referat traktujący o osiągnięciach gromady Dobiesławice w okresie XX-lecia istnienia PRL. Do największych zaliczano wówczas to, że w każdej wsi gromady istniały Kółka Rolnicze (Dobiesławice, Kaczkowice, Sędziszowice, Prokocice, Jankowice i Brończyce), większość wiosek posiadała energię elektryczną, co miało ulżyć w ciężkiej pracy rolnikom. W 1964 roku w Stojanowicach powstała Stacja Ochrony Roślin, która zasięgiem swej działalności obejmowała cały powiat Kazimierza Wielka. Zatrudniała ona 5 pracowników umysłowych, 8 traktorzystów, starszego referenta zaopatrzenia, 4 wartowników, jedną sprzątaczkę i jednego kierowcę samochodu ciężarowego. Trzeba podkreślić, iż Stacja Ochrony Roślin w Stojanowicach dysponowała 13 ciągnikami i tak zwanym sprzętem towarzyszącym typu:

¹⁰⁰ Tamże, 1965 r., s. 152.

¹⁰¹ APWK, sygn. 3, PGRN w Dobiesławicach 1954-1972. Protokoły z sesji GRN 1965 r., k. 1-10.

¹⁰² Tamże, k. 20.

¹⁰³ Tamże, k. 24.

przyczepy, opryskiwacze, kultywatory. W tym samym roku przeprowadzono roboty melioracyjne w Kaczkowicach, Prokocicach i Sędziszowicach. Odnotowano też sukcesy w walce ze stonką ziemniaczaną. W 1964 roku utworzono specjalne brygady opryskujące pola w sposób ręczny. Podobno w 1964 roku na terenie gromady Dobiesławice odnotowano rekordową ilość stonki ziemniaczanej.

Z dumą mówiono o nowej siedmioklasowej szkole w Dobiesławicach. Jej budowę rozpoczęto w 1962 roku i kontynuowano w kolejnych latach. Została ona oddana do użytku w styczniu 1965 roku. Do dyspozycji uczniów były wówczas *wygodne i duże sale lekcyjne o estetycznym wyglądzie*. W 1965 roku otworzono 2 świetlice gromadzkie w Dobiesławicach i Kaczkowicach. Działała Gromadzka Biblioteka Publiczna w Dobiesławicach posiadająca 3200 tomów książek. Rozwijało się także budownictwo drogowe. Prze teren gromady przebiegały nowe odcinki dróg: Dobiesławice-Brończyce (1,7 km), Prokocice- Donatkowice (4 km), Podgaje-Jankowice (1,8 km). Co ważne przez gromadę Dobiesławice przejeżdżały autobusy PKS i mieszkańcy bez przeszkód mogli odwiedzać miasta powiatów kazimierskiego, pińczowskiego i kieleckiego.¹⁰⁴

W drugiej połowie lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku jedyną placówką o charakterze kulturalnym na terenie GRN w Dobiesławicach był Klub Rolnika. Uczęszczało do niego 78 dorosłych czytelników oraz 50 dzieci. Powołano także radę klubu. W jej skład wchodził głównie sołtysi. Jednak zarzucano im brak jakiegokolwiek aktywności. Rzekomo nie dbali o to, aby w klubie oprócz książki i telewizora znajdowały się dodatkowe rozrywki.¹⁰⁵

W 1967 roku przeprowadzono wybory na sołtysów GRN w Dobiesławicach o to ich lista:

- Wincenty Wypych (Brończyce)
- Tadeusz Błaszczuk (Stojanowice)
- Józef Podsiadło (Sędziszowice)
- Tomasz Ściupidor (Kaczkowice)
- Bronisław Gzyl (Prokocice)
- Mieczysław Przybylski (Jankowice)
- Zdzisław Kielian (Dobiesławice)¹⁰⁶

1 czerwca 1969 roku przeprowadzono wybory do rad narodowych. W skład GRN Dobiesławice weszli:

- Edward Oksiński
- Jadwiga Sater
- Stefan Kabat
- Mieczysław Bomba
- Władysław Marzec
- Stanisław Łękas
- Stanisław Woźniak

---

¹⁰⁴ Tamże , k. 56-60.

¹⁰⁵ Tamże , sygn. 5, PGRN w Dobiesławicach 1954-1972. Protokoły z sesji GRN 1967-1968 r., k. 64.

¹⁰⁶ Tamże , k. 78.

- Józef Podsiadło
- Bolesław Podsiadło
- Zofia Józefczyk
- Marian Sagan
- Stanisław Kielian
- Stanisław Kałat
- Henryk Trela
- Tadeusz Miarka
- Józef Stojak
- Matylda Kielian
- Mieczysław Marzec
- Tomasz Pyciak
- Tomasz Ściupider
- Zdzisława Grzybek¹⁰⁷

10 czerwca 1969 roku przeprowadzono kolejne wybory władz GRN w Dobiesławicach. Tym razem obyło się bez tajnego głosowania. Przewodniczący oraz członkowie Prezydium zostali wybrani jednogłośnie przez aklamację. Stanowisko przewodniczącego GRN w Dobiesławicach powierzono Józefowi Stojakowi, a na członków Prezydium powołano: Stanisława Łękaśa, Józefa Podsiadło, Edwarda Oksińskiego i Tomasza Ściupidera. Powołano także stałe komisje: rolnictwa leśnictwa i zaopatrzenia ludności (przewodniczący Mieczysław Marzec), planu gospodarczego i budżetu (przewodniczący Bolesław Podsiadło, kultury oświaty i spraw socjalnych (przewodniczący Wiesław Marzec), dróg i mienia gromadzkiego (przewodniczący Henryk Trela), mandatowa (przewodniczący Edward Oksiński). Sekretarzem biura gromadzkiego był wówczas Jan Modła.¹⁰⁸

Następnie obecni na sesji radni złożyli uroczyste ślubowanie: *Ślubuję uroczyście jako radny pracować dla dobra narodu polskiego i pogłębiać jego jedność, przyczyniać się do umacniania więzi władzy państwowej z ludem pracującym, troszczyć się o jego sprawy, nie szczędzić swoich sił do wykonania zadań rady narodowej.*¹⁰⁹

Koniec lat sześćdziesiątych nie przyniósł GRN w Dobiesławicach konkretnych i kluczowych zmian. Zajmowano się sprawami typowo rolniczymi, np. sukcesywną mechanizacją rolnictwa, budową silosów, murowanych obór i chlewni, zwalczanie stonki ziemniaczanej i chwastów, zachęcaniem rolników do powiększania hodowli zwierząt rzeźnych. Funkcję tzw. zootechnika gromadzkiego pełniła Barbara Cieloch. Ponadto regularnie sporządzano sprawozdania z tzw. akcji sanitarno-porządkowych mających na celu poprawę estetycznego wyglądu wsi, z akcji przeciw-pożarowych. Szkolono sołtysów, ich zebrania odbywały się w siedzibie biura Prezydium GRN. Należy nadmienić, iż w 1969 roku szkoła podstawowa w Dobiesławicach posiadała już instalację centralnego ogrzewania. Aczkolwiek brakowało wody w studni przylegającej wówczas do budynków szkolnych. W okresie lata 1969 roku kierownik szkoły w Dobiesławicach - Edward Oksiński zwrócił się

¹⁰⁷ Dziennik Urzędowy WRN w Kielcach 1969 r., s. 18.

¹⁰⁸ APWK, sygn. 6, PGRN w Dobiesławicach 1954-1972. Protokoły z sesji GRN 1969 r., k. 14-15.

¹⁰⁹ Tamże, k. 17.

do GRN o doprowadzenie wody do budynku szkolnego, gdyż na okres wakacji zamierzano w szkole stworzyć dzieciniec.¹¹⁰

W 1970 roku GRN w Dobiesławicach zakupiła – za środki finansowe z rezerwy budżetowej – umundurowanie dla członków ORMO. Także w 1970 roku rozpoczęto budowę remizy OSP w Dobiesławicach i Sędziszowicach oraz zakupiono nowy sprzęt gaśniczy. Dzięki staraniom mieszkańców w takich wsiach jak Brończyce, Prokocice, Kaczkowice zainstalowano nowe oświetlenie uliczne. Niestety nadal szwankowało zaopatrzenie sklepu spożywczo-przemysłowego w Dobiesławicach. Brakowało tam mięsa, wędlin, gwoździ i podków, co irytowało rolników, gdyż w gromadzie Dobiesławice konie nadal stanowiły główną siłę pociagową. Nie inaczej wyglądała sytuacja w sklepie w Sędziszowicach. Przed okresem jesienno-zimowym wzrastało zapotrzebowanie na węgiel. Warto dodać, że jesienią 1969 roku GS w Bejskach posiadał w swych magazynach zaledwie 4,5 tony węgla.¹¹¹

Gromadzka Rada Narodowa w Dobiesławicach została rozwiązana w grudniu 1972 roku jej obszar wraz z dniem 1 stycznia 1973 roku wszedł w skład nowo utworzonej gminy Bejsce.

GROMADA CZYŻOWICE

Gromadzka Rada Narodowa w Czyżowicach została utworzona na podstawie artykułu 3 ustawy z dnia 25 września 1954 roku o reformie podziału administracyjnego wsi i powołaniu gromadzkich rad narodowych (DZ. U. Nr 43, poz. 191) przez Wojewódzką Radę Narodową w Kielcach. Jej siedziba mieściła się w Czyżowicach, powstała ona na bazie takich miejscowości jak: Czyżowice, Grodowice, Charbinowice, Królewice.¹¹²

Pierwsze wybory do rad narodowych miały miejsce 5 grudnia 1954 roku. W tym czasie wybrano do GRN Czyżowice następujące osoby:

- Stanisław Witkowski
- Stanisław Klacza
- Tomasz Furman
- Julian Józefczyk
- Stanisław Marzec
- Władysław Małek
- Jan Walczak
- Władysław Makieta
- Edward Myszkowski
- Aleksander Michalec
- Stanisław Gruchała
- Józef Serwit
- Stanisław Zientara

---

¹¹⁰ Tamże , k. 160.

¹¹¹ Tamże , sygn. 8, PGRN w Dobiesławicach 1954-1972. Protokoły z sesji GRN 1971 r., k. 10-37.

¹¹² Biblioteka Wojewódzka w Kielcach, Dzienniki Urzędowe Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach 1954, s. 216.

- Roman Praszek
- Władysław Styczeń
- Stanisław Baduch
- Waław Kupisz¹¹³

Niestety materiały archiwalne związane z GRN w Czyżowicach przetrwały do naszych czasów w bardzo ograniczonym zakresie. Są to jedynie protokoły z posiedzeń Prezydium GRN z lat 1956-1959. W 1956 roku stanowisko przewodniczącego GRN w Czyżowicach piastował Waław Kupisz. Gromada Czyżowice w okresie 1956-1959 koncentrowała się głównie na obowiązkowych dostawach żywca, mleka, zboża, ziemniaków oraz akcjami siewnymi, żniwno-omłotowymi, kontraktacją zwierząt rzeźnych i zboża, rejestracją rowerów. Jednymi z najważniejszych osób w gromadzie byli wówczas: Stanisław Balicki – prezes ZSCH i kierownik Kółka Rolniczego w Czyżowicach, Czesław Gomulski – kierownik GOM¹¹⁴, Adam Szadkowski – sekretarz KG PZPR, Stanisław Bajka – kierownik szkoły podstawowej w Czyżowicach oraz pełnomocnicy wsi (w okresie 1955-1958 zastępowali oni sołtysów) Aleksander Michalec, Józef Sowa, Stanisław Marzec.¹¹⁵

Z końcem 1957 zakończyła się kadencja rad narodowych. Kolejne wybory przeprowadzono 2 lutego 1958 roku. Radnymi GRN w Czyżowicach w kadencji 1958-1961 byli:

- Stanisław Bajka
- Adam Szatkowski
- Stanisław Balicki
- Marian Sobieraj
- Stanisław Marzec
- Jan Marczewski
- Władysław Makiela
- Józef Wiktorowicz
- Adam Sitko
- Józef Michalec
- Waław Kupisz
- Stanisław Ziętara
- Stanisław Boduch
- Stanisław Bysiński
- Józef Selwit
- Jan Regdos
- Stanisław Gruchała¹¹⁶

---

¹¹³ Tamże, s. 154.

¹¹⁴ Gromadzki Ośrodek Maszynowy.

¹¹⁵ APWK, sygn. 1, PGRN w Czyżowicach 1956-1959. Protokoły z posiedzeń PGRN 1956-1959 r., k. 18-20.

¹¹⁶ Dziennik Urzędowy WRN w Kielcach 1958 r., s. 49.

Po wyborach do rad narodowych Przewodniczącym został po raz drugi Wacław Kupisz, na stanowisku sekretarza gromadzkiego pracował Czesław Adamczyk. Członkami Prezydium byli: Jan Marczewski, Józef Selwit i Adam Szadkowski.¹¹⁷

Największym osiągnięciem GRN w Czyżowicach w okresie jej istnienia było rozpoczęcie budowy nowej szkoły podstawowej w Czyżowicach wiosną 1959 roku. Budowę planowano zakończyć w 1960 roku. W marcu 1959 roku Prezydium GRN w Czyżowicach podjęło uchwałę o stworzeniu jednego obwodu szkolnego dla szkoły podstawowej w Czyżowicach. Obwód obejmował takie miejscowości jak: Czyżowice, Charbinowice, Grodowice, Zagajów i Kolonia. Utworzenie nowego obwodu szkolnego miało podnieść poziom nauczania.¹¹⁸

Gromadzka Rada Narodowa w Czyżowicach została rozwiązana w 1961 roku. Wojewódzka Rada Narodowa w Kielcach uznała ją za *jednostkę nieżywozną i nie radzącą sobie z problemami natury gospodarczej*. Została ona włączona do Gromadzkiej Rady Narodowej w Bejskach.¹¹⁹

GROMADA PIOTRKOWICE

Gromadzka Rada Narodowa w Piotrkowicach została utworzona na podstawie artykułu 3 ustawy z dnia 25 września 1954 roku o reformie podziału administracyjnego wsi i powołaniu gromadzkich rad narodowych (DZ. U. Nr 43, poz. 191) przez Wojewódzką Radę Narodową w Kielcach. Jej siedziba mieściła się w Piotrkowicach, a powstała ona na bazie takich miejscowości jak: Piotrkowice, Uściszowice, Morawianki bez wsi Ławy z gminy Bejsce oraz Trębaczów z gminy Opatowiec.¹²⁰

Do naszych czasów nie zachowały się żadne dokumenty związane z jej działalnością. Jedynie na podstawie Dzienników Urzędowych Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach możemy ustalić radnych GRN w Piotrkowicach z 1954 roku (kadencja 1954-1957):

- Mieczysław Mazurek
- Jan Siemieniec
- Józef Kozioł
- Zofia Walczak
- Tadeusz Kotarski
- Franciszek Wójcik
- Wiktoria Grzywna
- Edward Zając
- Edward Sternak
- Stanisław Pitek
- Stanisław Pas

¹¹⁷ APWK, sygn. 1, PGRN w Czyżowicach..., k. 14.

¹¹⁸ Tamże, k. 5.

¹¹⁹ Dziennik Urzędowy WRN w Kielcach 1961 r., s. 147.

¹²⁰ Biblioteka Wojewódzka w Kielcach, Dzienniki Urzędowe Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach 1954, s. 211.

- Jan Koziół
- Stanisław Pocięcha
- Władysław Piłula
- Józef Rachwański¹²¹

GRN w Piotrkowicach została rozwiązana już w 1957 roku. Władze wojewódzkie uznały ją widocznie za zbyt mały i niezaradny organ administracyjny. Jej obszar został w przeważającej części włączony do GRN w Bejskach, tzn. Piotrkowice, Uściszowice i Morawianki.¹²²

GMINNA RADA NARODOWA W BEJSCACH 1973-1990

Od 1954 roku istniał podział kraju na gromady. Jednostki te były zbyt małe, a gromadzkie rady narodowej zbyt słabe finansowo i miały bardzo wąskie kompetencje, mimo stopniowego rozszerzania ich funkcji i tworzenia coraz to większych gromad. Podjęto więc zasadnicze środki zmierzające do zmian. Te sprawy omawiał VI Zjazd PZPR w 1971 roku oraz VI Plenum PZPR z 1972 roku. W dniu 29 listopada 1972 roku Sejm uchwalił ustawę *O utworzeniu gmin i zmianie ustawy o radach narodowych*¹²³. Na mocy uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach powstała Rada Narodowa Gminy Bejsce w powiecie kazimierskim. Uchwała weszła w życie 1 stycznia 1973 roku. Był „to terenowy organ władzy państwowej i samorządu społecznego na terenie podległym sobie, wybierane przez ludność gminy na okres czterech lat”.¹²⁴

W nowym ustroju gminnym rozdzielono funkcje stanowiące od wykonawczych. Organem uchwałodawczym była gminna rada narodowa. Rada spośród swego grona wybierała prezydium i komisje. Przewodniczącym rady zostawał zwyczajowo pierwszy sekretarz odpowiedniej instancji PZPR. Przewodniczący GRN, jego zastępcy i szefowie komisji tworzyli Prezydium gminnej rady narodowej. Na sesjach prezydium omawiano kwestie organizacyjne GRN. Obsługą administracyjną i kancelaryjną gminnej rady narodowej i jej organów zajmował się inspektor d/s rady narodowej i biuro rady. Inspektor służbowo podlegał przewodniczącemu, zatrudniony i finansowany przez Naczelnika.

Do zadań rady narodowej gminy należało uchwalenie rocznych i wieloletnich planów społeczno-gospodarczych rozwoju miasta-gminy oraz koordynowanie i kontrolowanie ich wykonania, uchwalanie budżetu na rok przyszły i kontrola jego wykonania, dysponowanie środkami funduszy celowych nie związanych bezpośrednio z budżetem, uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego terenu gminy.

¹²¹ Tamże, s. 158.

¹²² Tamże, 1957 r., s. 143.

¹²³ Dz. U. 1972, nr 49, poz. 312.

¹²⁴ Kadencje rad narodowych trwały: I kadencja 1974-1977, II kadencja 1978-1984 (6-letnia kadencja), III kadencja 1984-1988, IV kadencja 1988-1990 (skrócona).

Rada narodowa funkcjonowała w oparciu o uchwalony przez siebie regulamin. Rada Narodowa Gminy obradowała na sesjach, na których podejmowała uchwały, które jako organ wykonawczy realizował naczelnik gminy.

Organem wyższego szczebla była początkowo powiatowa rada narodowa, natomiast od 1 lipca 1975 roku wojewódzka rada narodowa w Kielcach. Od 30 czerwca 1975 roku przestał istnieć powiat kazimierski. Wszystkie powiaty w Polsce zostały zlikwidowane. Powstały za to nowe, mniejsze województwa. Gmina Bejsce nadal funkcjonowała a w ramach województwa kieleckiego.

W Bejskach utworzono Urząd Gminy jako terenowy organ administracji państwowej do wykonywania zadań naczelnika gminy. Urząd rozpoczął pracę 1 stycznia 1973 roku na mocy ustawy z 29 listopada 1972 roku *O utworzeniu gmin i zmianie ustawy o radach narodowych*.¹²⁵ Urząd funkcjonował w oparciu o Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1972 r. „w sprawie zakresu działania naczelnika gminy, organizacji i zadań urzędu gminy oraz niektórych spraw pracowniczych”.¹²⁶ Sprawy organizacji Urzędu Gminy regulowało też Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 kwietnia 1984 r. w sprawie zasad organizacji i funkcjonowania urzędów terenowych organów administracji państwowej¹²⁷; Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 1987 r. w sprawie zasad organizacji i funkcjonowania urzędów terenowych organów administracji państwowej¹²⁸.

Urząd Gminy zasadniczo dzielił się na trzy części: Biuro Urzędu kierowane przez sekretarza Biura Urzędu Gminy, Gminną Służbę Rolną kierowaną przez agronoma gminnego i Urząd Stanu Cywilnego kierowane przez kierownika. Pierwszym naczelnikiem gminy Bejsce został mianowany Władysław Kuszyński. Od 1974 roku stanowisko przejął Kazimierz Michalak.

W skład gminy Bejsce z siedzibą Gminnej Rady Narodowej w Bejskach wchodziły obszary następujących sołectw: Bejsce, Brończyce, Czyżowice, Dobiesławice, Grodowice, Jankowice, Kaczkowice, Kijany, Królewice, Morawianki, Morawiany, Piotrkowice, Prokocice, Sędziszowice, Stojanowice, Uściszowice, Zbeltowice.¹²⁹

Gminna Rada Narodowa w Bejskach zainauguowała swą działalność 3 stycznia 1973 roku. Odbyła się wówczas uroczysta sesja – w szkole podstawowej w Bejskach – na którą przybyło wielu znamienitych gości. Między innymi: Stanisław Jaklewicz - zastępca przewodniczącego Powiatowej Rady Narodowej w Kazimierzy Wielkiej, Stanisław Majchrowski – II sekretarz KP PZPR, Franciszek Rusiecki – członek egzekutywy KP PZPR, Jan Drażkiewicz – sekretarz gminny PZPR, Marian Kubiakowski – wojewódzki konserwator zabytków.¹³⁰

Podczas pierwszej sesji dokonano wyboru przewodniczącego GRN w Bejskach. Wybrano go przez aklamację w sposób jednogłośnie. Został nim wówczas Stefan Krupa, z kolei na zastępcę przewodniczącego powołano Józefa Podsiadło. W skład Prezydium ponadto

¹²⁵ Dz. U. Nr 49 poz. 315.

¹²⁶ Dz.U. 1972 nr 49 poz.315.

¹²⁷ Dz.U. 1984 nr 25 poz. 124.

¹²⁸ Dz. U. 1987 nr 40 poz.228.

¹²⁹ Uchwała Nr XVII/79/72 WRN w Kielcach z dnia 8 grudnia 1972 r. w sprawie utworzenia gmin w województwie kieleckim, Dz. Urz. WRN w Kielcach nr 26, poz. 173.

¹³⁰ APWK, sygn. 1. GRN w Bejskach 1973-1990. Protokoły z sesji GRN 1973 r., k. 1-2.

weszli: Czesław Miałkowski, Weronika Nowak, Stefan Marzec i Stanisław Łękas. Ważne stanowisko naczelnika gminy miał sprawować mgr inż. Kazimierz Michalak (uprzednio pracownik POM w Bejskach). Przewodniczący Stefan Krupa podziękował wszystkim obecnym na sesji za wybór i podkreślił, że postara się nie zawieść pokładanych w nim nadziei. Przemawiał także sekretarz KG PZPR w Bejskach towarzysz Jan Drażkiewicz, który wyrażał wielkie zadowolenie z faktu powstania nowej gminy Bejsce i nowego podziału administracyjnego PRL.¹³¹

Utworzono również stałe komisje, takie jak: planu budżetu i finansów (przewodnicząca Weronika Nowak), rolnictwa (przewodniczący Czesław Miałkowski), oświaty, kultury i spraw socjalnych (przewodniczący Stefan Marzec), ładu i porządku publicznego (przewodniczący Stanisław Łękas). Trzeba podkreślić fakt, iż funkcję radnych Gminnej Rady Narodowej w Bejskach pełnili wówczas radni Gromadzkich Rad Narodowych uprzednio należących do terenu gminy (Bejsce i Dobiesławice). Ich kadencja jeszcze się nie zakończyła i pełnili nadal swoje mandaty. Miało to się zmienić już w grudniu 1973 roku w związku z wyborami samorządowymi.¹³²

Według danych z 1973 roku gmina Bejsce składała się z 17 wsi. Zamieszkiwały ją 5624 osoby. Na jej terenie funkcjonowało 1679 gospodarstw rolnych, w tym jedno gospodarstwo państwowe (PDO). Największą placówką handlową była Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Bejskach, dysponująca 5 magazynami, sklepem wolnostojącym wraz z barem i wagą samochodową. Do najważniejszych instytucji państwowych zaliczano: Państwowy Ośrodek Maszynowy filia w Bejskach, Spółdzielnię Zdrowia zatrudniającą lekarza medycyny, lekarza stomatologa i protetyka; budynek, w którym mieściła się Spółdzielnia Zdrowia był skanalizowany i posiadał centralne ogrzewanie, urząd pocztowo-telekomunikacyjny, 2 młyny gospodarcze, Bank Spółdzielczy i 9 kółek rolniczych prowadzących działalność gospodarczą. Ponadto działalność edukacyjną prowadziło 7 szkół podstawowych, w tym 5 szkół ośmioklasowych: w Bejskach, Morawiankach, Czyżowicach, Piotrkowicach, Dobiesławicach. Wszystkie szkoły (poza szkołą w Bejskach) posiadały centralne ogrzewanie. Szkoły ogółem zatrudniały 44 nauczycieli. Pobierało w nich naukę 730 dzieci. Funkcjonowały 4 domy nauczyciela w Bejskach, Czyżowicach, Piotrkowicach i Morawiankach. Ożywioną działalność prowadziło także 7 jednostek OSP. OSP w Bejskach posiadała wóz bojowy, a wszystkie strażę gminy Bejsce posiadały ogółem 9 motopomp oraz 1800 mb węży gaśniczych.¹³³

W grudniu 1973 roku w związku z wyborami do rad narodowych wybrano radnych GRN w Bejskach. Oto ich nazwiska:

- Stefan Marzec
- Stanisław Marzec (syn Franciszka)
- Genowefa Zimoch
- Stanisław Marzec (syn Franciszka i Wiktorii)
- Stefan Krupa
- Mieczysław Trybała

---

¹³¹ Tamże , k. 10.

¹³² Tamże , k. 30-34.

¹³³ Tamże , k. 200-213.

- Stanisław Kular
- Zbigniew Siemieniec
- Franciszek Rusiecki
- Marian Kawecki
- Julian Drażkiewicz
- Edward Gajewski
- Stanisława Gajda
- Edward Wiśniewski
- Andrzej Gibuła
- Władysław Wiktorowicz
- Józef Idziak
- Józef Nowak
- Antoni Kasza
- Wiesława Kuliś
- Józef Podsiadło
- Jan Modła
- Stanisław Wicher
- Stanisław Kałat
- Stefan Kabat
- Henryk Trela
- Edward Kaczmarczyk
- Bolesław Jaworski
- Barbara Maj
- Józef Pazur.

19 grudnia 1973 roku przeprowadzono wybory przewodniczącego i Prezydium GRN w Bejskach. Również tym razem obyło się bez głosowania. Przewodniczącym na okres kadencji 1973-1978 został Jan Modła, a jego zastępcami Józef Podsiadło i Stefan Krupa. Do Prezydium jako członkowie dostali się: Edward Gajewski, Stefan Marzec, Stanisław Kałat, Franciszek Rusiecki.¹³⁴

W styczniu 1975 roku doszło do zmian w składzie osobowym GRN w Bejskach, bowiem zmarł przewodniczący GRN Jan Modła, na jego miejsce – jako radnego – powołano Jadwigę Sater. Z kolei nowym przewodniczącym został Henryk Biel. Należy wspomnieć także o tym, że ze stanowiska naczelnika gminy zrezygnował wówczas Kazimierz Michalak, który został zatrudniony w Urzędzie Miasta i Gminy Działoszyce. Jego miejsce zajął Jerzy Sitko. Już w 1976 roku nowym przewodniczącym GRN w Bejskach został Stanisław Piotrowski ze względu na rezygnację Henryka Biela.¹³⁵ Wiązało się to ze zmianami we władzach partyjnych. I –szy sekretarz PZPR w gminie sprawował automatycznie funkcję przewodniczącego w gminie.

Kolejne wybory do rad narodowych odbyły się w lutym 1978 roku. Po wyborach odbyła się uroczysta sesja GRN w Bejskach podczas której radni (w liczbie 30) złożyli

¹³⁴ Tamże , sygn. 2, GRN w Bejskach 1973-1990. Protokoły z sesji GRN 1973-1974 r., k. 1, 10.

¹³⁵ Tamże , sygn. 3, GRN w Bejskach 1973-1990. Protokoły z sesji GRN 1975-1976 r., k. 1-5.

ślubowanie. Wszyscy radni kandydowali wówczas z jednej listy, listy Frontu Jedności Narodu. Radnymi gminy Bejsce zostali wówczas:

- Stanisław Piotrowski
- Stefan Krupa
- Stefan Czajka
- Władysław Rzepa
- Zofia Pszczoła
- Antoni Kasza
- Elżbieta Klacza
- Henryk Zuwała
- Honorata Kurek
- Krystyna Pietrzyk
- Edward Wiśniewski
- Tadeusz Kotarski
- Wiesława Zamojska
- Edward Gajewski
- Andrzej Gibuła
- Stanisław Kular
- Zofia Kocińska
- Czesław Miałkowski
- Stefan Maj
- Stanisława Marzec
- Józef Podsiadło
- Józef Marzec
- Zdzisław Kolasa
- Henryk Trela
- Zdzisław Pomykała
- Wiesław Marzec
- Edward Kaczmarczyk
- Bolesław Jaworski
- Bolesław Woźniak
- Stanisław Kałat.

13 radnych gminy Bejsce wybranych w 1978 roku było członkami PZPR, 8 ZSL, 9 było bezpartyjnymi. 22 radnych zajmowało się rolnictwem, 2 było robotnikami, 5 pracownikami umysłowymi.¹³⁶

Przewodniczącym GRN w Bejskach po raz drugi z rzędu został Stanisław Piotrkowski. Na jego zastępców powołano Stefana Krupę i Wiesława Marca. Ważne stanowiska objęli również Stefan Czajka – przewodniczący Komisji Rozwoju Gospodarczego i Zaopatrzenia, Edward Kaczmarczyk – przewodniczący Komisji Rolnictwa, Zofia Pszczoła – przewodnicząca Komisji Wychowania, Oświaty, Kultury i Spraw Socjalnych, Stanisław

---

¹³⁶ Tamże , sygn. 6, GRN w Bejskach 1973-1990. Protokoły z sesji GRN 1978 r., k. 10.

Kular – przewodniczący Komisji Przestrzegania Praw i Porządku Publicznego.¹³⁷

Cechą specyficzną jest to, że władze gminy Bejsce nie dokonały sprawozdania z sukcesów i osiągnięć GRN w okresie kadencji 1973-1978.

Podczas pierwszej powyborczej sesji w lutym 1978 roku przewodniczący Stanisław Piotrowski jasno zadeklarował, co będzie priorytetem dla GRN Bejsce w przeciągu najbliższych lat. Oto fragment jego przemówienia: *Działania naszej Gminnej Rady Narodowej – ze względu na typowo rolniczy charakter naszej jednostki – będą się różnić od wytycznych i założeń Komitetu Centralnego PZPR i Komitetu Wojewódzkiego PZPR. Naczelnym zadaniem jakie zamierzamy postawić przed nową radą narodową jest zapewnienie dalszego stałego wzrostu produkcji rolnej. W szczególności będzie to dotyczyć produkcji zwierzęcej. Nasza gmina ma pozytywne doświadczenia na tym odcinku. Rzecz w tym, aby z powodzeniem tradycje te kontynuować dostosowując nasze działania do występujących tendencji i potrzeb w tym zakresie, do rodzących się trudności i napięć. Zamierzamy jeszcze większą niż dotąd uwagę skupić na usprawnieniu pracy zakładów i instytucji obsługujących rolnictwo zwiększając stale zakres rzeczowy i jakość usług rolniczych oraz usprawniając problem zaopatrzenia rolnictwa w artykuły do produkcji rolnej (...).*¹³⁸

Tak więc widzimy, że dla władz gminy Bejsce rolnictwo było przysłowiowym oczkiem w głowie. Należy jednak nadmienić, iż w końcówce lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku w gminie Bejsce rozwijało się także budownictwo indywidualne. Przykładowo w 1977 roku wyburzono 62 starych budynków, na 30 budynkach wykonano nowe elewacje, wyremontowano 140 studni. Ponadto wyremontowano 10 km dróg gruntowych i wybudowano 1,8 km nowych dróg o nawierzchni twardej. Prace wykonywano w takich miejscowościach jak: Kaczkowice, Królewice, Jankowice, Sędziszowice, Prokocice, Morawianki, Grodowice, Czyżowice, Prokocice, Bejsce i Czyżowice. Wydatną pomoc przy budowie dróg wykazali mieszkańcy gminy, którzy wykonali szereg prac w czynnie społecznym.¹³⁹

Bardzo ambitnymi założeniami GRN w Bejskach były plany uruchomienia Gminnego Ośrodka Kultury, Klubów „Rolnika” lub Klubów „Ruch” we wsiach Prokocice i Morawiany oraz wyremontowania świetlic wiejskich w Piotrkowicach i Kaczkowicach, kontynuowania budowy remizo-świetlicy w Bejskach, wybudowania stacji paliw w Bejskach, przebudowania stacji „trafo”, linii wysokiego i niskiego napięcia zasilającego remizę w Bejskach, rozpoczęcia budowy – w ramach czynów społecznych – świetlicy i remizy OSP w Dobiesławicach. Władze gminy z niezadowoleniem odniosły się do faktu, iż GS w Bejskach zlikwidowała w 1978 roku zakład usług kowalskich. Nie spodobało się to także rolnikom nie posiadającym jeszcze traktorów.

W sposób dynamiczny rozwijały się Kółka Rolnicze. Powstała w 1975 roku Spółdzielnia Kółek Rolniczych (SKR) w Bejskach skupiała aż 17 KR. SKR był kierowany przez Radę Spółdzielni. Rada posiadała 5 komisji: samorządu i organizacji, rewizyjną, kobiecą, postępu rolniczego, mechanizacji i budownictwa. W ramach Spółdzielni funkcjonowały także Koła Gospodyń Wiejskich w liczbie 17. W samych Bejskach skupiały

¹³⁷ Tamże, k. 11.

¹³⁸ Tamże, k. 28.

¹³⁹ Tamże, k. 70.

one 530 członkiń. W 1978 roku zorganizowały szereg konkursów gminnych. Wśród nich znalazły się konkursy: „Więcej owoców i warzyw”, „Więcej mleka wysokiej jakości”. GRN w Bejskach chwaliła także działalność Banku Spółdzielczego. Zatrudniał on 14 pracowników. Według danych z 1978 roku Bank Spółdzielczy w Bejskach skupiał 1710 członków.¹⁴⁰

W 1978 roku gmina Bejsce odniosła poważny sukces. Uczestniczyła ona bowiem w konkursie „Gmina Mistrz Gospodarności” i zajęła czołowe miejsce w realizacji zadań gospodarczych. Naczelnik gminy odebrał wówczas od władz wojewódzkich nagrodę w wysokości 500 000 zł¹⁴¹.

Początek lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku był zarazem początkiem wielkiego kryzysu w PRL. Na terenie gminy Bejsce objawiało się to między innymi brakiem niektórych asortymentów spożywczo-przemysłowych, a przede wszystkim brakiem towarów takich jak proszki do prania, mydło, papier toaletowy, nie wspominając już o ciągłych brakach zaopatrzeniowych w mięso i wędliny. Brakowało także nawozów sztucznych, pasz dla zwierząt, ich komponentów, nie można było nawet zakupić drobnych narzędzi rolniczych.¹⁴²

W 1980 roku rozpoczęto jedną z największych inwestycji budownictwa drogowego w historii gminy Bejsce. Mianowicie budowano drogę na odcinku Piotrkowice-Morawianki-Morawiany-Kijany. Był to wówczas jeden z podstawowych ciągów drogowych na terenie gminy. Ponadto w 1980 roku zakończono budowę nowego mostu na rzece Nidzicy.¹⁴³

13 grudnia 1981 roku wprowadzono stan wojenny. Do gminy Bejsce przyjechała Wojskowa Grupa Operacyjna. Działalność Gminnej Rady Narodowej została zawieszona. Niestety niewiele możemy powiedzieć o wydarzeniach, jakie wówczas miały miejsce na terenie gminy Bejsce. Nie zachowały się bowiem żadne dokumenty archiwalne GRN z 1981 roku. W tym czasie miała miejsce zmiana naczelnika gminy. Wojewoda mianował nowym naczelnikiem Wiesława Marca (od 1982 roku).

Według danych z 31 marca 1982 roku przewodniczącym GRN w Bejskach był Stanisław Kulara, naczelnikiem gminy mgr Wiesław Marzec, referentem urzędu gminy była Halina Frączek. Podczas swego przemówienia przewodniczący GRN Stanisław Kular zadał radnym zasadnicze pytanie. Czy PRL i jej organy mogły uniknąć tak głębokiego kryzysu, który przeżywała również i gmina Bejsce: (...) *Trzeba sobie zadać pytanie, czy można było uniknąć tego kryzysu. Właśnie tak ostrego kryzysu można było uniknąć, gdyby już od 1974 roku, jak sugerowali niektórzy eksperci zahamować tempo wzrostu inwestycji, dochodów ludności oraz zadłużenia zagranicznego. 13 grudnia wprowadzono stan wojenny, który miał doprowadzić do porządku naszą gospodarkę w kraju ogromnie umęczonym strajkami „Solidarności”*.¹⁴⁴

W 1982 roku powinny odbyć się wybory do rad narodowych, ale z uwagi na stan wojenny kadencja została przedłużona do 1984 roku. Była to najdłuższa kadencja w dziejach PRL-u.

W 1984 roku jeszcze przed wyborami do rad narodowych ze stanowiska przewodniczącego GRN w Bejskach zrezygnował Stanisław Kular, jego miejsce zajął

¹⁴⁰ Tamże, k. 100.

¹⁴¹ Tamże, k. 121.

¹⁴² Tamże, sygn. 10, GRN w Bejskach 1973-1990. Protokoły z sesji GRN 1980 r., k. 4-6.

¹⁴³ Tamże, k. 12.

¹⁴⁴ Tamże, sygn. 12, GRN w Bejskach 1973-1990. Protokoły z sesji GRN 1982-1983 r., k. 1-5.

wówczas Edward Wiśniewski – prezes Gminnego Komitetu ZSL. 1 lipca 1984 roku w Szkole Podstawowej w Bejskach przeprowadzono sesję GRN, podczas której ślubowanie złożyli radni mający sprawować swe obowiązki w latach 1984-1988:

- Tadeusz Cieciora
- Adam Augustyn
- Kazimierz Kowalski
- Tadeusz Kałat
- Adam Sawicki
- Tadeusz Kołton
- Antoni Kasza
- Ryszard Michalik
- Stanisław Marczewski
- Władysław Magiera
- Lucyna Kocińska
- Stanisław Kociński (syn Władysława)
- Edward Wiśniewski
- Adolf Konop
- Stanisław Kular
- Józef Grudzień
- Edward Krypciak
- Władysław Czajka
- Emilia Czajka
- Zdzisław Niedźwiedź
- Stanisław Woźniak
- Czesław Marzec
- Władysław Kurek
- Marek Buczek
- Gustaw Kielian
- Władysław Trzaska
- Kazimierz Włodarczyk
- Stanisław Kałat
- Stanisław Marzec
- Edward Kaczmarczyk.

Po złożeniu ślubowania radni przystąpili do wyboru przewodniczącego GRN. Wysłano wówczas kandydatury dwóch osób: Stanisława Kulara i Zdzisława Niedźwiedzia. Na 30 obecnych radnych głosowało 28. Zwycięzcą okazał się Stanisław Kular otrzymując 12 głosów poparcia, przy 6 głosach poparcia dla Zdzisława Niedźwiedzia. Na zastępców przewodniczącego wybrano Tadeusza Cieciorę i Zdzisława Niedźwiedzia. Powołano także do życia 4 komisje: do spraw samorządu, rolnictwa i gospodarki żywnościowej, rozwoju społeczno-gospodarczego, gospodarki finansowej i ochrony środowiska.¹⁴⁵

Z dniem 19 czerwca 1983 roku weszła w życie nowa ustawa o radach narodowych i

---

¹⁴⁵ Tamże , sygn. 13, GRN w Bejskach 1973-1990. Protokoły z sesji GRN 1984-1987 r., k. 10-14.

samorządzie wiejskim. Wprowadzono rady sołeckie i pewne formy samorządu wiejskiego. Funkcjonował fundusz sołecki pozostający w gestii sołectw. W listopadzie 1984 roku przeprowadzono wybory sołtysów oraz rad sołeckich. Od 4 V 1983 roku naczelnikiem Gminnej Rady Narodowej był Zbigniew Baran (zastąpił Wiesława Marca).

U progu nowej kadencji władze gminy Bejsce mnóstwo czasu poświęcały zagadnieniom rolniczym, takim jak wapnowanie pól, stan techniczny traktorów i innych maszyn rolniczych w gospodarstwach indywidualnych i SKR. Dyrektorem SKR w Bejskach i zarazem dyrektorem GS „Samopomoc Chłopska” był Adolf Konop. SKR w Bejskach podczas akcji żniwnej „lato 84” dysponowała 6 kombajnami zbożowymi marki „Bizon” i 13 snopowiązałkami, które były w pełni sprawne. Ponadto zajmowano się melioracją łąk we wsi Czyżowice, Królewice i Grodowice. Życie w gminie Bejsce przebiegało dość spokojnym trybem, czego dowodem jest fakt, iż radni zastanawiali się, czy nie zmienić godzin sprzedaży piwa w miejscowym barze. Władze gminy zapewniały mieszkańców, że znacznej poprawie, już w niedługim czasie ulegnie zaopatrzenie sklepów w mięso, paszety i konserwy. Jedyną większą inwestycją budowlaną prowadzoną w tym czasie na terenie gminy Bejsce była budowa siedziby GRN. Jej nowy budynek oddano w październiku 1984 roku. W 1984 roku remontom zostały poddane remizy OSP w Bejskach i Morawiankach oraz dom ludowy w Grodowicach. Należy zaznaczyć, że w pierwszej połowie lat osiemdziesiątych niemal wszystkie remonty dróg w gminie Bejsce wykonywała miejscowa ludność, w tzw. czynie społecznym.¹⁴⁶ Od 2 V 1984 roku zatrudniony został Józef Zuwała na stanowisko ref. d/s. organizacyjnych a następnie Kierownika referatu.

Według danych z lipca 1984 roku na terenie gminy Bejsce działalność gospodarczą prowadziło 27 zakładów rzemieślniczych zrzeszonych w cechu. Były to między innymi zakłady betoniarskie, murarskie, budownictwa instalacyjnego, naprawy odbiorników radio-telewizyjnych, wytwarzania ceramiki budowlanej, elektromechaniczne, fryzjerski. Niestety w 1984 roku likwidacji uległy zakład krawiecki, ciesielski, zakład produkujący pustaki.¹⁴⁷

W 1984 roku na stanowisku naczelnika gminy Bejsce pracował już Edward Słupik. Natomiast w urzędzie gminy pracowały następujące osoby: Anna Kurczyńska, Halina Stokłosa, Maria Fular, Genowefa Kocińska, Maria Domagała, Urszula Suwała, Alina Kulpa, Maria Sowa, Maria Agatowska, Zbigniew Lis, Antoni Bryła, Włodzimierz Stępniewski, Wiesław Kłós, Maria Maj, Seweryn Szarliński, Renata Półtorak, Lilla Kasperek, Zbigniew Baran, Anna Gasłowska, Halina Ściupiter, Barbara Skowron. Od 1986 roku na liście pracowników Urzędu Gminy w Bejskach widnieją także Renata Stalmach, Mariola Kowalska, Krzysztof Zajac i Lucjan Koziół.¹⁴⁸

Jednym z największych osiągnięć GRN w Bejskach w okresie kadencji 1984-1988 było rozpoczęcie budowy domu nauczyciela w Dobiesławicach. Wydarzenie to było na tyle doniosłe, iż powołano komitet budowy w liczbie 27 osób. Przewodniczyła mu Zofia Pietras. W okresie kadencji ze stanowiska przewodniczącego GRN w Bejskach zrezygnował Stanisław Kular. Na jego miejsce wszedł Tadeusz Cieciora. Z kolei przewodniczącym GK PZPR był Jan Chałuda, prezesem Zarządu KG ZSL E. Wiśniewski, a naczelnikiem gminy

¹⁴⁶ Tamże, k. 30.

¹⁴⁷ Tamże, k. 124.

¹⁴⁸ Tamże, sygn. 1. Akta Urzędu gminy w Bejskach 1973-1990. Protokoły narad pracowników urzędu gminy 1984-1985 r., k. 1, 23.

Edward Słupik, inspektorem oświaty i wychowania Lucjan Kozieł, prezesem Zarządu Gminnego ZBOWiD Stanisław Buczek.¹⁴⁹

Instytucjami propagującymi kulturę i rozrywkę w gminie Bejsce w drugiej połowie lat osiemdziesiątych były: 1 Biblioteka Gminna w Bejscach i jej filia w Prokocicach, świetlice wiejskie w Prokocicach, Grodowicach i Kaczkowicach, Kluby „Ruchu” w Piotrkowicach, Królewicach i Czyżowicach, Klub „Rolnika” w Dobiesławicach, remizo-świetlice w Bejscach, Dobiesławicach, Morawiankach, Uściszowicach. W 1988 roku w Bejscach została zorganizowana orkiestra dęta, dla której zakupiono instrumenty muzyczne. W 5 szkołach podstawowych funkcjonujących wówczas w gminie Bejsce naukę pobierało 630 dzieci w 38 oddziałach klasowych. W szkołach pracowało 58 nauczycieli, 27 pracowników obsługi, czyli konserwatorów, woźnych i innych. Z kolei o zdrowie mieszkańców dbał Ośrodek Zdrowia w Bejscach. Swą opieką profilaktyczną obejmował on 12 wsi. Jednakże posiadał bardzo trudne warunki lokalowe i nie odpowiadał ówczesnym wymogom sanitarnym. Brakowało apteki, najbliższa apteka znajdowała się w Kazimierzy Wielkiej. Lekarzem ogólnej medycyny Ośrodka Zdrowia w Bejscach był wówczas doktor Tadeusz Kęsek.¹⁵⁰

W czerwcu 1988 roku przeprowadzono po raz kolejny wybory w gminie Bejsce. Radnymi na okres kadencji 1988-1992 (kadencja ta trwała zaledwie 2 lata) zostali:

- Zdzisław Anielski
- Tadeusz Kęsek
- Władysław Zajac
- Adam Sawicki
- Józef Szuba
- Jerzy Chałuda
- Władysław Magiera
- Stanisław Luty
- Mieczysław Czajka
- Zygmunt Szczudło
- Adolf Konop
- Janusz Marzec
- Stanisław Kałat
- Stanisław Karwas
- Bronisław Zuwała
- Fryderyk Kawka
- Zdzisław Drewno
- Władysław Minior
- Ryszard Styczeń
- Czesław Marzec
- Władysław Kurek
- Leszek Makuch
- Zygmunt Kałat

---

¹⁴⁹ Tamże , sygn. 15, GRN w Bejscach 1973-1990. Protokoły z sesji GRN 1987-1988 r., k. 134-140.

¹⁵⁰ Tamże , k. 200-210.

- Marek Buczek
- Henryk Oleksy
- Edward Kaczmarczyk
- Bolesław Jaworski
- Janusz Sagan
- Bolesław Trzaska
- Marian Haruza.

Przewodniczącym Gminnej Komisji Wyborczej był wówczas Antoni Bryła, a jej sekretarzem Władysław Mucha.¹⁵¹

29 czerwca 1988 wybrano przewodniczącego GRN w Bejskach oraz jego zastępców. W wyborach wzięło udział 2 kandydatów: Fryderyk Kawka i Władysław Magiera. Po przeprowadzeniu tajnego głosowania okazało się, że miażdżące zwycięstwo odniósł Fryderyk Kawka otrzymując 26 głosów poparcia, przy tylko 1 głosie poparcia jaki otrzymał Władysław Magiera. Zastępcami przewodniczącego zostali Władysław Zajac i Edward Kaczmarczyk.¹⁵²

GRN w Bejskach pod koniec swej działalności koncentrowała się głównie na realizacji czynów społecznych. W ich ramach budowano i remontowano drogi lokalne, kontynuowano budowę świetlicy strażackiej w Piotrkowicach i świetlicy w Jankowicach, budowano przystanki PKS w Dobiesławicach, Bejskach i Lubinówce, planowano rozbudować Ośrodek Zdrowia w Bejskach z uwzględnieniem pomieszczenia na aptekę. Ponadto wyremontowano stary budynek domu nauczyciela w Czyżowicach, wyremontowano elewację budynku Szkoły Podstawowej w Czyżowicach, wymieniono pokrycie dachowe na Szkole Podstawowej w Dobiesławicach, wykonano remont instalacji wodno-kanalizacyjnej w Szkole Podstawowej w Piotrkowicach.¹⁵³

W 1990 roku przewodniczącym GRN w Bejskach był nadal Fryderyk Kawka, naczelnikiem gminy Edward Słupik, przewodniczącym Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” Mieczysław Czajka.¹⁵⁴

Gminna Rada Narodowa w Bejskach została rozwiązana w 1990 roku, gdyż w życie wchodziła nowa ustawa dotycząca samorządów miejskich i wiejskich.

GMINA WSPÓŁCZESNA

KADENCJA 1990-1994

W dniu 27 maja 1990 roku przeprowadzono pierwsze wolne wybory samorządowe. W wyniku wyborów w skład Rady Gminy Bejsce (kadencja 1990-1994) weszli:

¹⁵¹ Tamże , sygn. 16, GRN w Bejskach 1973-1990. Protokoły z sesji GRN 1988-1990 r., k. 258.

¹⁵² Tamże , k. 259.

¹⁵³ Tamże , k. 260.

¹⁵⁴ Tamże , k. 261.

Czajka Mieczysław- Czyżowice (do czerwca 1992)¹⁵⁵

Fular Jan- Stajanowice

Gawlik Wiesław- Morawiany,

Górak Stanisław- Grodowice,

Imbir Zbigniew- Prokocice,

Kasperek Stefan- Brończyce,

Kłós Wiesław- Bejsce,

Kołton Tadeusz –Zbeltowice,

Kozioł Wiesława- Morawianki,

Kurek Władysław- Królewice,

Marzec Wiesław- Dobiesławice,

Michalski Jan- Królewice,

Modła Stanisław- Bejsce,

Obora Waldemar- Bejsce,

Odon Henryk- Sędziszowice,

Scipiuder Henryk- Kaczkowice,

Wilk Stefan- Piotrkowice,

Zuwała Józef- Uściszowice.

Pierwsza sesja Rady Gminy miała miejsce 5 czerwca 1990 roku. Wybrano tego dnia przewodniczącego i wiceprzewodniczących. Na stanowisko Przewodniczącego Rady Gminy powołano Mieczysława Czajkę.¹⁵⁶ Wiceprzewodniczącymi zostali Stefan Kasperek i Stanisław Górak.¹⁵⁷

Na kolejnej sesji Rady Gminy – 17 czerwca 1990 roku- wybrano delegata do Sejmiku Samorządowego w Kielcach- Stanisława Modłę.¹⁵⁸ Przystąpiono także do wyboru Wójta Gminy Bejsce. Został nim Józef Zuwała.¹⁵⁹ (kandydował dotychczasowy Naczelnik Edward Słupik ja również Stefan Wilk). Po wyborze na to stanowisko Wójt powiedział na forum Rady Gminy: *Wybory to początek reformy. Przed nami długa i trudna droga do zorganizowania prawidłowej gospodarki mieniem gminy i w konsekwencji zadowolenia naszych mieszkańców i nas samych, bo nimi jesteśmy. Jedynie wsparcie z waszej strony, zrozumienie czasu i potrzeb może doprowadzić do sprawnego w miarę czasu zarządzania naszym mieniem i obsługą nas wszystkich. Proszę zatem wszystkich abyście wsparli mnie i nową Radę wybraną w wolnych niecenzurowanych wyborach. Jak nasze wspólne to gminne. Jak nasze to wiejskie i o to musimy dbać.*¹⁶⁰

Według ówczesnego prawa organem wykonawczym gminy był zarząd gminy z wójtem jako przewodniczącym. W skład Zarządu Gminy Bejsce weszli: Jan Michalski, Stanisław Górak, Stanisław Modła i Wiesław Marzec.¹⁶¹

Gmina musiała rozstrzygnąć wiele kwestii organizacyjnych. Powołano

¹⁵⁵ Zrzekł się mandatu. Uchwała nr 33/92.

¹⁵⁶ Uchwała nr I/1/90.

¹⁵⁷ Uchwała nr I/2a/90.

¹⁵⁸ Uchwała nr I/3/90.

¹⁵⁹ Uchwała nr II/3/90.

¹⁶⁰ *Gmina Bejsce- Biuletyn Informacyjny*, nr 1, Bejsce, październik 1994.

¹⁶¹ Uchwała nr III/8/90.

Komisję Inwentaryzacyjną do oszacowania majątku gminy (przewodniczący Wiesław Kłós).¹⁶² Powołano tymczasową Komisję Statutowo-Regulaminową (Wiesław Marzec-przewodniczący).¹⁶³ Uchwalono tymczasowy Statut Gminy.¹⁶⁴ 15 lipca 1990 roku powołano Gminny Ośrodek Kultury.¹⁶⁵ Na kierownika Urzędu Stanu Cywilnego powołano Marię Fular.¹⁶⁶ We wrześniu uchwalono Statut Organizacyjny Urzędu Gminy.¹⁶⁷

23 września 1990 roku powołano komisje gminne. W skład komisji weszli:

Nazwa komisji	Skład komisji
Komisja Spraw Socjalnych, Oświaty, Zdrowia, Kultury, Ochrony Przeciwpozarowej, Bezpieczeństwa Publicznego i Ochrony Środowiska	Tadeusz Kołton- przewodniczący, Zbigniew Imbir- zastępca, Wiesław Kłós- członek, Wiesława Kozioł- członek, Waldemar Obora- członek
Komisja Budżetu, Finansów, Planowania i Rolnictwa	Stanisław Górak- przewodniczący, Wiesław Gawlik- zastępca, Wiesław Marzec- członek, Jan Michalski- członek, Henryk Odon- członek
Komisja Rewizyjna	Stefan Kasperek- przewodniczący, Jan Fular- zastępca, Władysław Kurek- członek, Stefan Wilk- członek, Ściupider Henryk (do czerwca 1993), Stanisław Modła (do czerwca 1993) Rozalia Słupik- członek (od czerwca 1993) Stanisław Książkiewicz- członek ¹⁶⁸

W grudniu 1990 roku władze gminy zajęły się sprawą sołectw. Podzielono gminę na sołectwa. Uchwalono statuty sołectw i przystąpiono do wyborów sołtysów.¹⁶⁹

Organizacja pracy Gminy trwała jeszcze wiosną 1991 roku, kiedy to powołano Sekretarza Gminy¹⁷⁰- Marię Maj i Skarbnika Gminy – Tadeusza Terpińskiego¹⁷¹.

Początki samorządu gminnego były trudne. W lipcu 1990 roku doszło nawet do uchwały w sprawie wyłączenia światła ulicznego w Gminie.¹⁷²

W Urzędzie Gminy oprócz Wójta, Sekretarza i Skarbnika w początku lat dziewięćdziesiątych pracowali:

¹⁶² Uchwała nr II/5/90.

¹⁶³ Uchwała nr III/9/90.

¹⁶⁴ Uchwała nr III/10/90.

¹⁶⁵ Uchwała nr IV/13/90.

¹⁶⁶ Uchwała nr III/12/90.

¹⁶⁷ Uchwała nr V/21/90.

¹⁶⁸ Uchwała nr V/23/90.

¹⁶⁹ Uchwały nr VII/33-35/90.

¹⁷⁰ Uchwała nr II/14/91.

¹⁷¹ Uchwała nr II/13/91.

¹⁷² Uchwała nr IV/18/90.

1. Józef Zuwała – Wójt Gminy
2. Maria Maj – Sekretarz Gminy
3. Tadeusz Terpiński – Skarbnik Gminy
4. Zbigniew Anielski – Kierownik Referatu BIDR
5. Maria Fular – Kierownik USC
6. Zbigniew Lis – Inspektor
7. Maria Kłos – Inspektor
8. Regina Kawka – Inspektor
9. Wiesława Chabinka – Inspektor
10. Bogumiła Szymańska – Inspektor
11. Danuta Piłat – Inspektor
12. Maria Ziętara – Inspektor
13. Seweryn Szarliński – Geodeta
14. Józef Marzec – Inspektor
15. Krzysztof Zając – Inspektor
16. Edward Jaros – Majster Drogowy
17. Maria Ziolo – Inspektor
18. Jadwiga Walczak – Inspektor
19. Iwona Przybylska – Inspektor
20. Wiesław Kłos – Kierownik GOPS
21. Barbara Skowron – Pracownik Socjalny

Stan szkolnictwa w 1990 roku przedstawiał się następująco:

Szkoły Podstawowe	Liczba dzieci	Liczba dzieci w klasie „0”
Bejsce	107	12
Czyżowice	154	20
Dobiesławice	145	27
Morawianki	96	18
Piotrkowice	69	10

W szkołach uczyło 56 nauczycieli. W gminie funkcjonowały też trzy przedszkola.

W trakcie kadencji 1990-1994 miały miejsce zmiany we władzach gminy:

- W dniu 29 listopada 1992 roku stwierdzono wygaśnięcie mandatu radnego Mieczysława Czajki.¹⁷³ Tego samego dnia odwołano Przewodniczącego Rady Gminy z funkcji (z związku z powyższym).¹⁷⁴
- 29 grudnia 1992 roku uchwalono wygaśnięcie mandatu kolejnego radnego.¹⁷⁵
- Nowego Przewodniczącego Rady Gminy powołano dopiero 18 kwietnia 1993 roku. Został nim Stefan Kasperek.¹⁷⁶

¹⁷³ Uchwała nr 33/92 z 29 listopada 1992 roku.

¹⁷⁴ Uchwała nr 34/92.

¹⁷⁵ Uchwała nr 40/92.

¹⁷⁶ Uchwała nr 5/93.

- 20 czerwca 1993 roku zmieniono skład Komisji Rewizyjnej dodając do składu komisji Panią Rozalię Słupik.¹⁷⁷
- Ważnym wydarzeniem było nadanie herbu gminy w dniu 14 maja 1994 roku.¹⁷⁸

Osiągnięcia gminy w latach 1990-1994:

W zakresie rolnictwa: Władze Gminy przeprowadziły wspólnie ze Spółką Wodną w Bejskach naprawę rowów melioracyjnych na długości 20 km, wykonano pięć mostów żelbetowych, wykupiono działkę źródłiskową i zbudowano zbiornik na wodę pitną (50 m³) wraz z hydrantem w Uściszowicach. Wybudowano ujęcie wody w Czyżowicach. Zbudowano ujęcie wody w Bejskach. W Stojanowicach skomunalizowano działkę źródłiskową i wykonano otwarty zbiornik na wodę. Gmina stała się właścicielem wielu działek na swoim terenie: Stojanowice (park), Bejsce (majątek GS-u, Urząd Gminy, Ośrodek Zdrowia, stary budynek UG i przychodni weterynaryjnej), w Dobiesławicach (agronomówka, stary budynek UG), Grodowice (świetlica, spichlerz) oraz dawniej prywatnych działek w Kaczkowicach i Piotrkowicach.

W zakresie gospodarki komunalnej: Zmodernizowano (wspólnie z ZE Skarżysko) sieć elektryczną w Kaczkowicach, wykonano dokumentację techniczną przebudowy linii średniego napięcia Piotrkowice- Uściszowice, przebudowano także sieci w Prokocicach i Grodowicach. Wykonano instalacje elektryczne w świetlicach wiejskich. Wykonano dokumentację techniczną na budowę gazowej sieci wysokiego ciśnienia w Dobiesławicach. Wykonano 17 kontenerów na śmieci. Uruchomiono plac targowy (październik 1992). Organizowano także roboty interwencyjne i prace publiczne dla bezrobotnych.

W zakresie szkolnictwa podstawowego: Gmina prowadziła dwa przedszkola samorządowe oraz pięć zerówek. Gmina pomagała też szkołom podstawowym w zakupie pieców c.o., budowy kanalizacji, wyposażeniu jednostek, przebudowy sanitariatów, wymiany okien itp.

W zakresie kultury i sztuki: uruchomiono świetlice wiejskie w Sędziszowicach i Uściszowicach. Zakupiono działkę pod budowę świetlicy w Brończycach. Opracowano dokumentację na budowę świetlic w Uściszowicach, Piotrkowicach, Morawiankach, Brończycach i Sędziszowicach. Rozbudowano świetlicę w Sędziszowicach. Ukończono budowę tego typu obiektów w Morawiankach i Jankowicach. W końcu kadencji finalizowano budowę remizo-świetlic w Piotrkowicach i Królewicach. W trakcie kadencji organizowano uroczystości dożynkowe oraz imprezy dla młodzieży.

W zakresie ochrony zdrowia: Gmina uzyskała pozwolenie na rozbudowę Ośrodka Zdrowia w Bejskach. W 1994 roku inwestycja (3,5 mld starych złotych) była na ukończeniu. W październiku 1992 roku Gmina przejęła od Wojewody zadania prowadzenia podstawowego leczenia. Warunki uległy poprawie, zatrudniono dodatkowy personel. Dodatkowo utworzono nowy punkt Ośrodka Zdrowia w Prokocicach.

W zakresie administracji: Zredukowano 11 etatów w Urzędzie Gminy. Wykonano remont dachu w budynku UG i wykonano obróbkę blacharską.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej: Wykonano zbiornik w Zbeltowicach,

¹⁷⁷ Uchwała nr 11/93.

¹⁷⁸ Uchwała nr 11/94.

pogłębiono zbiornik na wodę w Piotrkowicach. Wykonano nowe zbiorniki w Czyżowicach i Sędziszowicach. Zmieniono pokrycie dachowe na remizie w Dobiesławicach. Wykonano remont samochodów pożarniczych.

W zakresie budownictwa drogowego: wykonano 21 km dróg o nawierzchni utwardzonej żuzłem (Królewice- Mistrzowice, Uściszowice- Tarapata, Królewice- Rzemianowice, Morawiany- Piotrkowice, Morawiany-Jeziory, Jankowice w stronę Prokocice, W każdy sołectwie remontowano drogi żuzłem sortowanym. Wykonano liczne rowy przydrożne. W trakcie kadencji zakupiono także dwa przystanki autobusowe do Brończyc i Prokocic. Finalizowano zakup drugiego przystanku w Brończycach. Wykonano także 20 km nawierzchni asfaltowych na drogach wojewódzkich i gminnych. Wśród nich były fragmenty: Bejsce- Czyżowice, Królewice pod las, Królewice pod świetlicę, Piotrkowice- Morawianki, Piotrkowice- Uściszowice, Morawianki- Tarapata, Kijany- Krzyżówka, Prokocice- Sędziszowice, Prokocice- Kaczkowice, Kaczkowice w stronę Jankowic, Podgaje- Jankowice, Dobiesławice- Parcelacja, Stojanowice SZOR, Stojanowice- Peperówka, Bejsce- Łabądź, Bejsce pod weterynarię i Urząd Gminy, Bejsce- Morawiany, Bejsce- Zbeltowice, Grodowice- Chałupki, Grodowice- Świetlica

KADENCJA 1994-1998

Kolejne wybory do rad gminnych przeprowadzono 19 czerwca 1994 roku. W skład Rady Gminy kadencji 1994-1998 weszli:

Górak Stanisław- Grodowice
Imbir Zbigniew- Prokocice,
Kozioł Wiesława- Morawianki,
Książkiewicz Stanisław- Czyżowice,
Kurek Władysław- Królewice,
Makuch Leszek- Kijany,
Marzec Wiesław- Dobiesławice,
Michalski Jan- Królewice,
Modła Stanisław- Bejsce,
Mogiła Mirosław- Stojanowice,
Obora Waldemar- Bejsce,
Odon Henryk- Sędziszowice,
Sekunda Bogusław- Kaczkowice,
Szywała Zygmunt- Piotrkowice,
Uchta Dorota- Bejsce,
Wilk Marek- Zbeltowice,
Zajac Jarosław- Morawiany,
Zuwała Józef- Uściszowice.

Podczas sesji Rady Gminy z 5 lipca na Przewodniczącego wybrano Stanisława Góraka¹⁷⁹, Wiceprzewodniczącymi zostali Stanisław Modła i Stanisław Książkiewicz.¹⁸⁰

Komisja Spraw Socjalnych, Zdrowia, Przeciwpozarowej i Ochrony Środowiska, Kultury, Oświaty, Ochrony	Henryk Odon- Przewodniczący, Jan Michalski- zastępca, Bogusław Sekunda, Stanisław Książkiewicz, Dorota Uchto,
Komisja Budżetu, Finansów, Planowania i Rolnictwa	Wiesław Marzec- Przewodniczący, Zbigniew Imbir- zastępca, Miroslaw Mogiła, Marek Wilk, Waldemar Obora
Komisja Rewizyjna	Dorota Uchto- Przewodnicząca, Stanisław Książkiewicz, Leszek Makuch, Władysław Kurek, Wiesława Koziol ¹⁸¹

Wójtem Gminy¹⁸², i jednocześnie delegatem do Sejmiku Samorządowego, został Józef Zuwała.¹⁸³ Na członków Zarządu Gminy powołano radnych następujących radnych: Jan Michalski, Zbigniew Imbir, Stanisław Modła, Marzec Wiesław i Henryk Odon.¹⁸⁴

W 1996 roku miała miejsce zmiana na stanowiskach Wiceprzewodniczących Rady Gminy. Odwołano dotychczasowych (na ich pisemną prośbę) i powołano nowych Wiceprzewodniczących.¹⁸⁵ Zostali nimi Jarosław Zajac i Zygmunt Szywała.¹⁸⁶ Wiosną 1996 roku uchwalono nowy Statut Gminy Bejsce.¹⁸⁷

W wydanym w październiku 1998 roku biuletynie Urzędu Gminy podsumowano działalność samorządu gminnego w latach 1994-1998.

W zakresie rolnictwa: Gmina zakupiła dwie działki w Kaczkowicach. Wykonano podkłady geodezyjne oraz dokumentację techniczną ujęcia wody w Stojanowicach oraz w Kaczkowicach. Wykonano dokumentację techniczną na budowę sieci wodociągowej w sześciu sołectwach (Stojanowice, Dobiesławice, Bejsce, Kaczkowice, Prokocice, Sędziszowice). Wybudowano ujęcie wody i stacje uzdatniania w Stojanowiceach oraz 20 km sieci w Stojanowicach, Dobiesławicach i Bejskach. Wykonano 150 przyłączy wodnych. Wybudowano ujęcie wody w Kaczkowicach, obudowano dwie studnie głębinowe, stację trafo

¹⁷⁹ Uchwała nr 15/94.

¹⁸⁰ Uchwała nr 17/94.

¹⁸¹ Uchwała nr 27/94.

¹⁸² Uchwała nr 18/94.

¹⁸³ Uchwała nr 21/94.

¹⁸⁴ Uchwała nr

¹⁸⁵ Uchwały nr 13-14/96.

¹⁸⁶ Tamże.

¹⁸⁷ Uchwała nr 5/96.

oraz 18 km sieci wodociągowej w Kaczkowicach i Prokocicach. Powstały dwa komitety wodociągowe w Morawianach- Morawiankach i Brończyce- Kijany. W ramach usuwania skutków powodzi wykopano rowy melioracyjne na długości 5 km w Morawiankach, Czyżowicach, Morawianach, Bejskach i Piotrkowicach. Gmina przystąpiła do Związku Międzygminnego „Nida 2000”, który daje możliwość zwodociągowania pozostałej części gminy.

W zakresie budownictwa drogowego gmina wykonała twarde nawierzchnie i remonty na drogach. W roku 1994: na drogach wojewódzkich: Czyżowice – Saharyna (1 460 mb), Brończyce- Kijany (900 mb), Królewice – Rzemianowice (200 mb), Bejsce – Łąbądz (300 mb), Zbeltowice – Byców (200 mb), Grodowice- Argentyna (200 mb), Piotrkowice- Pagórek (200 mb), Uściszowice- Legatka (200 mb), Morawianki – Piotrkowice (200 mb), Kijany w stronę bazy (250 mb), Sędziszowice w stronę remizy (200 mb), Stojanowice w stronę Kaczkowic (4 710 mb). W roku 1995 na drogach wojewódzkich prowadzono prace na drogach: Królewice- Rzemianowice (200 mb), Bejsce- Zbeltowice (900 mb), Brończyce przez wieś (2 350 mb), na drogach gminnych: Bejsce – Pagórek (130 mb), Bejsce – Łąbądz, Grodowice- Chałupki (150 mb), Brończyce- Sędziszowice (130 mb), Prokocice – Góra (250 mb), Morawianki- Doły (280 mb), Uściszowice- Parcelacja (200 mb), Piotrkowice koło szkoły (3 890 mb). W roku 1996 roku Gmina przeprowadziła na drogach wojewódzkich następujące prace: Sędziszowice (300 mb), na drogach gminnych: Uściszowice- Parcelacja (700 mb), Uściszowice- Legatka (350 mb), Grodowice (250 mb), Morawiany- Jezioro (2 500 mb). W roku 1997 roku na drogach wojewódzkich przeprowadzono prace na następującym odcinku: Bejsce w stronę Grodowic (900 mb), na drogach gminnych Stojanowice- Kaczkowice (3 100 mb). W roku 1998 roku budowano drogę wojewódzką Stojanowice- Kaczkowice (2 200 mb) oraz drogi gminne: Morawianki- Tarapata (300 mb), Zbeltowice- Byców (200 mb), Grodowice- Chałupki (200 mb), Sędziszowice (150 mb) i Bejsce – Brodek (1 000 mb). Wiele prac przy drogach dotyczyło usuwania skutków powodzi. Wykopano rowy odwadniające przy drogach na długości 18 km.

W zakresie komunalizacji mienia gminnego: Zakupiono działki na których działała baza SKR, kupiono działkę w Królewicach (szkoła), Ośrodek Zdrowia (stara część), zakupiono także działkę w Królewicach koło stawu i w Bejskach pod wysypisko śmieci. W trakcie kadencji sprzedano też działki po GS na rzecz Syndyka, cztery działki dla prywatnych osób oraz działkę dla parafii w Rachwałowicach i plac BS na rzecz Syndyka. Po zmianach własnościowych mienie komunalne obejmowało prawie 17 ha złożone z 24 działek.

W zakresie gospodarki komunalnej: Gmina opracowała dokumentację na modernizację wysypiska śmieci. Utworzono Zakład Gospodarki Komunalnej w Stojanowicach, która obsługiwała 150 odbiorców wody oraz całą stację wodociągową. Opracowano dla gminy podkłady geodezyjne. Gmina przystąpiła do Związku Międzygminnego Gazociąg w Proszowicach.

W zakresie kultury i sztuki: Gmina wykonała remont świetlicy w Grodowicach. Wspólnie z mieszkańcami Kaczkowic wykonano remont świetlicy w Morawiankach. Wybudowano bez dachu część świetlicy w Morawianach. Zakupiono eternit na dach świetlicy w Kijanach. Odnowiono świetlicę w Uściszowicach. Gmina prowadziła w 1998 roku cztery świetlice i punkt biblioteczny. Wykonano dokumentację i rozpoczęto budowę (fundamenty) świetlicy w Brończycach , kontynuowano budowę remizo-świetlicy w Królewicach jak

również rozpoczęto budowę remizy w Czyżowicach.

W zakresie ochrony zdrowia: Ukończono budowę nowej części Ośrodka Zdrowia. Wydzierżawiono lokal pod aptekę oraz dwa mieszkania. Zatrudniono drugiego lekarza. Zakupiono także urządzenia do gabinetu stomatologicznego. Zakupiono urządzenia do pracowni analitycznej oraz zatrudniono analityka. Wyremontowano także starą część Ośrodka Zdrowia i wydłużono godziny pracy Ośrodka Zdrowia.

W zakresie administracji: Zatrudniono dodatkową osobę do obsługi oświaty gminnej. Zakupiono samochód marki Polonez na cele służbowe oraz zatrudniono kierowcę. Wykonano przygotowania do skomputeryzowania Urzędu Gminy.

W zakresie oświaty: W ramach reformy oświaty Gmina przejęła 5 szkół podstawowych. W trakcie kadencji wykonano dokumentację na przebudowę dachu SP w Dobiesławicach, elewację budynku, sanitariatów oraz pozyskano dodatkową salę. W SP Dobiesławice jest nowoczesna sala komputerowa, odnowiono pomieszczenia lekcyjne. Doprowadzono wodę do SP Dobiesławice i SP Bejsce. Pozyskano środki na remont SP w Morawiankach. Dokonano kapitalnego remontu szkoły w Dobiesławicach nadano jej imię Edwarda Haruzy i szkoły w Piotrkowicach.

W zakresie bezpieczeństwa publicznego: Co roku gmina przeznaczala środki finansowe na wsparcie Policji. Doprowadzono wodociąg do posterunku Policji i w połowie sfinansowano zakup samochodu Polonez dla Policji.

KADENCJA 1998-2002

Wybory samorządowe przeprowadzono 11 października 1998 roku. W skład Rady Gminy Bejsce weszli:

Adamus Włodzimierz (od 2000 roku)

Bałagan Stefan,

Cygal Leszek,

Gawron Marianna,

Imbir Zbigniew,

Kawka Ryszard,

Kozioł Wiesława,

Makuch Leszek,

Mecner Jan,

Modła Stanisław,

Obrepalski Piotr – zrzekł się mandatu 26 września 1999.

Odon Henryk,

Sekunda Bogusław,

Skotarczyk Urszula,

Szuba Włodzimierz,

Szywała Zygmunt,

Wilk Marek,

Zajac Jarosław,

Zuwała Józef (18 radnych).

Pierwsza sesja Rady Gminy miała miejsce 2 listopada 1998 roku. Na tejże sesji przystąpiono do wyboru Przewodniczącego Rady Gminy, został nim Stanisław Modła.¹⁸⁸ Wiceprzewodniczącymi zostali wybrani: Marianna Gawron i Urszula Skotarczyk¹⁸⁹. Na pierwszej sesji wybrano także Wójta Gminy – Krzysztofa Zajacę¹⁹⁰ oraz członków Zarządu Gminy w osobach: Jarosław Zajac, Leszek Makuch, Marek Wilk, Piotr Obrepalski, Bogusław Sekunda, Włodzimierz Szuba¹⁹¹ oraz Włodzimierz Adamus (od 28 kwietnia 2000)¹⁹².

4 grudnia 1998 roku został odwołany Sekretarz Gminy Maria Maj.¹⁹³ Nowego Sekretarza Gminy - Edwarda Krupę powołano 30 grudnia 1998 roku.¹⁹⁴

Na pierwszych sesjach Rady Gminy ustalono także skład Komisji stałych gminy:

Komisja Rewizyjna	Ryszard Kawka, ¹⁹⁵ Cygal Leszek, Mecner Jan, Kozioł Wiesława, Szywała Zygmunt.
Komisja Budżetu, Finansów, Planowania i Rolnictwa	Imbir Zbigniew, Szuba Włodzimierz, Bałaga Stefan, Wilk Marek, Odon Henryk.
Komisja Spraw Socjalnych, Oświaty, Zdrowia, Kultury, Ochrony Przeciwpożarowej, Bezpieczeństwa Publicznego i Ochrony Środowiska	Szuba Włodzimierz, Cygal Leszek, Obrepalski Piotr, Zuwała Józef, Kozioł Wiesława. ¹⁹⁶

Do najważniejszych osiągnięć tejże kadencji należy zaliczyć;

- wybudowanie sieci wodociągowej Morawiany-Morawianki, Brończyce-Kijany, Zbeltowice, Czyżowice.
- na części istniejącego fundamentu zbudowano świetlicę w Brończycach
- wyremontowano i wymieniono pokrycie dachowe na Samorządowej Szkole Podstawowej w Bejskach

¹⁸⁸ Uchwała nr 18/98.

¹⁸⁹ Uchwała nr 20/98.

¹⁹⁰ Uchwała nr 21/98.

¹⁹¹ Uchwała nr 23/98.

¹⁹² Uchwała nr 10/2000.

¹⁹³ Uchwała nr 29/98.

¹⁹⁴ Uchwała nr 41/98.

¹⁹⁵ Pierwotnie w składzie komisji był też radny Zuwała Józef,

¹⁹⁶ Uchwała nr 43/98.

- zmieniono pokrycie dachowe na Publicznym Gimnazjum w Czyżowicach.

W 1999 roku przeprowadzono reformę szkolnictwa. W związku z tym w marcu 1999 roku Rada Gminy podjęła szereg uchwał dotyczących przekształceń szkół podstawowych na terenie gminy. 15 marca 1999 roku na placówki 6 klasowe przekształcono następujące jednostki: Szkołę Podstawową w Piotrkowicach, w Morawianach, Czyżowicach, Dobiesławicach, Bejskach.¹⁹⁷ Utworzono także Gimnazjum w Bejskach.¹⁹⁸ Dalsze przekształcenia szkolnictwa w gminie miały miejsce w 2001 roku. Zlikwidowano wtedy Szkoły Podstawowe w Piotrkowicach i Czyżowicach.¹⁹⁹ W tej ostatniej miejscowości utworzono filię Szkoły Podstawowej w Bejskach.²⁰⁰ W tym samym czasie przeniesiono Gimnazjum Gminne z Bejsc do Czyżowic (od września 2001).²⁰¹

KADENCJA 2002-2006

Po kolejnych wyborach samorządowych z dnia 27 października 2002 roku w skład Rady Gminy weszli (15 radnych):

Stanisław Modła,
Uchto Dorota,
Marzec Andrzej,
Józefczyk Ryszard,
Idziak Marta,
Badoń Mieczysław,
Leżoń Wiesław,
Kawka Ryszard,
Zajac Jarosław,
Trędowska Ewa,
Parada Jarosław,
Pitek Ryszard,
Noga Waclaw,
Kurek Robert.

W październiku 2002 roku po raz pierwszy przeprowadzono wybory powszechne na Wójta Gminy Bejsce. W wyborach wybrany został Krzysztof Zajac zgłoszony przez "Komitet Wyborczy Wyborców 'Gospodarna Gmina'". Od 2002 roku zmieniono ustawę o samorządzie gminny likwidując zarządy gminne.

Pierwsza sesja Rady Gminy została przeprowadzona w dniu 19 listopada 2002 roku. Tego dnia wyłoniono Przewodniczącego Rady Gminy - Jarosława Zajac²⁰² oraz wybrano

---

¹⁹⁷ Uchwały nr 1-5/98.

¹⁹⁸ Uchwała nr 6/98.

¹⁹⁹ Uchwała nr 39-40/2001.

²⁰⁰ Uchwała nr 41/2002.

²⁰¹ Uchwała nr 43/2001.

²⁰² Uchwała nr 1/02.

Wiceprzewodniczących: Stanisława Modłę i Dorotę Uchto.²⁰³ Ustalono także skład komisji gminnych.²⁰⁴

Komisja Rewizyjna	Marek Jachna- przewodniczący, Ewa Trędowska- zastępca przewodniczącego, Ryszard Pitek, Jarosław Parada, Ryszard Józefczyk
Komisja Budżetu i Finansów, Planowania i Rolnictwa	Marta Idziak- przewodniczący, Wiesław Leżoń- zastępca, Mieczysław Badoń, Wacław Noga, Dorota Uchto
Komisja Spraw Socjalnych, Oświaty, Zdrowia, Kultury, Ochrony Przeciwpożarowej, Bezpieczeństwa Publicznego i Ochrony Środowiska	Stanisław Modła- przewodniczący Andrzej Marzec, Robert Kurek ²⁰⁵

Do ważniejszych wydarzeń w trakcie kadencji należały:

- W październiku 2003 roku nadano Szkole Podstawowej w Bejskach imię generała Franciszka Kamińskiego.
- W marcu 2005 roku ustanowiono ponownie Herb Gminy Bejsce oraz flagę gminy.²⁰⁶
- 13 grudnia 2005 roku stwierdzono wygaśnięcie mandatu Andrzeja Marca wskutek śmierci.²⁰⁷

KADENCJA 2006-2010

W wyborach samorządowych na Wójta Gminy Bejsce wybrany został spośród ośmiu kandydatów Józef Zuwała. Po wyborach do rad gminnych z 12 listopada 2006 roku w skład Rady Gminy weszli:

Wicher Krystyna,
Parada Jarosław,
Jachna Marek,
Józefczyk Ryszard,
Grudzień Beata,

²⁰³ Uchwała nr 2/02.

²⁰⁴ Uchwała nr 4/02.

²⁰⁵ Uchwała nr I/4/02.

²⁰⁶ Uchwała nr 95/05 i 96/05.

²⁰⁷ Uchwała nr XXII/112/05.

Stalmach Andrzej,
 Modła Stanisław,
 Kałat Krzysztof,
 Leżoń Wiesław,
 Marzec Stanisław,
 Jaworska Beata,
 Młodawska Barbara,
 Żydowska Małgorzata,
 Strzelecki Stanisław,
 Kurek Robert.

Podczas pierwszej sesji Rady Gminy 27 listopada 2006 roku przeprowadzono wybór Przewodniczącego. Została nim Krystyna Wicher²⁰⁸. Na tej samej sesji wybrano Wiceprzewodniczących Marka Jachna i Jarosława Paradę²⁰⁹ oraz dokonano ustalenia składu komisji gminnych:²¹⁰

Komisja Rewizyjna	Ryszard Józefczyk- przewodniczący Beata Grudzień- zastępca Andrzej Stalmach, Stanisław Modła, Krzysztof Kałat
Komisja Budżetu, Finansów, Planowania i Rolnictwa	Wiesław Leżoń- przewodniczący, Stanisław Marzec- zastępca, Beata Jaworska, Barbara Młodawska, Małgorzata Paś
Komisja Spraw Socjalnych, Oświaty, Zdrowia, Kultury, Ochrony Przeciwpożarowej, Bezpieczeństwa Publicznego i Ochrony Środowiska	Stanisław Strzelecki- przewodniczący, Małgorzata Żydowska , Marek Jachna, Robert Kurek, Jarosław Parada.

Do ważniejszych wydarzeń w Gminie należały:

- 30 marca 2007 roku uchwalono Strategię Rozwoju Gminy Bejsce ²¹¹ oraz Plan Rozwoju Lokalnego dla Gminy Bejsce.²¹²
- Uchwalenie Samorządowej Inwestycji Kultury pod nazwą Gminna Biblioteka Publiczna w Bejskach (15 sierpnia 2007)²¹³
- Powołanie nowego Sekretarza Gminy (19 luty 2008)- Józefa Boduszka²¹⁴

²⁰⁸ Uchwała nr I/1/2006.

²⁰⁹ Uchwała nr I/2/2006.

²¹⁰ Uchwała nr I/3/2006.

²¹¹ Uchwała nr VI/32/07.

²¹² Uchwała nr VI/33/07.

²¹³ Uchwała nr IX/58/2007.

²¹⁴ Uchwała nr XIX/89/2008.

- Likwidacja Gminnego Ośrodka Zdrowia w Bejskach (28 kwietnia 2008)²¹⁵
- Likwidacja Szkoły Filialnej w Czyżowicach (19 czerwca 2008)²¹⁶
- Likwidacja Szkół Podstawowych w Morawianach i Piotrkowicach (26 czerwca 2008)²¹⁷
- Powołanie Punktu Przedszkolnego w Bejskach (29 kwietnia 2009)²¹⁸
- Zatwierdzenie Planów Odnowy Miejscowości: Kijany i Stojanowice (29 kwietnia 2009)²¹⁹
- 30.III.2007 Przyjęcie Wieloletniego Programu Inwestycyjnego Gminy Bejsce na lata 2009-2014.²²⁰
- 23 kwietnia 2010 roku przyjęto Statut Gminy Bejsce, który obowiązuje obecnie.²²¹

GMINA DZIŚ

Urząd Gminy Bejsce składa się z następujących referatów:

Referat Spraw Obywatelskich, Ogólnych i Obronnych	Maria Fular
Referat Finansowy	Tadeusz Terpiński
Referat Budownictwa, Inwestycji, Drogownictwa i Rolnictwa	Zbigniew Anielski
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS)	Maria Ziolo

GOPS prowadzi Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii, Program Integracji Społecznej oraz Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Gmina prowadzi także Zakład Gospodarki Komunalnej z siedzibą w Stojanowicach (kierownik Maria Obora).

Szkolnictwo Gminne w gminie funkcjonują: Publiczne Gimnazjum z siedzibą w Czyżowicach (dyrektor Piotr Obrempalski) oraz dwie szkoły podstawowe: Samorządowa Szkoła Podstawowa w Bejskach (dyrektor Jolanta Anielska) i Samorządowa Szkoła Podstawowa w Dobiesławicach (dyrektor Waldemar Woźniak). W Bejskach funkcjonuje także Przedszkole Samorządowe. Gimnazjum w Czyżowicach dysponuje nowym wielofunkcyjnym boiskiem.

Ochrona Przeciwpożarowa: Na terenie gminy funkcjonują następujące jednostki ochotniczych straży pożarnych: OSP Bejsce, OSP Czyżowice, OSP Dobiesławice, OSP Królewice, OSP Morawianki, OSP Piotrkowice, OSP Sędziszowice.

Kultura w Gminie działa Gminna Biblioteka Publiczna z siedzibą w Bejskach.

²¹⁵ Uchwała nr XVI/99/2008.

²¹⁶ Uchwała nr XVIII/110/08.

²¹⁷ Uchwała nr XVIII/111/2008.

²¹⁸ Uchwała nr XXIV/155/09.

²¹⁹ Uchwały nr XXIV/156/09-XXIV/157/09.

²²⁰ Uchwała nr XXIV/158/09.

²²¹ Uchwała nr XXXIV/207/2010.

PODSUMOWANIE DOROBKU GMINY BEJSCE W LATACH 2006 -2010

ROLNICTWO

Zaktualizowano dokumentację budowy wodociągów w miejscowościach Gminy Bejsce. Sporządzono brakujące projekty dotyczące budowy linii wodociągowej w Piotrkowicach, Uściszowicach, Królewicach, Grodowicach i „bejskiej górze”. W ten sposób wodociągiem objęta została cała gmina. Wartość inwestycji przekroczyła 2 miliony złotych z czego 1 mln złotych stanowią środki z Regionalnego Programu Operacyjnego. Wykonano 26,7 km wodociągu, 194 sztuki przyłącza o długości 8,2 km. W zakresie gospodarki ściekowej dla 185 gospodarstw opracowano dokumentację na wykonanie przydomowych oczyszczalni ścieków. Na to zadanie Gmina otrzyma dofinansowanie z Programu Obszarów Wiejskich - kwotę 1 mln złotych. Wybudowano już 100 oczyszczalni. Pojawili się już kolejni zainteresowani przydomowymi oczyszczalniami; dla nich także rozpoczęto projektowanie. W opracowaniu są również dokumentację dla obiektów użyteczności publicznych zarządzanych przez Gminę. W zakresie gospodarki komunalnej gmina wykonała oświetlenie uliczne na odcinkach: Królewice - Kolonia i Kaczkowice - Prokocice. W świetlicy w Grodowicach wymieniono instalację elektryczną, okna i drzwi. W świetlicy w Morawiankach wymieniono drzwi wejściowe natomiast w remizie w Czyżowicach wykonano przyłącze elektryczne. Oczekujemy na podpisanie umowy z Marszałkiem Województwa Świętokrzyskiego na wymianę instalacji elektrycznej w świetlicy w Morawianach. Opracowana została koncepcja na budowę ciepłowni, w której zostanie zastosowany opał w postaci biomasy. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego na tą inwestycje została podpisana pre-umowa z Marszałkiem Województwa na dofinansowanie w/w zadania w wysokości 3mln163 tys. zł. Dostarczymy w ten sposób ekologiczne ciepło do 17 budynków komunalnych w centrum Bejsc. Skomunalizowano grunty pod szkołą podstawową w Bejskach i domami nauczyciela. Zakupiono 18 działek w Dobiesławicach gdzie wybudowano drogę asfaltową w kierunku „parcelacji”. W tej samej miejscowości odzyskano grunty pod remizą. Od Starosty Powiatowego przejęto działki ze stawem w Bejskach. Ponadto, gmina stała się prawowitym właścicielem gruntu pod boiskiem w Czyżowicach, a także pod świetlicami w Morawianach, Uściszowicach, Zbeltowicach i Grodowicach. Gmina zakupiła pług do odśnieżania dróg gminnych oraz lekki samochód śmieciarkę do Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Stojanowicach. Przy wsparciu kwotą 200 tysięcy złotych z Urzędu

Marszałkowskiego zakupiono także duży samochód Iveco, który kosztował 366 tysięcy złotych.

SZKOLNICTWO

W wyniku przeprowadzonej reformy szkolnictwa likwidacji uległy szkoły podstawowe w Piotrkowicach, Czyżowicach i Morawiankach. Pozwoliło to podnieść poziom edukacji, dzieci uczą się w lepszych warunkach, a gmina oszczędza rocznie średnio 700 tysięcy złotych. Istotny jest fakt, iż budynki po zlikwidowanych szkołach nie niszczeją. W Piotrkowicach powstało niepubliczne przedszkole i szkoła zawodowa. W Morawiankach swoją działalność uruchomił kielecki Caritas opiekujący się osobami starszymi, chorymi, bezdomnymi. Zaoszczędzone środki pozwoliły otworzyć przedszkole w Bejskach i Dobiesławicach oraz wyremontować obiekty szkolne w Bejskach, Dobiesławicach i Czyżowicach. Dzięki wspomnianym oszczędnościom i ministerialnym wsparciu kwotą 200 tysięcy złotych w Czyżowicach powstało wielofunkcyjne boisko, które w całości kosztowało 530 tysięcy. Gmina opracowała dokumentację techniczną na budowę hali sportowej przy szkole podstawowej w Bejskach. W tym temacie do Marszałka złożono wniosek o dofinansowanie zadania ze środków unijnych.

KULTURA

Gminie udało się pozyskać kwotę 500 tysięcy złotych z przeznaczeniem na remont Ośrodka Rozwoju i Rekreacji w Stojanowicach oraz świetlicy w Kijanach. Całe zadanie kosztowało 804 tysiące złotych. W ramach grupy Lider realizowany będzie remont kolejnych świetlic wiejskich. Obecnie gmina otrzymała pomoc w wysokości 50 tysięcy złotych przeznaczoną na wymianę dachu w Piotrkowicach i stolarki okiennej w świetlicy-remizie w Bejskach. Dodatkowo złożono wniosek na dofinansowanie wymiany okien w świetlicy w Sędziszowicach, remont świetlicy w Uściszowicach oraz wymianę dachu w Grodowicach. Dofinansowano wymianę podłóg i instalację c.o. w świetlicy w Uściszowicach. Opracowano dokumentację na modernizację Gminnego Ośrodka Kultury w Bejskach na bazie budynku po byłym urzędzie gminy. Projekt dotyczy także budowy muszli koncertowej przy remizie w Bejskach. Złożono już stosowne wnioski o dofinansowanie w/w zadań. Na początku 2007 roku z inicjatywy m.in. Wójta Gminy Bejsce zainicjowane zostało utworzenie *Stowarzyszenia Na Rzecz Rozwoju Gminy Bejsce i Okolic*. W lipcu Sąd Wojewódzki w Kielcach zarejestrował Stowarzyszenie stworzone przez mieszkańców, miłośników i przyjaciół gminy w ścisłej współpracy z władzami samorządowymi. Stanowisko prezesa piastował przez półtora roku wójt Józef Zuwała, obecnie prezesem jest Radosław Pietrzyk - młody, wykształcony rolnik. Stowarzyszenie zajmuje się pozyskiwaniem unijnych środków finansowych, kreowaniem życia kulturalno - społecznego gminy, inicjowaniem imprez, uroczystości i spotkań integracyjnych. W ramach pozyskanych środków z Programu Integracji Społecznej stowarzyszenie organizowało corocznie wycieczki dzieci i młodzieży do Murzasichle oraz nad morze, turnieje sportowe, dożynki, utworzono i otwarto boisko sportowe w Kijanach, zorganizowano obchody 55-lecia straży OSP Czyżowice, wyjazd do Palenicy na międzynarodowy turniej piłki nożnej dla klubu LKS Nidzica oraz wiele innych. Członkowie

Stowarzyszenia pielęgnują ważne daty, pamiętają o zasłużonych przodkach i wydarzeniach istotnych dla gminy. Rokrocznie obchodzony jest Dzień Kobiet, w czerwcu świętują najmłodszy, w sierpniu za zebrane plony dziękują rolnicy. W maju 2007 roku Gmina Bejsce po raz pierwszy uczestniczyła w *Małopolskich Dniach Dziedzictwa Kulturowego* promując prawdziwą perełkę architektury sakralnej - Kaplicę Firlejów i gotyckie polichromie znajdujące się w bejskim kościele p.w. św. Mikołaja. Od tego czasu gmina rokrocznie organizuje *Dni Otwarte Bejsc* - imprezę doskonale integrującą miejscową społeczność. W przygotowanie Dni Otwartych aktywnie włącza się Stowarzyszenie, kierownicy świetlic działających na terenie gminy. Aktywność społeczna mieszkańców spotyka się z życzliwością gminnego samorządu. Mecze piłkarskie, potyczki szachowe, warcaby, „piłkarzyki”, tenis stołowy, bilard - wszystko to spotyka się z dużym zainteresowaniem ze strony mieszkańców gminy. Od wielu lat wszelkie imprezy okolicznościowe odbywają się przy udziale zespołu ludowego „*Bejscowianie*” utworzonego przez członków dawnego zespołu „Mewa”. Instrumentalno -wokalną formację tworzy 13 osób - mieszkańców gminy Bejsce. Nie szczędzących czasu i sił na próby, spotkania oraz występy członkowie zespołu spotykają się, by kultywować piękną lokalną tradycję. Zespół składający się z 6 panów i 7 pań przez długie lata reprezentuje gminę na imprezach lokalnych i regionalnych. W ubiegłym roku staraniem Wójta Gminy Bejsce zespół otrzymał nowe piękne stroje ludowe.

Corocznie gospodynie z terenu Gminy Bejsce reprezentują nasz region na konkursach kulinarnych, promujących dziedzictwo kulinarne naszego regionu. W 2008 roku pani Urszula Skowron z potrawą „Mięso kozie po mrozie” wygrała etap gminny i powiatowy a potem zakwalifikowała się do etapu wojewódzkiego konkursu, gdzie promowała z sukcesem kulinaria naszej małej ojczyzny.

OCHRONA ZDROWIA

Publiczny Ośrodek Zdrowia przekształcono w Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Bejmed”. Wykonano remont elewacji zewnętrznej i dachu na części mieszkalnej ośrodka zdrowia i aptece. Dużo uwagi władze gminy przywiązują do badań profilaktycznych i chętnie włączają się w tego rodzaju akcje. W 2007 roku 27 mieszkanki Gminy Bejsce wyjechało do Świętokrzyskiego Centrum Onkologii na badania mammograficzne. W roku 2009 kolejne panie mogły skorzystać z bezpłatnej mammografii. Akcję przygotował Urząd Gminy, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej oraz Centrum Medyczne Maszachaba. Przebadano się wówczas około 200 pań.

POMOC SPOŁECZNA

Od 2009 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bejskach realizuje Projekty Systemowe w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII, Promocja Integracji Społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i Upowszechnianie Aktywnej Integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i Upowszechnianie Aktywnej Integracji przez Ośrodki Pomocy Społecznej. W ramach tego projektu, który w Bejskach przyjął nazwę „Razem Zmienimy Przyszłość -Projekt Aktywizacji Społeczno -Zawodowej dla osób bezrobotnych z terenu Gminy Bejsce” w roku 2009 przeszkolono 5 osób w zawodzie kelner z obsługą kasy fiskalnej.

Budżet projektu w 2009 roku wyniósł 58 tysięcy 983 złote, w tym wkład własny gminy 6 tysięcy 193 złote. Pozyskane środki pozwoliły także na doposażenie i remont siedziby GOPS. Budżet projektu w bieżącym 2010 roku wynosi 90 tysięcy złotych, w tym wkład własny gminy 9 tysięcy 450 złotych. W ramach projektu od października 2010 roku rozpoczęto kursy „opiekun osób starszych i niepełnosprawnych” oraz „operator wózków widłowych”.

W obliczu powodzi, która nawiedziła tereny Gminy Bejsce w maju tego roku, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej skierował do poszkodowanych szeroką pomoc materialną. Powodzianom dostarczano wodę, ubrania i żywność, a także paszę dla zwierząt hodowlanych. 19 maja 2010 wypłacono pierwsze zasiłki ze środków własnych gminy. Powodzianie otrzymali także pomoc z budżetu państwa. Ogółem wypłacono 131 tysięcy złotych; pieniądze pomogły 31 rodzinom. W tegorocznej powodzi ucierpiały 264 gospodarstwa, woda zalała 430 ha. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bejskach kilkakrotnie udzielał także pomocy materialnej w formie artykułów żywnościowych pochodzących ze Świętokrzyskiego Banku Żywności w Ostrowcu Świętokrzyskim. GOPS realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, tj. wypłaca zasiłki stałe i okresowe, zasiłki celowe, finansuje dożywianie w szkołach, dopłaca do utrzymania pięciu pensjonariuszy bejskiego Domu Pomocy Społecznej. Pięć kolejnych osób starszych i wymagających opieki znalazło schronienie w Domu Opieki dla Osób Starszych prowadzonym przez kielecki Caritas w Morawiankach.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

W zakresie ochrony przeciwpożarowej w 4 miejscowościach na terenie gminy Bejsce wykonano ponad 50 hydrantów. Wyremontowano samochód pożarniczy Ducato w jednostce OSP Bejsce, co kosztowało gminę ponad 22 tysiące złotych. Z pomocą środków zewnętrznych zakupiono samochód Star 1142 dla OSP w Czyżowicach oraz Jelcz 004 dla OSP w Sędziszowicach. Gmina dofinansowała wymianę stolarki okiennej i wrót wjazdowych w remizie strażackiej w Sędziszowicach. Ponadto, 5 jednostek OSP działających na terenie gminy doposażono w specjalistyczny sprzęt i umundurowanie. Wewnątrz budynku remizy OSP Piotrkowice wykonano uzupełnienie brakujących drzwi wewnętrznych oraz pomalowano wszystkie pomieszczenia w budynku. Obecnie trwają prace nad wymianą pokrycia dachowego na tejże remizie. W OSP w Bejskach ekipy remontowe wymieniają stolarkę okienną. Gmina wspiera również działalność policji. Z własnych środków zakupiono samochód dacia Logan, przekazano środki na remont posterunku policji w Bejskach, dofinansowano także zakup paliwa.

BUDOWNICTWO DROGOWE

Władze gminy duże znaczenie przywiązują do tej dziedziny gospodarki. Od roku 2007 do 2010 na terenie Gminy Bejsce wykonano około 11,2 km dróg o nawierzchni asfaltowej. Drogi gminne stanowią tu 6,2 km. Nowe odcinki powstały w: Czyżowicach, Grodowicach, Królewicach, Piotrkowicach, Uściszowicach, Morawiankach, Dobiesławicach, Kaczkowicach i Stojanowicach. Prace kosztowały 1,7 miliona złotych. Z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego pozyskano 600 tysięcy złotych. We współpracy z samorządem powiatu kazimierskiego Gmina Bejsce wykonała także remonty

dróg powiatowych na odcinkach: Królewice - Rzemianowice, Sędziszowice - Rachwałowice, Bejsce - Czyżowice - Charbinowice. Z budżetu gminy wyasygnowano na ten cel 470 tysięcy złotych. Kilka tygodni temu uroczyście oddano do użytku zmodernizowany odcinek drogi wojewódzkiej nr w miejscowości Dobiesławice, o długości 0,9 km. Ekipa remontowa wykonała także ciąg pieszy. Całość kosztowała 2,4 miliona złotych, a Gmina Bejsce dofinansowała 300 tysięcy złotych.

We wspomnianym okresie 2007 -2010 gmina remontowała także drogi dojazdowe do pól. Na teren gminy dostarczono w tym celu 4000 t. kruszywa drogowego, które kosztowało 220 tysięcy złotych. Gmina Bejsce sfinansowała to zadanie w wysokości 140 tysięcy złotych, pozostałe 80 tysięcy złotych pochodzi z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych. W całości odcinki dróg dojazdowych do pól utwardzono w Kaczkowicach, Morawiankach, Uściszowicach, Piotrkowicach, Morawianach, Bejskach i Zbeltowicach.

DOTACJE UNIJNE

Od początku roku 2007 Gmina Bejsce aktywnie i stale sięga po unijne dofinansowanie największych gminnych zadań. Jak wynika z analizy budżetu gminy na przestrzeni ostatnich 3 lat, wydatki inwestycyjne stale rosną. Dynamikę tą najlepiej obrazuje poniższa tabela.

Budżet Gminy w zakresie wydatków w latach				
2007-2009				
Rok	2007	2008	2009	Planowane do końca 2010
Roczne wykonanie (w zł)	7.035.000	8.085.000	11.414.000	13.731.000
Wydatki inwestycyjne ogółem (w zł)	811.000	1.155.000	3.037.000	4.704.000
Wydatki inwestycyjne w tym środki własne (w zł)	766.000	920.000	1.757.000	2.300.000
Środki inwestycyjne pozyskane z UE (w zł)	45.000	35.000	1.060.000	2.020.000
Środki pozyskane z innych źródeł (w zł)	55.000	260.000	220.000	404.000
Wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na jednego mieszkańca (w zł)	186.000	267.000	704.000	1.094.000

Do najważniejszych inwestycji realizowanych przez Gminę Bejsce przy udziale środków pochodzących z Regionalnego Programu Operacyjnego zarządzanymi przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego oraz budżetu Unii Europejskiej należy zaliczyć zakończenie budowy sieci wodociągowej wraz z przyłączami w Piotrkowicach, Uściszowicach, Grodowicach i Królewicach. Zadanie to kosztowało 2 miliony 238 tysięcy złotych. Z Regionalnego Programu Operacyjnego na ten cel pozyskano 990 tysięcy 920 złotych. Gmina sfinansowała zadanie w wysokości 1 miliona 247 tysięcy złotych. Inną, ważną strategicznie inwestycją jest przebudowa dróg gminnych sfinansowana w wysokości 599 tysięcy 490 złotych z RPO. Gmina dołożyła do tego zadania 894 tysiące złotych. Ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich Gmina Bejsce pozyskała 500 tysięcy złotych z przeznaczeniem na remont i modernizację świetlicy wiejskiej w Kijanach oraz na utworzenie na terenie byłej kuźni w Stojanowicach ośrodka kultury, rozrywki i rekreacji. Zadanie w całości kosztowało ponad 860 tysięcy złotych. Z tego samego programu pochodzi dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni. 185 oczyszczalni będzie kosztować 1 milion 573 tysiące złotych, PROW przeznaczył na to zadanie 1 milion 17 tysięcy złotych. Dzięki unijnym środkom Gmina Bejsce wzbogaciła się o samochód do wywozu nieczystości stałych dla Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Stojanowicach. Samochód kosztował 363 tysiące złotych, z PROW-u pozyskano 200 tysięcy złotych.

W ramach Europejskiego Funduszu Społecznego zakupiono program multimedialny do nauki przyrody, matematyki i języka angielskiego w Samorządowej Szkole Podstawowej w Bejskach za kwotę 8 tysięcy złotych.

Zgodnie z Porozumieniem o Współpracy przy realizacji Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich zawartym z Województwem Świętokrzyskim Gmina Bejsce otrzymała 58 tysięcy 100 euro. W roku 2009 zrealizowano za to założenia Programu Integracji Społecznej poprzez szereg rozmaitych imprez lokalnych, w tym m.in. jubileusz 55-lecia OSP Czyżowice, Dni |Otwarte Bejsc i inne. W ramach Świętokrzyskiego Programu Odnowy Wsi Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Bejsce i Okolic we współpracy z Urzędem Gminy pozyskało środki na publikacje na temat gminy – foldery, książki, ulotki i broszury.

Bardzo ważnym zadaniem inwestycyjnym, jakie dziś staje przed samorządem gminnym jest budowa ekologicznej kotłowni opalanej biomasą. Nowoczesna sieć ciepłownicza, jaka połączy budynki użyteczności publicznej w centrum Bejsc opalana będzie słomą. Oprócz oczywistych względów ekonomicznych należy tu podkreślić aspekt ekologiczny i gospodarczy - zapotrzebowanie na ekologiczny materiał opałowy poszerzy rynek produkcji rolnej. Ciepłownia będzie kosztować 6 milionów 920 tysięcy złotych. Regionalny Program Operacyjny przeznaczy na zadanie ponad 3,1 miliona złotych.

W Urzędzie Marszałkowskim złożono także wniosek o dofinansowanie budowy hali sportowej przy szkole w Bejskach. Wstępne szacunki zadania kształtują się na poziomie 3 - 4 milionów złotych.

URZĄD GMINY BEJSCE

Urząd Gminy w Bejskach mieści się w trzykondygnacyjnym, 25-letnim budynku. Na początku lat dziewięćdziesiątych wydzierżawiono parter budynku dla Banku Spółdzielczego, Poczty Polskiej, Telekomunikacji. Pozwala to na uzyskanie pewnych stałych dochodów a jednocześnie szybką i bezpieczną obsługę mieszkańców oraz urzędu. Organizację i zasady funkcjonowania urzędu gminy określa ustanowiony regulamin organizacyjny nadany przez Wójta Gminy w dniu 28 lutego 2007 roku, który jest dostosowany do obecnych przepisów prawnych i uwarunkowań organizacyjnych Urzędu Gminy. Na początku bieżącej kadencji 28 lutego 2007 roku Zarządzeniem Wójta wprowadzono w życie nowy Regulamin Organizacyjny Urzędu Gminy, który uwzględnił wszystkie aktualne przepisy prawne i uwarunkowania organizacyjne Urzędu Gminy. Uchwałą Rady Gminy z dnia 23 kwietnia 2010 roku przyjęło nowy Statut Gminy uwzględniający wszystkie zmiany przepisów prawa.

Pracownicy Urzędu Gminy Bejsce w 2010 roku:

1. Józef Zuwała – Wójt Gminy
2. Józef Boduszek – Sekretarz Gminy
3. Tadeusz Terpiński – Skarbnik Gminy
4. Maria Fular – Kierownik USC
5. Zbigniew Anielski – Kierownik Referatu BIDR
6. Zbigniew Lis – St. Inspektor
7. Wiesław Kłos – Inspektor
8. Maria Kłos – Inspektor
9. Regina Kawka – Inspektor

10. Wiesława Koziół – Inspektor
11. Anna Macuga-Kawka – Inspektor
12. Ilona Beruś – Inspektor
13. Leonard Wdowik – Informatyk
14. Piotr Szota – Inspektor
15. Barbara Grudzień – Geodeta
16. Katarzyna Klasińska – Księgowa
17. Dorota Marzec – Inspektor
18. Joanna Michalska – Inspektor
19. Tomasz Pudo – Inspektor
20. Zbigniew Baran – Radca Prawny
21. Maria Ziolo – Kierownik GOPS
22. Ewelina Czyżewska – Pracownik Socjalny
23. Mariola Nocoń – Inspektor

Sołtysi gminy Bejsce - Kadencja 2002-2006:

1. Józef Szuba – Bejsce
2. Zbigniew Radziszewski – Brończyce
3. Stanisław Książkiewicz – Czyżowice
4. Krystyna Wicher – Dobiesławice
5. Ireneusz Giereś – Grodowice
6. Bogusław Sekunda – Kaczkowice
7. Kazimierz Rusiecki – Kijany
8. Emilia Czajka – Królewice
9. Ewa Trendowska – Morawianki
10. Stanisław Marzec – Morawiany
11. Zygmunt Szywała – Piotrkowice
12. Stanisław Miarka – Prokocice
13. Cezary Noga – Sędziszowie
14. Tadeusz Zapart – Stojanowice
15. Mariola Wiśniewska – Uściszowice
16. Stanisław Pietrzyk – Zbeltowice

Kadencja 2006 – 2010

1. Józef Szuba – Bejsce
2. Zbigniew Radziszewski – Brończyce
3. Stanisław Książkiewicz – Czyżowice
4. Krystyna Wicher – Dobiesławice
5. Ireneusz Giereś – Grodowice
6. Bogusław Sekunda – Kaczkowice
7. Kazimierz Rusiecki – Kijany

8. Emilia Czajka – Królewice, od 2009r. Władysław Słupik
9. Ewa Trędowska – Morawianki
10. Stanisław Marzec – Morawiany
11. Zygmunt Szywałła – Piotrkowice
12. Stanisław Miarka – Prokocice
13. Cezary Noga – Sędziszowice
14. Ryszard Dziubek – Stojanowice
15. Robert Pietraszek – Uściszowice
16. Radosław Pietrzyk – Zbeltowice

Spis treści

WSTĘP	4
LATA 1809-1864.....	5
.....	9
SAMORZĄD GMINNY 1864-1918	9
I WOJNA ŚWIATOWA	16
GMINA BEJSCE W LATACH 1918-1939	17
II WOJNA ŚWIATOWA	25
GMINNA RADA NARODOWA 1945-1954	26
GROMADZKIE RADY NARODOWE	35
GROMADA BEJSCE	37
GROMADA DOBIESŁAWICE	46
.....	52
GROMADA CZYŻOWICE	52
GROMADA PIOTRKOWICE	54
GMINNA RADA NARODOWA W BEJSCACH 1973-1990	55
GMINA WSPÓŁCZESNA	65
KADENCJA 1990-1994	65
KADENCJA 1994-1998	70
KADENCJA 1998-2002	73
KADENCJA 2002-2006	75
KADENCJA 2006-2010	76
GMINA DZIŚ	78
URZĄD GMINY BEJSCE	85
Spis treści.....	88

Całość opracowania na zlecenie Urzędu Gminy Bejsce redagował Leszek Zugaj:

Autorzy:

Rozdział I - Lata 1809-1864 - Leszek Zugaj,

Rozdział II -Samorząd Gminny 1864-1918- Leszek Zugaj, tłumaczenia z rosyjskiego M. Waszkiewicz,

Rozdział III -Gmina Bejsce w latach 1918-1939- Grzegorz Sado,

Rozdział IV -II Wojna Światowa – Leszek Zugaj,

Rozdział V -Gminna Rada Narodowa 1945-1954 – Grzegorz Sado,

Rozdział VI- Gromadzkie Rady Narodowe- Grzegorz Sado,

Rozdział VI- Gminna Rada Narodowa 1973-1990 – Grzegorz Sado,

Rozdział VII -Współczesna Gmina Bejsce: materiały na podstawie Biuletynów Informacyjnych UG Bejsce z lat 1998 i 2010 wydanych przez Gminę Bejsce oraz zasobów archiwalnych UG Bejsce,

Korekta językowa Emilia Nowakowska.

